Zen Zihni Başlangıç Zihnidir

SHUNRYU SUZUKİ

Türkçesi: Cem Sen

3.Baskı

DHARMA

Dharma 5
Doğu Bilgeliği Serisi 2

ISBN 975-7800-08-2

Kitabın Özgün Adı	:	Zen Mind, Beginner's Mind
Dizgi	:	Odak Dizgi (513 9 22)
Baskı	:	
Montaj, Film	:	İteka Reklam Hizmetleri (518 45 75)
Kapak Düzeni	:	Grafiker Bülent Engez (516 19 00)
Cilt	:	Örnek Mücellit (516 50 20)
Baskıya Hazırlayan	:	Namık Kemal Atalay

1. Basım/Kasım 1992

Bu kitabın Türkiye'deki tüm yayın hakları,
Fikir ve Sanat Kanunu gereğince Dharma Yayınlarına aittir.

ZEN ZİHNİ
BAŞLANGIÇ ZİHNİDİR

SHUNRYU SUZUKİ
Çeviri : Cem Şen

DHARMA YAYINLARI
Cihangir, Kumrulu Yokuşu 24/1 80060
Beyoğlu/İstanbul

Tel (1) 243 06 33

Shunryu Suzuki tarafından çizilmiş olan
ve "Başlangıç Zihni" karakterlerinden oluşan Kaligrafi.

İÇİNDEKİLER

Çevirenin Sözü 7
Önsöz, Huston Smith 11
Giriş, Richard Baker 15
Başlangıç: Başlangıç Zihni 23

1. BÖLÜM DOĞRU UYGULAMA

Oturuş 27
Solunum 31
Denetim 34
Zihin Dalgaları 37
Zihnin Arsız Otları 39
Zen'in Özü 41
İkiliğin Yokluğu 44
Eğilerek Selamlamak 47
Özel Olan Hiçbirşey Yok 50

II. BÖLÜM DOĞRU TUTUM

Tek Zihinli Yol 55
Tekrarlama 57
Zen ve Coşkunluk 60
Doğru Çaba 62
İz Bırakmayın 65
Vermek 68
Uygulamada Hatalar 74
Eyleminizi Sınırlamak 78
Kendinizi İncelemek 80
Taşı Cilalamak 83
Değişmezlik 88

İletişim 91
Negatif ve Pozitif 95
Nirvana, Şelale 98

III. BÖLÜM DOĞRU ANLAYIŞ

Geleneksel Zen Ruhu 105
Geçicilik 109
Oluşun Niteliği 111
Doğallık 114
Boşluk 117
Hazır Olma, Zihnin Tamlığı 120
Hiçbirşeye Güvenmemek 123
Bağlanmak, Bağlanmamak 126
Dinginlik 128
Felsefe Değil, Deneyim 130
Özgün Budacılık 132
Bilinçliliğin Ötesi 134
Buda'nın Aydınlanması 138

Son Söz: Zen Zihni 141

ÇEVİRENİN SÖZÜ

Zen'de, bir usta ile öğrenci arasındaki fark, ustanın öğrenciden daha ilginç, daha farklı şeyler yapması değil, aynı şeyleri farklı bir yolla yapmasıdır. Bizim bildiğimiz anlamda öğrenmek demek, zihnimize yeni birşeyler eklemek demektir. Zen'de ise öğrencinin durmadan vermesi gerekir. Boşluktan başka birşey kalmayıncaya dek verir, verir ve verir. Ardından kendisi bile farkında olmadan bir değişim meydana gelir ve o boşlukta kendi öz doğasını, Buda doğasını, evrensel doğasını görüp aydınlanır. Artık birşey yapmasına gerek kalmadan oturur, yalnızca oturur. Fakat bu oturuşunda ilginç ve anlaşılmaz bir güzellik vardır. Buna, başlangıca geri dönmek deriz.

Din'in kendini en etkili biçimde açığa vurduğu alan sanırım sanat alanı. Zen de doğal bir yolla pekçok sanat geliştirmiş bir öğreti. Zen'e özgü ya da Zen'den etkilenmiş sanatların içinde en ilginç olanlarından birisi de şüphesiz ki savaş sanatları. Zaman zaman bu sanatları incelerken bana çok ilginç gelen bir durumla karşılaşırım: Dojo'daki (idman yapılan mekan) kumiteler (eğitim amaçlı karşılaşmalar) sırasında, bir öğrenci genellikle, elinden geldiğince gösterişli ve göze güzel görünen teknikler uygulamaya çalışır. Bir usta ise daima en temel teknikleri, savaş sanatlarına yeni başlamış bir öğrencinin de bildiği teknikleri kullanır. Ama o temel teknikleri uygulayışında inanılmaz bir sadelik ve bu sadelikten doğan inanılmaz bir güzellik vardır. Sanatındaki yetkinliğinden doğan bu gösterişsiz güzellik, bu zarafet onun yaşamının her alanında etkisini gösterir. Japonca'da bu durum Shibumi terimiyle açıklanır.

Shibumi, Zen'in temel ruhudur. Shibumi'siz bir Zen düşünülemez. Shibumi, başlangıç zihnidir. Ama tümüyle, bir işe yeni başlayan bir insanın zihni anlamına da gelmez bu durum. Sona ulaşılmadan başa ulaşılamaz. Zorlamasız bir zorlamasızlık ola-

maz. Aksi takdirde bu, Zen'in yolu olmaz. Mükemmelliğe, kusurlulukla ulaşırız. Gerçek mükemmellik, kusurluluk demektir.

Shunryu-Suzuki'nin kişiliğinde belirgin bir shibui niteliği görülmektedir. Keşke elimizden gelseydi de bu kitabını orijinal diliyle, İngilizce olarak yayınlayabilseydik. İnsan birşeye fazla alıştığında, onun içindeki gerçekleri göremez hale geliyor. Aynı şey dil için de geçerli galiba. Türkçe anadilimiz olduğu için, onun dilinin ulaştığı Shibumi düzeyini anlamamız biraz güç olacak sanırım. Belki de bu benim çevirimdeki başarısızlıktan, shibui niteliğine sahip olmayan bir insanın dilinden kaynaklanan bir hata, bir eksiklik olacak. Ancak, kitabın tercümesi sırasında, Suzuki'nin o kadar sade ve sıradan sözcükler kullanarak, anlatılması böylesine güç olan şeyleri anlatabilmesindeki başarısına şaşmaktan alıkoyamadım kendimi. Suzuki, gerçekten de, tam anlamıyla başlangıç zihnine sahip olan bir usta. Kişisel görüşüme göre, onun bir takım olguları sade bir zarafet içinde açıklayabilme yeteneği, yalnızca Shibumi'nin babası sayılan ünlü Zen ustası Baso'nun şiirleriyle karşılaştırılabilir. Ustanın tek kitabı olan bu kitap, tümüyle başlangıç zihni üzerine kuruludur. Bu kitap, bize hem başlangıç zihninin ne olduğunu, hem de bu zihni yaşamınızın her anında nasıl koruyacağımızı anlatmaktadır.

Bu kitabın çevirisi çok kısa bir sürede bitmesine karşın benim için tam bir şölen oldu. Umarım siz de aynı zevki alırsınız.

Cem Şen
Ekim, 1992, Cihangir.

USTAM
GYOKUJUN SO-ON DAİOSHO'YA

ÖNSÖZ İki Suzuki. Yarım yüzyıl önce Daisetzu Suzuki, tarihsel önemi, yalnızca onüçüncü yüzyılda Aristotle'nun ve onbeşinci yüzyılda Plato'nun Latince çevirisine benzetilebilecek bir şekilde, Zen'i Batı'ya taşıdı. Elli yıl sonra, Shunryu Suzuki, en az bu kadar önemli birşey yaptı. Onun tek kitabı olan bu kitapta, Zen ile ilgilenen Batılıların duymaları gerekenleri tümüyle söylemiştir.

Daisetzu Suzuki'nin Zen'i etkileyici olmasına karşın, Shunryu Suzuki'nin Zen'i olağandır. Daisetzu için Satori, odaktır ve yazılarını bu kadar zorlayıcı yapan şey, bu olağandışı duurumun cazibesi, yazılarında büyük bir yer tutar. Shunryu Suzuki'nin kitabında ise Satori ve Kensho sözcükleri hemen hemen hiç yoktur.

Ölümünden dört ay önce, bu kitabın neden Satori'yi anlatmadığını sorma şansı yakaladığımda, eşi yanıma yaklaştı ve yaramazca fısıldadı, "çünkü henüz Satori'ye ulaşamadı". Bunun üzerine Roshi, yelpazesini şakacı bir şekilde eşine vurup, parmağını dudaklarına götürerek, "Şşşş! Bunu ona söyleme!" dedi. Kahkahalarımız azaldığında, basit bir şekilde, "Satori önemli olmadığı için değil, ama bunun Zen'de üzerinde durulması gereken bir konu olmadığı için", dedi.

(Suzuki-roshi, Amerika'da yalnızca oniki yıl bizimle oldu; fakat bu yeterli geldi. Bu küçük, sessiz adamın yardımıyla bu gün, Kıtamızda başarılı bir Soto Zen Organizasyonu vardır.) Yaşamı, Soto Yolu'nu öylesine mükemmel bir şekilde yansıtmaktadır ki, insan ve Yol birbirine kaynaşmıştır. "Benliksiz tutumları, bize üzeri işlenecek garip bir kişilik bırakmadı. Dünyasal anlamda, kişiliğinden geriye hiçbir iz ve hiçbir dalga bırakmadığı için, tari-

hin görünmez dünyasında bıraktığı ayak izleri devam etmekte"*. Bize bıraktığı eserleri, Batı'daki ilk Soto Zen Tapınağı ve Tassajara'daki Zen Dağ Merkezi'dir. Buna, San Francisco'daki Zen Merkezi ve geniş halk kitlesi için de elinizde tuttuğunuz bu kitap eklenmiştir.

Görünen varlığı boşluğa karışmadan önce, hiçbir şeyi şansa bırakmayarak, öğrencilerini en güç anları için hazırladı:

> Eğer öldüğümde, ölmekte olduğum an acı çekiyorsam, bunda yanlış olan birşey yok, biliyorsunuz; bu, acı çeken Buda'dır. Burada hiçbir karışıklık yok. Belki de herkesin, hem fiziksel acı, hem de ruhsal acı karşısında aklı karışacaktır. Fakat herşey iyi ve bu bir sorun değil. Sınırlı bir bedene sahip olduğumuza minnettar olmalıyız... Tıpkı benimki gibi, sizinki gibi. Eğer sınırsız bir yaşamınız olsaydı, bu sizin için gerçek bir sorun olurdu.

Ve sonunda kendi yerine geçecek olan ustayı seçti. 1971'in 21 Mart'ında, Dağ Merkezi'ndeki törende, Richard Baker'ı Dharma mirasçısı olarak kendi yerine atadı. Kanseri öyle bir noktaya ulaşmıştı ki, dini tören sırasında okunan ilahilere yalnızca oğlunun yardımıyla gelebilmişti. Böyle olmasına karşın, elindeki asası, her adımında, nazik dış görünümünün bir göstergesi olan çelikten Zen iradesiyle gürültülü bir şekilde yere vuruyordu. Baker, ustanın verdiği cüppeyi bir şiirle kabul etti:

> Uzun bir zamandır sahip olduğum bu tütsü çubuğunu
> Elsiz ellerimle
> Bu tapınakların kurucusu olan
> Ustam, dostum, Suzuki Shunryu Daisho'ya sunuyorum.
> Yaptıklarının hiçbir ölçüsü yok.

---

* Ocak 1972'de, Amerika'nın ilk Zen Enstitüsü'nde, Mary Farkas tarafından yazılmış *Zen notları*'ndan alınan methiye.

Cüppelerimiz sırılsıklam,
Seninle birlikte Buda'nın çiseleyen yağmurunda yürüyoruz.
Fakat nilüfer yapraklarının üzerinde
Hiçbir yağmur damlası kalmıyor.

iki hafta sonra Usta gitmişti ve Aralığın 4'ünde yapılan cenaze töreninde, Baker-roshi, minnetlerini sunmak için oraya toplanmış olan insanlara şunları söyledi:

> Bu, yaşamın en büyük zevki dahi olsa, bir usta ya da bir izdeş olmanın hiçbir kolay yolu yoktur. Budacılığın olmadığı bir ülkeye gelmenin ve ülkeyi, pekçok izdeş ve rahip toplayarak ve o ülkedeki binlerce insanın yaşamını değiştirerek terketmenin hiçbir kolay yolu yoktur; California'da ve Birleşik Devletler'in pekçok farklı yerinde çalışma merkezleri, tapınaklar, manastır yaşamı ve gruplar kurmaya başlamanın ve insanları eğitmenin hiçbir kolay yolu yoktur. Fakat bu "kolay olmayan yol", bu olağanüstü başarı, bize kendi doğasından, kendi gerçek doğamızdan verdiği için daima onunla birliktedir. Bize bir insanın bırakabileceği en büyük şeyi, temel olan herşeyi, Buda'nın kalbini ve zihnini, Buda'nın çalışmasını, Buda'nın yaşamını ve öğretisini bıraktı. Eğer onu ararsak, o burada, herbirimizin içindedir.

HUSTON SMITH
Massachusetts Teknoloji Enstitüsü
Felsefe Profesörü

GİRİŞ Suzuki-roshi'nin bir öğrencisi için bu kitap, Suzuki-roshi'nin zihni, sıradan zihni ya da kişisel zihni değil, fakat onun Zen zihni, ustası Gyokujun So-on-daiosho'nun zihni, Dogen-zenji'nin zihni ve kesintili ya da kesintisiz, tarihsel ya da mitolojik olarak, Buda'nın zamanından günümüze, rahiplerin, pirlerin ve ustaların tüm başarısının zihni, Buda'nın zihni ve Zen çalışmasının zihni olacaktır. Fakat okuyucuların çoğu için bu kitap, bir Zen ustasının nasıl konuştuğuna, nasıl öğrettiğine bir örnek olacaktır. Zen'in nasıl çalışılacağı hakkında, Zen yaşamı hakkında ve Zen çalışmayı olanaklı kılan anlayış ve tavırlar hakkında yazılmış eğitici bir kitap olacaktır. Herhangi bir okuyucu için bu kitap, kendini, kendi doğasını, kendi Zen zihnini farketmeye yöneltecek bir kitap olacaktır.

Zen zihni, sizi sözcüklerin ötesine ulaştırmak, kendinizi farketmek, kendi zihininizin ve varlığınızın ne olduğunu merak etmenizi sağlamak amacıyla, Zen ustaları tarafından kullanılan bilmecemsi sözcüklerden bir tanesidir. Bu, Zen eğitiminin amacıdır; sizi meraklandırmak ve ardından kendi doğanızın en derin ifadesiyle bu merakınızı yanıtlamaktatır. Kitabın ilk sayfasındaki kaligrafi, Japonca'dan yorai, Sanskritçe'de tathagata olarak okunur. Bu, "yolu izleyen, böylesilikten ve boşluktan geri dönen, tümüyle bütünlenmiş kişi", anlamlarına gelen Buda'nın isimlerinden bir tanesidir. Buda'nın varlığını mümkün kılan temel ilkedir. Zen zihnidir. Suzuki-roshi, Zen dağ merkezi çevresindeki dağlarda yetişen Yuka bitkisinin geniş bir palaya benzeyen yapraklarından birinin yıpranmış ucunu fırça olarak kullanıp bu kaligrafiyi çizerken şöyle demişti: "Bu, Tathagata'nın tüm evrenin merkezi olduğu anlamına gelir."

Zen zihninin çalışması, başlangıç zihinidir. Bütün Zen çalışması boyunca, ilk soruşturmanın (ben neyim?) saflığı gerekir. Bir işe yeni başlayan insanın zihni boştur, bir ustanın alışkanlık-

larından özgürdür, herşeyi kabullenmeye, herşeyden şüphelenmeye hazırdır ve tüm olasılıklara karşı açıktır. Bu, olguları oldukları gibi görebilecek, adım adım ve birden bire herşeyin öz doğasını farkedebilecek bir zihindir. Bu Zen zihni, kitabın tümünde bulunmaktadır. Doğrudan, ya da bazen sonuç çıkarmayla, kitabın her bölümünde bu tutumu meditasyonunuz ve yaşamınız boyunca nasıl sürdüreceğiniz anlatılmaktadır. Bu, hergünkü yaşamınızdaki olayları ve en başit dili kullanan, eskiden kalma geleneksel bir öğreti yoludur. Bu yolda, öğrenci kendi kendini eğitir.

Başlangıç zihni, Dogen'in en gözde sözcüğüydü. Kitabın dördüncü sayfasındaki kaligrafi de Suziki-roshi tarafından yapılmıştır ve shoshin ya da başlangıç zihni anlamına gelmektedir. Zen kaligrafi yolu, tıpkı yeni başlayan bir insan gibi basit ve son derece doğrudan bir yolla yazmak, başarılı olmak ya da güzel birşeyler yapmaya çalışmak değil, sanki yaptığınız şeyi yeni keşfediyormuşsunuz gibi tüm ruhunuzla yazmaktır; o zaman tüm doğanız yazınıza akacaktır. Bu, her an yapılan çalışmanın yoludur.

Bu kitap, Suzuki-roshi'nin yakın bir izdeşi ve Los Altos Zen grubunun yöneticisi olan Marian Derby tarafından tasarlanmıştır. Suzuki-roshi, haftada bir ya da iki kez bu grubun meditasyonlarına katılır ve her meditasyon döneminin ardından onlarla konuşur, sorunları konusunda onlara yardımcı olurdu. Marian, bu konuşmaları daktilo etti ve kısa bir süre sonra, bu konuşmaların bir kitap olarak harikulade bir kaynak olacağını ve Suzuki-roshi'nin mükemmel ruhunu ve öğretisini açıklayabileceğini gördü. Yıllar boyunca metinler halinde topladığı konuşmalarını elinizde tuttuğunuz kitapta bir araya getirdi.

Ardından, Zen Merkezi Yayınları, Rüzgar Çanı'nın deneyimli yayıncısı ve Suzuki-roshi'nin bir diğer yakın izdeşi Trudy Dixon, metinleri baskıya hazırladı. Böyle bir kitabı basmak kolay bir iş değildi ve neden böyle bir çalışmaya girişildiğinin anla-

tılması, okuyucunun kitabı daha iyi anlamasını sağlayacaktır. Suzuki-roshi, Budacılık üzerine konuşurken en zor, ama en tatmin edici yolu kullanır, insan yaşamının en olağan durumlarıyla ilgili terimlerden yararlanarak, "bir bardak çay içelim", demek kadar sade bir ifadeyle öğretinin tümünü iletmeye çalışırdı. Yayıncının, Suzuki-roshi'nin konuşmalarının gerçek anlamı, sadelik ya da gramer uğruna basmama tehlikesine düşmemesi için bu tür ifadelerin ardındaki imaların bilincinde olması gerekiyordu. Ayrıca, Suzuki-roshi'yi iyi tanımadan ve onunla birlikte çalışma deneyimi yaşamadan, aynı nedenlerle, onun kişiliği, enerjisi ya da iradesi olan temel anlayışını gözardı etmek kolaydı. Aynı zamanda, okuyucunun tekrara ihtiyaç duyan zihnini, belirsizmiş gibi görünen mantığı ve şiirselliği gözardı etmek kolaydı. Belirsiz ya da belirli görünen bölümler, bu insanın neden böyle birşey söylediğini merak ederek dikkatle okunduğunda daima aydınlanmaktadırlar.

İngilizcenin temelde tümüyle ikici olması ve tıpkı Japonca'nın sahip olduğu gibi, yüzyıllar boyunca Budacı düşünceyi ifade edecek ikici olmayan bir yol geliştirme şansına sahip olmadığı gerçeği nedeniyle baskı daha da güçleşmişti. Suzuki-roshi, farklı kültürel sözcükleri oldukça özgürce kullanmakta ve kendini dinleyenler üzerinde mükemmel bir felsefi ve şiirsel izlenim yataran, Batı düşüncesi yolu ile Japonca'nın niteleyici yolunun karışımıyla kendini ifade edebilmektedir. Fakat metinde, Roshi'nin kendi düşüncelerini ve sözcüklerinin derin anlamını belirtmek için kullandığı vurgular ve ritm yitirilme eğilimindedir. Bu nedenle Trudy, kendi başına ve Suzuki-roshi ile birlikte, onun özgün sözcüklerini ve kendine has tadını koruyabilmek için aylarca çalıştı. Sonunda da kolay anlaşılabilecek bir kitap hazırladı.

Trudy, kitabı, üzerinde durulan önemli konulara uygun olarak, kabaca bedene, duygulara ve zihne (Doğru uygulama, doğru tutum, doğru anlayış) karşılık gelen üç bölüme ayırmıştır. Ay-

nı zamanda konuşmaların başlıklarını ve başlıkları izleyen, konunun özü niteliğindeki kısa yazıları da konuşmaların içinden kendi seçerek hazırladı. Bu seçimler şüphesiz ki Trudy tarafından yapılmıştır, ama bölümler, başlıklar ve konuşmanın özünü belirten kısa yazılar ile konuşmalar arasında bir tür gerilim yaratmayı başarmıştır. Konuşmalar ile sonradan eklenen bu öğeler arasındaki ilişki, okuyucunun konuşmaları incelemesine yardımcı olacaktır. Burada, Los Altos grubuna yapılmayan tek konuşma, Zen Merkezi, yeni San Francisco Ana Merkezi'ne taşınırken yaptığı iki konuşmasının özeti olan Son Söz bölümüdür.

Trudy, bu kitap üzerindeki çalışmalarını bitirdikten kısa bir süre sonra, otuz yaşında kanserden öldü. o ana kadar, çocukları Annie ve Will ile bir resam olan kocası Mike tarafından yaşama bağlanmıştı. Kitabın içindeki sinek çizimi, kocası Mike tarafından yapılmıştır. Bir Zen izdeşi, bu kitap için birşey yapmak isteyip istemeyeceğini sorduğunda, Mike şöyle demişti: "Ben Zen çizimi yapamam. Yaptığım çizim tarzının dışında başka bir çizim de yapamam. Kendimi bir zafu (meditasyon yastığı), nilüfer çiçeği ya da aslının yerine geçen birşey çizen bir insan olarak göremem. Ama bu düşünceyi anlayabilirim. "Mike'ın çizimlerinde sık sık gerçekçi bir sinek görülmektedir. Suzuki-roshi, belki de uyuduğu için tümüyle devinimsiz duran, ama aynı zamanda yanına yaklaşan her sineği farkedebilecek kadar uyanık olan kurbağaları çok severdi. Belki de sinek kurbağayı bekliyor.

Trudy ile birlikte kitap üzerinde birçok çalışma yaptık, metnin tamamı üzerinde ve girişin yazımı üzerinde konuştuk. Metin, basılmadan önce, Komazawa; Üniversitesi Budacılık Araştırmaları Bölümü Başkanı ve ünlü bir Hint Budacılığı araştırmacısı olan Profesör Kogen Mizuno tarafından okunmuştur. Profesör Mizuno, Sanskritçe ve Japonce Budacı terimlerin tercümesinde bize son derece yardımcı olmuştur.

Suzuki, roshi hiçbir zaman geçmişi hakkında konuşmazdı, fakat bu konuda toplayabildiğim kadarını anlatabilirim: Zama-

nın ünlü Soto Zen ustalarından bir tanesi olan Gyokujun So-on-daisho'nun öğrencisiydi. Fakat, içlerinden bir tanesi sutralar hakkında derin bir anlayışa ulaşmak gerektiği üzerinde duran başka ustaları da olmuştu. Suzuki-roshi'nin babası da bir Zen ustasıydı ve Suzuki, henüz bir çocukken, babasının öğrencilerinden bir tanesi olan Gyokujun'un gözetimi altında çıraklığa başlamıştı. Oldukça genç bir yaşında, sanırım otuz yaşları civarında Zen ustası oldu. Sorumluluğu, Japonya'daki pekçok tapınağı ve manastırı kapsıyordu. İkinci Dünya Savaşı sırasında, Japonya'daki barış yanlısı bir grubun liderliğini yapmıştı. Gençken Amerika'ya gelmek istiyordu, fakat bir arkadaşı, Amerika'da bir Soto Zen grubu kurmak için bir, iki yıllığına San Francisco'ya gitmek isteyip istemediğini sorduğunda, bu fikri uzunca bir süre ertelemişti.

1958'de, elliüç yaşındayken, Amerika'ya geldi. Geri dönüşünü birkaç kez erteledikten sonra, Amerika'da kalmaya karar verdi. Kalmasının nedeni, Amerikalıların başlangıç zihnine sahip olduklarını, çünkü Zen hakkında çok az şey bildiklerini, bilgi almaya tümüyle açık olduklarını keşfetmesi ve onların yaşamlarına yardımcı olabileceğine dair güçlü bir inanç duymasıydı. Zen'i, Zen'e yaşam veren bir yolla incelediklerini farketti. Kısa süre sonra pekçok insana ulaştı ve bu insanlar birlikte zazen çalışmak için ustadan izin istediler. Onlara, her sabah erken saatte zazen uyguladığını, isterlerse kendisine katılabileceklerini söyledi. O andan sonra çevresinde büyük bir Zen grubu oluştu. Zamanının çoğunu, şu an San Francisco'da, 300 Page Street'de bulunan, altmış öğrencinin yaşadığı ve buna ek olarak birçok öğrencinin gelip düzenli olarak zazen uyguladığı Zen Merkezi'nde ve Carmel Vadisi'nin yukarısındaki Tassajara Springs'de bulunan Zen Dağ Merkezi'nde geçirmeye başladı. Bu sonuncusu, Amerika'daki ilk Zen manastırıdır ve burada da altmış civarında öğrenci yaşamakta ve üç aylık ya da daha uzun sürelik dönemler boynuca zazen çalışmaktadırlar.

Trudy, Zen öğrencilerinin ustaları hakkında neler hissettiğinin bilinmesinin, bu konuşmaları anlamak için okuyucuya her-

şeyden daha fazla yardımcı olacağını hissetmişti. Usta, öğrencileri için, konuşmalarının yaşayan bir örneği olmuştu. Çalışmada daha derine indikçe, ustanızın zihnini de daha iyi anlamaya başlar ve en sonunda kendi zihninizin ve onun zihninin Buda'nın zihni olduğunu görürsünüz. Aynı zamanda, zazen meditasyonunun, gerçek doğanızın en mükemmel ifadesi olduğunu anlarsınız. Aşağıda, Trudy'nin ustasını anlatan yazısı, bir Zen ustası ile öğrencisi arasındaki ilişkiyi çok iyi açıklamaktadır:

"Bir Roshi, tüm varlıklar için mümkün olan mükemmel özgürlüğü gerçekleştirmiş bir insandır. Tüm varoluşunun bütünlüğünde özgürce varolur. Onun bilincinin akışı, sıradan ben merkezli bilincin alışkanlıklarıyla belirlenmez, varolan gerçek durumlardan doğal ve kendiliğinden olarak doğar. Bunun sonucu, yaşamının niteliğiyle uyumlu olarak, olağandışıdır; neşelilik, canlılık, dürüstlük, güç, gayret, sadelik, alçakgönüllülük, dinginlik, çabuk kavrama ve anlaşılamayacak bir sevecenlik barındırır. tüm varlığı, şu anın gerçekliği içinde yaşamanın ne olduğunu gösterir. Birşey söylemeye ya da yapmaya gerek kalmadan, yalnızca böyle bir kişilikle karşılaşmanın etkisi bile, diğer insanın tüm yaşam yolunu değiştirebilir. Fakat özde, öğrenciyi şaşırtan, meraklandıran ve derine inmesini sağlayan şey ustanın olağandışılığı değil, mutlak olağanlığıdır. Tam olarak kendisi olduğundan, öğrencileri için bir aynadır. Onunla birlikte olduğumuzda, ondan hiçbir eleştiri ya da övgü gelmeden kendi gücümüzü ve kusurlarımızı hissederiz. Onun varlığında kendi öz yüzümüzü görürüz ve gördüğümüz olağandışılıklar yalnızca bizim gerçek doğamızdır. Kendi doğamızı serbest bırakmayı öğrendiğimizde, usta ile öğrenci arasındaki tüm sınırlar, Buda zihnindeki neşe ve varoluşun derin akışıyla ortadan kalkar.

RICHARD BAKER
Kyoto, 1970

ZEN ZİHNİ BAŞLANGIÇ ZİHNİDİR

"Bilgeliği aramak bilgeliktir".

BAŞLANGIÇ

BAŞLANGIÇ ZİHNİ *"İşe yeni başlayan bir insanın zihninde birçok olasılık vardır; ustanın zihninde ise yalnızca bir kaç tane..."*

İnsanlar Zen çalışmanın zor olduğunu söylerler, ancak bunun nedeni yanlış anlaşılmaktadır. Bacaklarınızı birbirinin üzerine çaprazlayarak oturmanın ya da aydınlanmaya ulaşmanın güç olmasından kaynaklanmaz bu zorluk. Çünkü özgün anlamında zihnin ve çalışmanın berrak tutulması güçtür. Zen, Çin'de ortaya çıkışından sonra birçok yoldan gelişimine devam etmiş, fakat aynı zamanda, saflığını gittikçe yitirmiştir. Ancak ben burada Çin Zen'i ya da Zen'in tarihi hakkında konuşmak istemiyorum. İlgilendiğim tek şey, çalışmalarınızın berraklığını yitirmemesi için size yardımcı olmak.

Japonya'da bizler, "bir şeye yeni başlayan bir insanın zihni" anlamına gelen *shoshin* diye bir aşamadan bahsederiz. Çalışmanın amacı daima başlangıç zihninini korumaktır. *Prajna Paramita sutra*'yı yalnızca bir kez okuduğunuzu varsayın; bu çok zevkli bir şey olacaktır. Peki ya onu iki kez, üç kez, dört kez, ya da daha fazla sayıda okursanız ne olur? İlk başlarda ona karşı olan tutumunuzu kolayca yitirebilirsiniz. İşte diğer Zen çalışmalarınızda da aynı şeyle karşılaşırsınız. İlk başlarda başlangıç zihninizi korursunuz, ancak iki, üç yıl ya da daha fazla süre boyunca çalışmayı sürdürdüğünüzde, bir ilerleme kaydetmiş olsanız da, özgün zihnin sınırsız anlamını kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalırsınız.

Zen izdeşi için en önemli şey ikici olmamaktır. "Özgün zihnimiz" her şeyi kapsar. Kendi içinde daima zengindir ve kendi kendine yeter. Zihninizin kendi kendine yeterli olduğu düzeyi yi-

tirmemelisiniz. Bu durum, zihninizin kapalı olması anlamına gelmez, gerçekte boş ve hazır bir zihin anlamına gelir. Eğer zihniniz boşsa, her zaman her şey için hazırdır; her şeye karşı açıktır. Bir işe yeni başlayan bir insanın zihninde birçok olasılık vardır; bir ustanın zihninde ise yalnızca birkaç tane.

Fazla ayrım yapmak sizi kısıtlar. Eğer fazla istekli ve hırslıysanız, zihniniz fakirdir ve kendi kendine yetemez. Eğer kendi kendine yeten özgün zihnimizi yitirirsek, bütün kurallarımızı da yitiririz. Eğer zihniniz fazla arzuluysa, birşeyi fazla istiyorsa, kendi kurallarınızı (yalan söylememek, öldürmemek, çalmamak, ahlaksız olmamak, vs.) çiğnersiniz. Eğer siz özgün zihninizi korursanız, kurallar da kendilerini korurlar.

Başlangıç zihninde "birşey başardım" gibi bir düşünce yoktur. Ben merkezli düşüncelerin tümü, engin zihninizi kısıtlar. Her hangi bir başarı ya da benlik duygusuna kapılmadığımızda, gerçekten de başlangıçtayız demektir. Böylece gerçekten bir şeyler öğrenebiliriz. Başlangıç zihni, sevecenlik dolu bir zihindir. Zihnimiz, sevecen olduğunda sınırsızdır. Okulumuzun kurucusu Dogen-zenji, her zaman sınırsız özgün zihnimizi yeniden kazanmanın ne kadar önemli olduğu üzerinde durmuştur. Böylece kendimize karşı dürüst, her türlü varlığa karşı sevecenlik duygusu içinde gerçekten çalışabiliriz.

Bu nedenle en zor şey, başlangıç zihnini koruyabilmektir. Zen hakkında derin bir anlayışa ulaşmış olmak gerekmez. Zen üzerine yazılmış bir çok şey okuyor olsanız da, her bir satırı taze bir zihinle okumanız gerekir. "Zen'in ne olduğunu biliyorum" ya da "aydınlanmaya ulaştım" gibi şeyler söylememelisiniz. Daima yeni başlayan birisi olun; bu aynı zamanda sanatların da gerçek sırrıdır. Bu nokta üzerinde çok dikkatli durun. Eğer zazen çalışmaya başlarsanız, başlangıç zihninizin kıymetini anlamaya başlayacaksınız. Bu, Zen çalışmasının sırrıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM

DOĞRU UYGULAMA *"Zazen uygulaması, gerçek doğamızın doğrudan ifade edilmesidir. Samimî olmak gerekirse, insanoğlu için bu uygulamadan başka bir uygulama, bu yoldan başka yaşanı yolu yoktur."*

OTURUŞ *"Bu oturuş zihnin doğru durumunu ele geçirmeye çalışmak için yapılmaz. Bu şekilde oturmanın kendisi zihnin doğru durumudur. Bazı özel zihin durumları elde etmeye çalışmanıza gerek yoktur."*

Şimdi sizlere zazen oturuşundan bahsetmek istiyorum. Tam lotus pozisyonunda oturduğunuzda, sağ ayağınız sol uyluğunuzun üzerine, sol ayağınız da sağ uyluğunuzun üzerine gelir. Bacaklarımızı bu şekilde çaprazladığımızda, bir sağ, bir de sol bacağımız olmasına karşın, ikisi de bir olurlar: İki değil, bir değil. Zihnimiz ve bedenimiz iki değildir; bir de değildir. Eğer zihninizin ve bedeninizin iki ayrı şey olduğunu düşünüyorsanız, bu yanlıştır; eğer ikisinin tek şey olduğunu düşünüyorsanız aynı şekilde bu da yanlıştır. Zihnimiz ve bedenimiz hem iki ayrı şeydir, hem de birdir. Genellikle, eğer birşey tek değilse o zaman çoktur diye düşünürüz. Oysa gerçek anlamda yaşamımız yalnızca çoğul değil, aynı zamanda tekildir de. Her birimiz hem bağımlıyız, hem de bağımsızız.

Yıllar sonra öleceğiz. Eğer yalnızca, bunun yaşamımızın sonu olduğunu düşünürsek, bu hatalı bir anlayış olacaktır. Fakat diğer yanda, eğer ölmeyeceğimizi düşünürsek, aynı şekilde bu da yanlış olacaktır. Öleceğiz ve ölmeyeceğiz; bu, doğru anlayıştır. Bazı insanlar zihnimizin ve ruhumuzun sonsuza dek varolacağını, ölecek olan şeyin bedenimiz olduğunu söylerler. Fakat bu tam olarak doğru değildir; çünkü hem bedenin, hem de zihnin sonu vardır. Aynı zamanda sonsuza dek varolacakları da doğrudur. Bizler zihin ve beden desek de, bunlar yalnızca bir

madalyonun iki yüzüdürler. Bu, doğru anlayıştır. İşte bizler bu şekilde oturduğumuzda, oturuşumuz bu gerçekliği ifade eder. Sol ayağım bedenimin sağ yanında, sağ bacağım da bedenimin sol yanında olduğunda, hangi tarafın hangi taraf olduğunu bilemem.

«Zazen oturuşundaki en önemli şey sırtın dik olmasıdır. Kulaklarınız ve omuzlarınız bir çizgi üzerinde olmalıdır. Omuzlarınızı gevşetin ve başınızın gerisini tavana doğru itin. Aynı zamanda çenenizi içeriye çekin. Çeneniz yukarıya doğru eğimli olduğunda, duruşunuz güçsüz olur; büyük bir olasılıkla uykuya dalabilirsiniz. Duruşunuzu güçlendirmek için aynı zamanda diyaframınızı *hara*'nıza ya da karnınızın alt kısmına doğru itin. Bu fiziksel ve zihinsel dengenizi korumanıza yardımcı olacaktır. Bu duruşu korumaya çalışırken, ilk başlarda doğal bir şekilde solumakta biraz güçlük çekebilirsiniz. Ama duruşa alıştığınızda, doğal ve derin bir şekilde *solumanız* çok kolay olacaktır.»

Elleriniz "kozmik mudra" şeklinde birleşmeli. Eğer sol elinizi, orta parmaklarınızın orta boğumları birbirine değecek şekilde sağ elinizin üzerine koyarsanız ve tıpkı aralarında bir parça kâğıt tutuyormuşsunuz gibi başparmaklarınızı hafifçe birbirine değdirirseniz, elleriniz harikulade bir oval oluşturur. Sanki avuçlarınızın içinde çok değerli bir şey tutuyormuşsunuz gibi, bu evrensel mudrayı büyük bir dikkatle korumalısınız. Elleriniz bedeninizin karşısında, başparmaklarınız göbeğinizin hizasında olacak şekilde durmalıdır. Kollarınız bedeninizden biraz açıkta, sanki her iki koltuk altınızda kırmadan iki yumurta taşıyormuşsunuz gibi rahat ve serbest bir şekilde dursun.

Yanlara, arkaya ya da öne eğilmemelisiniz. Sanki göğü başınızla taşıyormuşsunuz gibi dik durmalısınız. Bu, yalnızca oturmak ve solumak değildir; bu, Budacılığın anahtar noktasını ifade eder. Sizin Buda doğanızın mükemmel bir ifadesidir. Eğer Budacılığı doğru olarak anlamak istiyorsanız, bu şekilde çalışmalısınız. Bu oturuş, zihnin doğru durumunu ele geçirmeye çalış-

mak değildir. Bu şekilde oturmanın kendisi çalışmanın amacıdır. Bu oturuşu kazandığınızda, zihnin doğru durumunu elde edersiniz. Bu nedenle bazı özel zihinsel durumlar elde etmeye çalışmanıza gerek yoktur. Birşey elde etmeye çalıştığınızda, zihniniz başka şeyleri merak etmeye başlar. Birşey elde etmeye çalışmadığınızda, zihninizi ve bedeninizi tam burada bulursunuz. Bir Zen ustası "Buda'yı öldür!" diyecektir. Eğer başka bir yerde açığa çıkarsa Buda'yı öldür. Buda'yı öldür, çünkü Buda doğanı yeniden kazanmalısın.

Birşey yapmak, kendi doğanızı yansıtmaktır. Başka birşeyin hatırı için varolmayız. Kendimiz için varoluruz. Bu, incelediğimiz şeylerde görülen temel öğretidir. Tıpkı oturuş için olduğu gibi, zendo'da ayakta durmak için de bazı kurallar vardır. Fakat bu kuralların amacı herkesi bir örnek yapmak değil, herkesin kendini özgürce ifade etmesini sağlamaktır. Örneğin herbirimizin kendimize özgü ayakta durma biçimimiz vardır; bu nedenle duruşlarımız bedenlerimize bağlı olarak değişir. Ayakta durduğunuzda topuklarınız arasında kendi yumruğunuz kadar bir aralık olmalı ve ayak başparmaklarınız göğüs uçlarınızla bir çizgi üzerinde durmalıdır. Tıpkı zazen'de olduğu gibi karnınızın alt kısmını biraz gerginleştirin. Burada aynı zamanda elleriniz de sizi yansıtır. Diğer dört parmağınızla başparmağınızı kavrayarak sol elinizi göğsünüzün önünde tutun ve sağ elinizi sol elinizin üzerine koyun. Başparmağınız aşağıya baksın ve sanki kollarınızla büyük bir tapınak sütununu kavrıyormuşsunuz gibi ön kollarınız yere paralel olsun; böylece yığılmaz ya da yanlara eğilmezsiniz.

En önemli nokta, kendi bedeninize sahip olmaktır. Eğer yığılırsanız kendinizi kaybedersiniz. Zihniniz başka yerde olur; böylece kendi bedeninizin içinde olmazsınız. İstenen şey bu değildir. Kendi zihninize ve bedeninize sahip olmalısınız. Herşey doğru yerde ve doğru şekilde varolmalıdır. Böylece hiçbir sorun olmaz. Eğer kullandığım mikrofon, ben konuşurken başka bir

yerde olursa görevini yerine getiremez. Zihninize ve bedeninize, doğru bir şekilde sahip olursanız, geriye kalan herşey doğru yerde ve doğru şekilde varolur.

Fakat genellikle, farkında olmadan kendimiz yerine başka şeyleri değiştirmeye, kendi dışımızdaki şeyleri düzeltmeye çalışırız. Oysa eğer kendiniz düzenli değilseniz, başka şeyleri düzenleyebilmeniz olanaksızdır. Yapmanız gerekenleri doğru zamanda ve doğru bir şekilde yaptığınızda geriye kalan herşey kendiliğiden düzelecektir. "Patron" sizsiniz. Patron uyurken herkes uyur. Patron bir şeyi doğru yaptığında, herkes herşeyi doğru olarak ve doğru zamanda yapar. Bu, Budacılığın sırrıdır.

Bu nedenle yalnızca zazen yaparken değil, her eyleminizde doğru duruşunuzu koruyun. Arabanızı kullanırken doğru oturun, kitap okurken doğru oturun. Eğer kaykılmış bir şekilde okursanız uzun süre uyanık kalamazsınız. Deneyin. Doğru duruşu korumanın ne kadar önemli olduğunu göreceksiniz. Bu gerçek öğretidir. Kâğıdın üzerine yazılı olan öğreti gerçek öğreti değildir. Yazılı öğreti, beyniniz için bir tür besindir. Beyniniz için biraz besin almanız şüphesiz önemlidir, fakat doğru yaşam yolunu çalışarak kendiniz olmanız çok daha önemlidir.

Buda, bu nedenle kendi zamanında varolan dinleri kabul etmemişti. Pek çok dini inceledi, ama o dinlerdeki uygulamaları tatmin edici bulmadı. Metafizik bir varoluşla değil, kendi zihnindeki ve bedenindeki, buradaki ve bu andaki varoluşla ilgileniyordu. Ve kendini bulduğunda varolan herşeyin Buda doğasına sahip olduğunu da buldu. Bu, onun aydınlanmasıydı. Aydınlanma hoş bir duygu ya da özel bir zihinsel durum değildir. Doğru şekilde oturduğunuzda ortaya çıkan zihinsel durumu kendisi aydınlanmadır. Eğer zazen yaparken sahip olduğunuz zihinsel durumdan tatmin olamazsanız, zihniniz halen bir şeyleri merak ediyor demektir. Bedenimiz ile zihnimiz kararsız ve meraklı olmamalıdır. Bu duruşta, zihnin doğru konumundan bahsetmeye gerek yoktur. Onu zaten elde etmiş durumdasınız. Bu, Budacılığın sonudur.

SOLUNUM: *"Ben olarak adlandırdığımız şey yalnızca, soluk aldığımızda ve soluk verdiğimizde hareket eden döner bir kapıdır."*

Zazen yaparken zihnimiz daima soluğumuzu izler. Soluk aldığımızda hava iç dünyaya gelir. Soluk verdiğimizde ise dış dünyaya gider. İç dünya sınırsızdır; aynı şekilde dış dünya da sınırsızdır. "İç dünya" ve "dış dünya" diyoruz; oysa yalnızca tek bir dünya vardır. Bu sınırsız dünya içinde, boğazımız tıpkı döner bir kapıya benzer. Tıpkı bir insanın döner kapıdan geçmesi gibi, hava da içeriye girer ve dışarıya çıkar. Eğer "ben soluyorum", diye düşünüyorsanız, buradaki "ben" fazladır."Ben" diyecek bir siz yok. "Ben" olarak adlandırdığımız şey yalnızca, soluk aldığımızda ve soluk verdiğimizde hareket eden döner bir kapıdır. O yalnızca devinir; hepsi bu kadar. Zihniniz bu devinimi izleyecek kadar berrak ve dingin olduğunda, hiçbirşey yoktur: "Ben" yoktur, dünya yoktur, zihin yoktur, beden yoktur; yalnızca devinip duran döner bir kapı vardır.

Bu nedenle zazen yaparken varolan tek şey soluğun devinimidir, fakat biz bu devinimin bilincindeyizdir. Ancak zihnin yokluğu durumunda da olmamalısınız. Devinimin bilincinde olmak, küçük beninizin bilincinde olmak anlamına gelmez, daha çok evrensel doğanızın ya da Buda doğanızın bilincinde olmak anlamına gelir. Bu çeşit bir bilinçlilik çok önemlidir, çünkü bizler genellikle fazlasıyla tek yanlıyızdır. Genel yaşam anlayışımız ikicidir: Sen ve ben, bu ve o, iyi ve kötü. Fakat gerçekte bu ayrımlar, evrensel varoluşun farkındalığıdır. "Sen" demek, sen biçimindeki evrenin bilincinde olmak, "ben" demek, ben biçimindeki evrenin bilincinde olmaktır. Sen ve ben yalnızca döner birer kapıdırlar. Bu tür bir anlayış gereklidir. Hatta bu, anlayış olarak

bile adlandırılamaz; bu, Zen uygulaması aracılığıyla yaşamın gerçekten deneyimlenmesidir.

Böylece, zazen yaparken ortada her hangi bir zaman ya da mekan düşüncesi kalmaz. "Bu odada altıya çeyrek kala oturmaya başladık" diyebilirsiniz. Böylece bir zaman düşüncesine (altıya çeyrek kala) ve bir mekan düşüncesine (bu oda) sahip olursunuz. Bununla birlikte gerçekte yaptığınız tek şey, yalnızca oturmak ve evrensel devinimin bilincinde olmaktır. Hepsi bu. Döner kapı bir an bir yöne doğru açılır, diğer an ise ters yöne açılır. An be an her birimiz bu eylemi tekrarlarız. Burada her hangi bir zaman ya da mekan düşüncesi yoktur. Zaman ve mekan birdir. "Bu öğleden sonra şunu yapmalıyım" diyebilirsiniz; fakat gerçekte "öğleden sonra" diye birşey yoktur. Olayları birbiri ardınca yaşarız. "Öğleden sonra", "saat iki", "saat üç" gibi bir zaman yoktur. Saat birde öğlen yemeğinizi yiyeceksiniz. Öğlen yemeğinin kendisi saat birdir. Bir yerde bulunacaksınız, fakat bu yer saat birden ayrı tutulamaz. Yaşamın gerçek anlamını kavrayan bir insan için bunların ikisi aynı şeydir. Ancak yaşamdan yorgun düştüğümüzde, "Buraya gelmemeliydim. Öğlen yemeği için başka yere gitsem daha iyi olurdu. Burası güzel değil", diyebiliriz. Kendi zihninizin içinde, bulunduğunuz andan ayrı bir mekan düşüncesi yaratırsınız.

Ya da "Bu kötü, o nedenle bunu yapmamalıyım", diyebilirsiniz. Oysa "Bunu yapmamalıyım" dediğinizde, o an bir şey yapmamayı yapıyorsunuz. Bu nedenle bir seçeneğiniz yok. Zaman ve mekan düşüncesini birbirinden ayırdığınızda, sanki bir seçeneğiniz varmış gibi hissedersiniz, fakat gerçekte birşey yapmalısınız ya da bir şey yapmamayı yapmalısınız. Bir şey yapmamak da bir şey yapmaktır. İyi ve kötü yalnızca sizin zihninizdedir. Bu nedenle "Bu iyi" ya da "Bu kötü" dememelisiniz. Kötü demek yerine "Yapmamak" demelisiniz! Eğer "Bu kötü" derseniz, bu sizin için bir karmaşa yaratır. Bu nedenle saf din alanında zaman ve mekan, iyi ya da kötü karmaşası yoktur. Yapmanız gereken tek

şey, olayları olduğu gibi yaşamaktır. Bir şey yapın! Ne olursa olsun, hatta bu, birşey yapmamak bile olsa onu yapmalısınız. Şu anın içinde yaşamalıyız. Bu nedenle, oturduğumuzda soluğumuzun üzerinde yoğunlaşır, döner bir kapı olur ve yapmamız gereken şeyi yaparız. Bu, Zen çalışmasıdır. Bu çalışmada karmaşa yoktur. Eğer bu tür bir yaşam kurarsanız hiçbir karmaşaya kapılmazsınız.

Ünlü Zen ustası Tozan şöyle der: "Mavi dağ, beyaz bulutların babasıdır. Beyaz bulut, mavi dağın oğludur. Birbirlerine bağımlı olmadan, gün boyunca birbirlerine bağlı yaşarlar. Beyaz bulut daima beyaz buluttur, mavi dağ ise daima mavi dağdır." Bu, yaşamın saf ve berrak bir yorumudur. Beyaz bulut ve mavi dağ benzeri çok şey vardır: Kadın ve erkek, öğretmen ve öğrenci... Bunlar birbirlerine bağlıdırlar. Fakat mavi dağ beyaz bulut tarafından rahatsız edilmemelidir. İkisi de oldukça bağımsızdır; fakat aynı zamanda birbirlerine bağımlıdırlar da. Bu, yaşam biçimimizdir, zazen uygulama şeklimizdir.

Gerçekten kendimiz olduğumuzda, döner bir kapı oluruz ve hem herşeyden bağımsız, hem de herşeye bağımlıyızdır. Hava olmazsa soluk alamayız. Her birimiz dünyadaki sayısız şeyin ortasındayız. Her an dünyanın merkezindeyiz. Bu nedenle hem tümüyle bağımsız, hem de bağımlıyız. Eğer bu tür bir deneyime, bu tür bir varoluşa sahip olursanız, tümüyle bağımsız olursunuz. Böylece hiçbirşey tarafından rahatsız edilmezsiniz. Zazen çalışırken zihninizi tümüyle soluğunuzun üzerinde yoğunlaştırmalısınız. Bu tür bir eylem ,evrensel varoluşun temel eylemidir. Bu deneyim ve bu uygulama olmadan kesin özgürlüğe ulaşmak olanaksızdır.

DENETİM: *"Koyunlarınızı ya da ineklerinizi denetlemenin en iyi yolu, onlara geniş bir otlak vermektir."*

Buda doğası alanında yaşamak demek, an be an küçük bir varlık olarak ölmek demektir. Dengemizi yitirdiğimizde ölürüz; fakat aynı zamanda kendimizi gerçekleştirir, büyürüz. Gördüğümüz herşey değişiyor ve dengesini yitiriyor. Herşeyin güzel görünmesinin nedeni, dengesini yitirmiş olması, fakat temelinin daima mükemmel bir dengede durmasıdır. İşte bu nedenle, herşey temelindeki mükemmel dengeye karşı dengesini yitirip Buda alanında varolur. Eğer, nesneleri, temelindeki Buda doğasının farkına varmadan görürseniz, herşey acı biçiminde varolur. Fakat ,eğer varoluşun temelini anlarsanız, acının nedeninin yaşam biçiminiz olduğunu anlarsınız. Bu nedenle Zen'de bazen yaşamın dengesizliği ya da karışıklığı üzerinde dururuz.

Günümüzde geleneksel Japon resim sanatı oldukça resmi ve cansız bir hale gelmiştir. Bu nedenle modern sanat doğmuştur. Eski ressamlar kâğıt üzerine sanatsal bir karışıklık içinde noktalar koyarlardı. Bu oldukça güç bir iştir. Bunu yapmaya çalıştığımızda, genellikle yaptığınız şey belirli bir düzende olur. Onu denetleyebileceğinizi düşünürsünüz, ama denetleyemezsiniz; noktalarınızı düzensizce yerleştirmeniz neredeyse olanaksızdır. Her günkü yaşamınızı yönetmeniz de aynıdır. İnsanları denetim altına almaya çalışsanız da, bu olanaksızdır. Bunu başaramazsınız. İnsanları denetlemenin en iyi yolu onları haylaz olmaya cesaretlendirmektir. Böylece kelimenin en geniş anlamında denetim altında olacaklardır. Koyunlarınızı ve ineklerinizi denet-

lemenin en iyi yolu, onlara geniş bir otlak vermektir. İnsanlar için de aynı durum söz konusudur: İlk önce istediklerini yapmaları için onları serbest bırakın ve bir yandan da onları izleyin. Bu en iyi siyasettir. Onları gözardı etmek iyi değildir; bu en kötü siyasettir. Bundan sonra yapılacak en kötü şey onları denetlemeye çalışmaktır. En iyi yöntem, onları denetlemeye çalışmadan izlemek, yalnızca izlemektir.

Aynı yöntem kendiniz için de işe yarar. Eğer zazen'inizde mükemmel dinginliğe ulaşmak istiyorsanız, zihninizde karşılaştığınız bir sürü hayalle uğraşmamalısınız. Bırakın gelsinler ve gitsinler. Böylece denetim altında olacaklardır. Fakat bu taktik o kadar da kolay değildir. Kolay gibi görünür ama özel bir çabayı gerektirir. Bu çabanın nasıl gösterileceği uygulamanın sırrıdır. Sıra dışı bazı olayların içinde oturduğunuzu düşünün. Eğer zihninizi dinginleştirmeye çalışırsanız oturmanız mümkün olmaz, eğer rahatsız olmamaya çalışırsanız çabanız doğru çaba olmayacaktır. Size yardımcı olacak en iyi çaba soluğunuzu saymanız ya da soluk alış verişinizin üzerinde yoğunlaşmanızdır. Yoğunlaşmak diyoruz ama, zihninizi birşeyin üzerinde yoğunlaştırmak Zen'in gerçek amacı değildir. Zen'in gerçek amacı nesneleri ve olayları oldukları gibi görmek, onları oldukları gibi gözlemlemek ve herşeyin istediği gibi devinmesine izin vermektir. Bu, herşeyi en geniş anlamda denetlemektir. Zen çalışması küçük zihinlerimizi açar. Bu nedenle yoğunlaşmak yalnızca, "büyük zihni" ya da herşey olan zihni farketmenize yardımcı olacak bir araçtır. Eğer her günkü yaşamınızda Zen'in gerçek anlamını keşfetmek isterseniz, zihninizi soluğunuzun üzerinde yoğunlaştırmanın ve bedeninizi zazen'deki doğru duruşta tutmanın anlamını anlamalısınız. Çalışmanın kurallarına uymalısınız ve çalışmalarınızda gittikçe daha hassas, gittikçe daha dikkatli olmalısınız. Yalnızca bu yolla Zen'in yaşamsal özgürlüğünü deneyimleyebilirsiniz.

Dogen-zenji şöyle demiştir: "Zaman şu andan geçmişe doğru ilerler". Bu saçmadır, fakat çalışmalarımız sırasında bazen bu durum doğrudur. Zaman geçmişten geleceğe doğru ilerleme sürecinin tersine, bu andan geçmişe doğru geri gider. Joshitsune, Orta Çağ Japonya'sında yaşamış ünlü bir savaşçıydı. O zaman ülkenin içinde bulunduğu durum nedeniyle, öldürüldüğü kuzey bölgesine gönderilmişti. Ayrılmadan önce karısıyla vedalaşmış ve kısa bir süre sonra karısı bir şiir yazmıştı: "Tıpkı ipliği makaradan çözdüğün gibi, geçmişin şu an olmasını istiyorum." Bunu söylediğinde, gerçekten de geçmişi şu an yapmıştı. Geçmiş zihninde yaşamaya başlamış ve şu an olmuştu. Bu nedenle Dogen, "zaman şu andan geçmişe doğru ilerler", demiştir. Mantıklı zihnimiz için bu doğru değildir, fakat bu, gerçek bir geçmişi şu an yapma deneyimidir. İşte orada şiir vardır ve işte orada yaşam vardır. Bu tür bir gerçeği deneyimlediğimizde zamanın gerçek anlamını buluruz. Zaman, durmaksızın geçmişten şu ana ve şu andan geleceğe doğru ilerler. Bu doğrudur, ancak aynı zamanda yaşamın gelecekten şu ana ve şu andan geçmişe doğru ilerlediği de doğrudur. Bir Zen ustası bir zamanlar şöyle demişti: "Doğuya doğru bir kilometre gitmek, batıya doğru bir kilometre gitmektir." Bu, yaşamsal özgürlüktür. Bu, tür mükemmel bir özgürlüğe ihtiyacımız var.

Ancak mükemmel özgürlük bazı kurallar olmaksızın bulunamaz. İnsanlar, özellikle genç insanlar, özgürlüğün insanın istediğini yapması demek olduğunu, Zen'de hiçbir kurala gerek olmadığını düşünürler. Ancak bir takım kuralların olması bizim için kesinlikle gereklidir. Ancak bu, daima denetim altında olmak anlamına gelmez. Kurallarınız olduğu sürece, özgürlük şansınız vardır. Kuralların bilincinde olmadan özgürlüğü elde etmeye çalışmanın hiçbir anlamı yoktur. Zazen çalışması, bu mükemmel özgürlüğü elde etmek için yapılır.

ZİHİN DALGALARI *"Yaşamın her anından, büyük zihnin açılışı olarak zevk aldığımız için, aşırı bir zevkin peşinde koşmayız. Bu nedenle soğukkanlı bir dinginliğe sahibizdir."*

(Zazen uygularken düşüncelerinizi durdurmaya çalışmayın. Bırakın kendi kendilerine dursunlar. Eğer aklınıza birşey gelirse, bırakın gelsin ve bırakın gitsin. Orada uzun süre kalmayacaktır. Düşüncelerinizi durdurmaya çalıştığınızda, onlar tarafından rahatsız ediliyorsunuz demektir. Hiçbirşeyden rahatsız olmayın. Sanki zihninize dışarıdan birşey geliyor gibidir, fakat gerçekte bunlar yalnızca zihninizin dalgalarıdır. Ve eğer zihninizdeki dalgalardan rahatsız olmazsanız daha da dingileşirler. Beş ya da en fazla on dakikada, zihniniz tümüyle dingin ve durgun bir hale gelir. O sırada solunumunuz oldukça yavaşlar ve nabız atışlarınız biraz hızlanır.)

Uygulama sırasında dingin ve durgun bir zihin elde etmeniz oldukça uzun bir zaman alır. Birçok duygu gelir, birçok düşünce ya da hayal doğar, ama bunlar yalnızca zihninizin dalgalarıdırlar.

Zihninize, dışardan hiçbir şey girmez. Zihnimizi genellikle, dışarıdan deneyimler ve izlenimler elde eden birşey olarak düşünürüz; bu, zihnimiz ile ilgili doğru bir anlayış değildir. Doğru anlayış, zihnin herşeyi kapsadığını anlamaktır; dışarıdan birşeyin geldiğini düşündüğünüzde, bu yalnızca zihninizde birşeyin belirdiği anlamına gelmektedir. Sizin dışınızdaki hiçbirşey soruna neden olmaz. Zihninizdeki dalgaları siz yaratırsınız. Zihninizi kendi haline bırakırsanız, kendiliğinden dinginleşecektir. Bu zihin,

büyük zihin olarak adlandırılır.

(Eğer zihniniz kendi dışındaki birşeyle ilgileniyorsa, o zihin küçük, sınırlı bir zihindir. Eğer zihniniz başka birşeyle ilgilenmiyorsa, o zaman zihninizin işlevi konusunda ikici bir anlayış içinde değilsiniz demektir. Eylemi, yalnızca zihnin dalgaları olarak anlarsınız. Büyük zihin herşeyi kendi içinde deneyimler) İki zihin arasındaki, herşeyi kapsayan zihin ile birşeyle ilgilenen zihin arasındaki farkı anlıyor musunuz? Aslında ikisi de aynı şeydir, fakat anlayış farklıdır ve yaşamınıza karşı olan tavırlarınız, seçtiğiniz anlayışa bağımlı olarak değişecektir. Herşeyin zihninizi tarafından kavranması, zihnin özüdür. Bunu deneyimlemek, dini bir duygu yaşamaktır. Dalgalar doğuyor olsa da, zihnin özü saftır; tıpkı üzerinde hafif kırışıklar olan bir gölün yüzeyi gibi. Aslında suyun yüzeyinde daima dalgalar vardır. Dalgalar, suyun uyguladığı çalışmadır. Dalgaları sudan ya da suyu dalgalardan ayırmak bir hayaldir. Dalgalar ve su, birdir. Büyük zihin ve küçük zihin birdir. Zihninizi bu şekilde anlarsanız, duygularınızda güven bulursunuz, zihniniz dışarıdan birşey beklemediği için daima doludur. Dalgalı olan zihin, dağılmış bir zihin değil, genişlemiş bir zihindir. Deneyimlediğiniz herşey, büyük zihnin bir ifadesidir.)

Büyük zihnin işlevi, birçok deneyim aracılığıyla kendini genişletmektir. Birer birer gelen deneyimlerimiz bir anlamda yeni ve tazedir, ama diğer anlamda bunlar, büyük zihnin durmadan ve ardarda açılmasıdır. Örneğin, eğer kahvaltıda güzel birşeyler varsa "Çok güzel", dersiniz. "Güzel", ne zaman olduğu anımsanmasa da, bir süre önce yaşanmış bir deneyim olarak depolanmış durumdadır. Büyük zihinle, deneyimlerimizden her birini, aynada kendi yüzümüzü tanımak gibi kabul ederiz. Bizim için, bu zihni kaybetme korkusu yoktur. Gidecek ya da gelecek bir yer yoktur. Ölüm korkusu yoktur, yaşlanmaktan dolayı duyulan acı yoktur. Yaşamın her anından, büyük zihnin açılışı olarak zevk aldığımız için, aşırı bir zevkin peşinde koşmayız. Bu nedenle so-

ğukkanlı bir dinginliğe sahibiz ve bu soğukkanlı dinginliğe sahip olan büyük zihnimizle zazen çalışırız.

ZİHNİN ARSIZ OTLARI *"Zihninizdeki arsız otlara minnet duymalısınız, çünkü onlar yavaş yavaş çalışmanızı zenginleştireceklerdir."*

Sabahın erken saatinde, masa saatinizin zili çaldığında ve uyandığınızda, kendinizi iyi hissetmediğinizi düşünürsünüz. Gidip oturmak kolay değildir. Zendo'ya gidip zazen'e başladıktan sonra, doğru oturmak için kendinizi cesaretlendirmeniz gerekir. Bunlar yalnızca zihninizin dalgalarıdır. Saf zazen'de, zihninizde hiçbir dalga olmamalı. Oturduğunuzda, bu dalgalar gittikçe daha da küçülecek ve gösterdiğiniz çaba belli belirsiz bir duyguya dönüşecektir.

"Zararlı otları sökerek besin sağlıyoruz", deriz. Zararlı otları topraktan söker ve onları bitkilerin yanında yakıp, onlara besin sağlarız. Uygulama sırasında bir takım güçlüklerle karşılaşıyor olsanız da, zihninizde bir takım daglalar olsa da, bunlar size yardımcı olacaktır. Bu nedenle, kendi zihninizden rahatsız olmamalısınız. Hatta zihninizdeki arsız otlara minnet duymalısınız, çünkü onlar yavaş yavaş çalışmanızı zenginleştireceklerdir. Eğer zihninizdeki arsız otların zihinsel gıdaya dönüştüklerini deneyimlerseniz, çalışmanızda olağanüstü bir ilerleme kaydedersiniz. Bu ilerlemeyi hissedeceksiniz. Onların, nasıl birer zihinsel gıdaya dönüştüklerini hissedeceksiniz. Çalışmamızla ilgili felsefi ya da psikolojik yorumlarda bulunmak güç değildir; fakat bu yorumlar yeterli olmayacaktır. Arsız otların besine dönüşümlerini gerçekten deneyimlemeliyiz.

Samimi olmak gerekirse, sarfedeceğiniz herhangi bir çaba çalışmanız için yararlı değildir; çünkü bu çaba, zihninizde dalgalar yaratır. Bununla birlikte, hiçbir çaba göstermeksizin zihnimizi dinginliğe ulaştırmak da olanaksızdır. Bir çaba göstermeliyiz, ancak gösterdiğimiz çaba içinde kendimizi unutmalıyız. Bu alanda nesnellik ya da öznellik yoktur. Zihnimiz yalnızca dingindir; hatta bunun bilincinde bile değilizdir. Bu bilinçsizlikte, her tür çaba ve her tür düşünce ortadan kalkar. Bu nedenle kendimizi cesaretlendirmemiz ve ortada hiçbir çaba kalmayıncaya dek çaba göstermemiz gerekir. Soluğunuzun bilincinde olmayıncaya dek zihninizi soluğunuzun üzerinde yoğunlaştırmalısınız.

Çabamızı sonsuza dek sürdürmeye çalışmalı, fakat herşeyi unuttuğumuz anda belli bir düzeye ulaşacağımızı da ummamalıyız. Yapmamız gereken tek şey zihnimizi soluğumuzun üzerinde tutmaya çalışmak. Bu, gerçek çalışmadır. Otururken bu çabanız gittikçe daha da arılaşacaktır. İlk başlarda gösterdiğiniz çaba oldukça kaba ve saflıktan uzak olur, ama çalışmanın gücüyle çabanız gittikçe daha da saflaşır. Çabanız saf hale geldiğinde, zihniniz ve bedeniniz de saflaşır. Bu, Zen çalışma yolumuzdur. Birkez, kendimizi ve çevremizi saflaştırmak için doğuştan gelen bir güce sahip olduğumuzu anladığımızda, doğru eylemde bulunabilir ve çevremizdeki şeylerden öğrenip, herkesle dost oluruz. Bu, Zen uygulamasının özelliğidir. Fakat uygulamanın yolu, doğru bir şekilde oturup, saf ve büyük bir çabayla soluk alış verişin üzerinde yoğunlaşmaktır. Zen çalışması bu şekilde yapılır.

ZEN'İN ÖZÜ *"Zazen oturuşunda, zihniniz ve bedeniniz, kabullenilebilir olsun ya da olmasın, herşeyi olduğu gibi kabul edecek büyük bir güce sahip olur."*

El yazmalarımızda (Samyuktagama Sutra, Cilt 33) dört cins at olduğu söylenir: Mükemmel olanlar, iyi olanlar, zayıf olanlar, kötü olanlar. En iyi at, kamçının gölgesini bile görmeden, binicisinin isteği doğrultusunda hızlı ve yavaş, sağa ve sola doğru gider; ikinci tür at, birinci tür atla eş düzeydedir ama, kamçı sırtına inmeden hemen önce koşar; üçüncüsü bedeninde bir acı hissettiğinde koşar; dördüncüsü ise yalnızca acı iliklerine işlediğinde koşar. Dördüncü tür at için, nasıl koşulacağını öğrenmenin ne kadar güç olduğunu hayal edebiliyor musunuz?

Bu hikâyeyi duyduğumuzda, hemen hemen hepimiz en iyi at olmak isteriz. Eğer en iyi at olamıyorsak, ikinci derece iyi at olmak isteriz. Bence bu tür bir anlayış, hem bu hikâyenin konusuyla ilgili, hem de Zen'in özü ile ilgili genel anlayıştır. Zazen'e oturduğunuzda en iyi atlardan bir tanesi mi, yoksa en kötü atlardan bir tanesi mi olduğunuzu bulacağınızı düşünüyorsunuz. Bununla birlikte, burada Zen konusunda yanlış bir anlayış söz konusudur. Eğer Zen çalışmasının amacının, sizi en iyi atlardan bir tanesi olacak şekilde eğitmek olduğunu düşünüyorsanız, büyük bir sorun ile karşı karşıyasınız demektir. Bu, doğru anlayış değildir. Eğer Zen çalışmasını doğru bir şekilde uygularsanız, en iyi at ya da en kötü at olmanız önemli olmaz. Buda'nın merhametini göz önünde bulundurduğunuzda, Buda bu dört at hakkında nasıl düşünürdü dersiniz? En kötü ata karşı, en iyi attan daha fazla sevecenlik duyardı.

Büyük Buda zihniyle zazen uygulamaya karar verdiğinizde, en kötü atın en değerlisi olduğunu anlayacaksınız. Yetkinliğe ulaşmanızın temellerinde katılığı bulacaksınız. Genellikle fiziksel olarak mükemmel bir şekilde oturabilenler, Zen'in gerçek yolunu, Zen'in gerçek duygusunu, Zen'in özünü bulmak için daha fazla zamana ihtiyaç duyarlar. Fakat Zen uygularken büyük güçlüklerle karşılaşanlar, Zen'in içinde çok daha fazla anlam bulacaklardır. Bu nedenle, bence bazen en iyi atlar en kötü atlar, en kötü atlar da en iyi atlar olabilirler.

Eğer kaligrafi çalışıyorsanız, fazla zeki olmayan insanların genellikle en iyi kaligraflar olduklarını görürsünüz. Çok zeki olanlar, belli bir aşamaya geldiklerinde sık sık büyük güçlüklerle karşılaşırlar. Sanat için geçerli olan bu durum Zen için de geçerlidir. Yaşam da aynı şekildedir. Bu nedenle Zen hakkında konuşurken, sözcüğün genel anlamında "bu iyi" ya da "bu kötü" diyemeyiz. Zazen sırasındaki oturuş hepimiz için aynı değildir. Bazı insanlar, bacaklarını çaprazlayarak oturamazlar. Ancak bu şekilde oturamasanız bile, gerçek anlamda Zen çalışabilirsiniz. Gerçekte, zihni aramanın doğru yolunu bulmak, oturma güçlüğü çeken insan için, kolayca oturabilen insana oranla daha kolaydır.

Kendimizi günlük yaşamımızda yaptıklarımıza yansıttığımızda, daima kendimizden utanırız. Bir öğrencim bana şöyle yazmıştı: "Bana bir takvim gönderdiniz ve ben de her sayfada yazılı olan düsturları gayretle izlemeye çalışıyorum. Ama bu yıl çok kötü başladı ve ben, daha şimdiden başarısızlığa uğradım." Dogen-zenji, "Shoshaku jushaku" der. Shaku, genellikle "hata" ya da "yanılgı" anlamına gelir. Shoshaku jushaku, "hatayı hatayla aşmak" ya da "hatayı sürdürmek" anlamındadır. Dogen'e göre devam etmekte olan bir hata da Zen olabilir. Bir Zen ustasının yaşamının, uzun süreler devam eden bir shoshaku jushaku olduğu söylenebilir.

Bizler, "iyi bir baba, iyi bir baba değildir", deriz. Anlayabildiniz mi? İyi bir baba olduğunu düşünen kişi iyi bir baba değil-

dir; iyi bir koca olduğunu düşünen kişi iyi bir koca değildir. Çok kötü bir koca olduğunu düşünen kişi, eğer saf bir kalp ile iyi bir koca olmak için çaba gösterirse, iyi bir koca olabilir. (Bazı güçlükler, ya da ağrılarınız nedeniyle oturamayacağınızı düşünüyorsanız, ince bir yastık ya da bir sandalye kullanarak rahat ettiğiniz bir şekilde oturmalısınız. En kötü at bile olsanız, Zen'in özünü kavrayacaksınız.)

Çocuğunuzun devasız bir hastalık nedeniyle acı çektiğini düşünün. Ne yapacağınızı bilemezsiniz; yatakta rahat uyuyamazsınız. Olağan olarak sizin için en rahat yer, rahat, ılık bir yataktır; ama zihninizdeki karmaşa nedeniyle orada rahat yatamazsınız. Sağa sola dönseniz de, kalkıp tekrar yatsanız da bunun size faydası olmaz. Zihinsel acılarınızdan kurtulmanın en iyi yolu, bu zihinsel karmaşa içinde dahi zazene oturmaktır. Eğer bu tür zor durumlarda zazene oturma deneyiminiz yoksa, gerçek bir Zen izdeşi değilsiniz demektir. Başka hiçbir şey acınızı dindiremeyecektir. Diğer rahat duruşların hiçbirinde güçlükleri kabullenebilme gücüne sahip olamazsınız; fakat zor ve uzun bir çalışma gerektiren zazen oturuşunda, zihniniz ve bedeniniz olguları, kabullenilebilir olsalar da olmasalar da, oldukları gibi kabullenebilmek için büyük bir güce sahip olur.

Birşeyleri kabullenilmez hissettiğinizde, sizin için en iyi şey oturmaktır. Sorunlarınızı kabul etmenin ve onlar üzerinde çalışmanın başka hiçbir yolu yoktur. En iyi at olsanız da, en kötü at olsanız da, ya da duruşunuz iyi de olsa kötü de olsa, bunlar sorun değildir. Herkes zazen uygulayabilir ve bu, hem sorunlarınız karşısında, hem de onları kabullenmenizde işinize yarar.

Tam olarak sorunlarınızın ortasında otturduğunuzda, sizin için hangisi daha gerçektir, sorunlarınız mı, yoksa kendiniz mi? Tam burada ve tam bu anda olma farkındalığınız en yüce gerçektir. Sürekli uygulamada, kabullenilebilir şeyler ve kabullenilemez şeyler silsilesinin altında, Zen'in özünü farkedecek ve onun büyük gücünü kazanacaksınız.

İKİLİĞİN YOKLUĞU *"Zihni durdurmak, zihnin işlevlerini durdurmak anlamına gelmez. Bu, zihnin tüm bedeninize yayılması anlamına gelir. Tüm zihninizle ellerinizdeki mudrayı oluşturursunuz."*

Çalışmalarımızın düşüncelerden, beklentilerden, hatta aydınlanma isteğinden bile arınmış olması gerektiğini söyleriz. Fakat bu, amaçsızca oturmak anlamına gelmez. Düşüncelerden arınmış bu çalışma Prajna Paramita sutraya dayanır. Fakat yine de, eğer dikkatli olmazsanız bu sutra da aklınızı düşüncelerle doldurabilir. Prajna Paramita sutra, "Şekil boşluktur ve boşluk şekildir", der. Fakat eğer bu ifadeye takılırsanız, kendinizi ikinci düşüncelerin içinde bulabilirsiniz: Siz, şekliniz, ve şekliniz aracılığıyla farkına varmaya çalıştığınız boşluk. Bu nedenle, "şekil boşluktur ve boşluk şekildir", ifadesi halen ikicidir. Neyse ki öğretimiz, "şekil şekildir ve boşluk boşluktur", diye devam eder. Burada ikilik yoktur.

Otururken, zihninizi durdurmakta zorlandığınızda ve halen zihninizi durdurmaya çalıştığınızda bu, "şekil boşluktur ve boşluk şekildir", aşamasıdır. Ancak bu ikici yolda çalışırken, amacınızla gittikçe daha fazla birlik içinde olursunuz. Ve çalışmanız çabasız hale geldiğinde zihninizi durdurabilirsiniz. Bu, "şekil şekildir ve boşluk boşluktur" aşamasıdır.

Zihni durdurmak, zihnin işlevlerini durdurmak anlamına gelmez. Bu, zihnin tüm bedeninize yayılması anlamına gelir. Zihniniz soluklarınızı izler. Tüm zihninizle ellerinizdeki mudrayı oluşturursunuz. Ağrıyan bacaklarınız nedeniyle zihniniz dağılmadan, tüm zihninizle otursunuz. Bu, düşünceleri yakalama-

dan oturmaktır. İlk başlarda, oturuşunuzda bir takım kısıtlamalarla karşılacaksınız, fakat bu kısıtlamalar nedeniyle zihniniz dağılmadığında, "şekil şekildir ve boşluk boşluktur" ifadesinin anlamını keşfedeceksiniz. Bunun için çalışmanın yolu, bazı kısıtlamalar altında kendi yolunuzu bulmaktır.

Yaptığınız her çalışma zazen değildir. Sahip olduğunuz kısıtlamalar sizi sınırlamadığında bu, bizim anlatmaya çalıştığımız çalışma olur. "Yaptığım herşey Buda doğasıdır, öyleyse yaptığım şey önemli değil ve hatta zazen uygulamama da gerek yok" dediğinizde, bu halen ikici bir yaşam anlayışıdır. Eğer gerçekten önemli değilse, bunu söylemenize bile gerek yoktur. Yaptığınız şeyden endişe duyduğuunuzda bu, ikiciliktir. Eğer yaptığınız şeyden endişe duymuyorsanız, o zaman böyle söylemezsiniz. Oturduğunuzda, oturursunuz. Yemek yediğinizde, yalnızca yemek yersiniz. Hepsi bu. Eğer "önemli değil" derseniz, küçük zihninizle, yapacağınız birşeyden dolayı özür diliyorsunuz demektir. Yani belli birşeyden ya da kendi yolunuzdan endişe duyuyorsunuzdur. "Yalnızca oturmak yeterlidir", ya da "yaptığınız herşey zazendir" dediğimizde, bundan bahsetmiyoruz. Şüphesiz ki yaptığımız herşey zazendir, fakat eğer öyleyse, bunu söylemeye gerek yoktur.

Oturduğunuzda, ağrıyan bacaklarınız ya da uykulu haliniz nedeniyle zihniniz dağılmadan oturmalısınız. İşte bu zazendir. Fakat ilk başta, onları olduğu gibi kabullenmek güçtür. Çalışma sırasında karşılaştığınız duygular nedeniyle öfkelenirsiniz. İster iyi ister kötü olsun, huzursuzlanmadan ya da hissettikleriniz nedeniyle öfkelenmeden herşeyi yapabildiğinizde, bu gerçekten de, "şekil şekildir ve boşluk boşluktur" dediğimizde anlatmak istediğimiz şeydir.

Bir rahatsızlık, örneğin kanser nedeniyle acı çektiğinizde ve iki ya da üç yıldan daha fazla yaşamayacağınızı öğrendiğinizde, kendinize bir dayanak arayarak çalışmaya başlayabilirsiniz. Bazıları Tanrı'nın yardımından güç alabilir. Bir başkası da zazen yap-

maya başlayabilir. O insanın çalışmaları, zihnin boşluğunu elde etmek üzerinde yoğunlaşacaktır. Yani o insan, ikiliğin acısından kurtulmaya çalışıyor demektir. Bu, "şekil boşluktur ve boşluk şekildir", çalışmasıdır. Boşluğun gerçekliği nedeniyle, bunu kendi yaşamında da deneyimlemek ister. Eğer bu şekilde, inanarak ve çaba göstererek çalışırsa, şüphesiz ki bu çalışma ona yardımcı olacaktır, ama bu, mükemmel çalışma değildir.

Yaşamın kısacık olduğunu bilerek, ondan gün be gün, an be an zevk almak, "şekil şekildir ve boşluk boşluktur", yaşamıdır. Buda geldiğinde, onu ağırlayacaksınız; şeytan geldiğinde onu da ağırlayacaksınız. Ünlü, Çinli Zen Ustası Ummon, "Güneş yüzlü Buda ve Ay yüzlü Buda", der. Hastalandığında, birisi ona "nasılsın?" diye sordu ve Umman, "Güneş yüzlü Buda ve Ay yüzlü Buda", diye yantı verdi. Bu, "şekil şekildir ve boşluk boşluktur" yaşamıdır. Hiçbir sorun yoktur. Bir yıllık yaşam iyidir; yüz yıllık yaşam da iyidir. Eğer çalışmaya devam ederseniz bu aşamaya ulaşacaksınız.

İlk başta birçok sorunla karşılaşacaksınız ve çalışmayı sürdürmeniz için biraz çaba göstermeniz gerekecek. Yeni başlayan bir insan için çabasız çalışma, doğru çalışma değildir. Yeni başlayan bir insan için, çalışma büyük bir çaba gerektirir. Özellikle genç insanların birşeyler başarabilmek için çok sıkı çalışmaları gerekir. Kollarınızı ve bacaklarınız mümkün olduğunca esnetmeliniz. Şekil şekildir. En azından, kendinizi tümüyle unutmanızın gerekli olduğunu anladığınız bir noktaya ulaşıncaya dek, kendi yolunuza sadık kalmalısınız. Bu noktaya ulaşıncaya dek, yaptığınız herşeyin Zen olduğunu ya da çalışma yapıp yapmamanızın önemli olmadığını düşünmeniz tümüyle hatalıdır. Yalnızca, elinizden gelenin en iyisini yaparak, zihninizin ve bedeninizin tümüyle, düşüncelere kapılmadan çalışmalarınızı sürdürürseniz, o zaman ne yaparsınız yapın, bu gerçek çalışma olacaktır. Amacınız yalnızca, çalışmanıza devam etmek olmalıdır. Şekil şekildir ve siz de sizsiniz; gerçek boşluk çalışmada farkedilir.

EĞİLEREK SELAMLAMAK *"Eğilmek çok ciddi bir çalışmadır. Hareketinizin son anında bile eğilmek için hazırlanmalısınız. Ben merkezli arzularımızdan kurtulmak olanaksız olsa da, bunu böyle yapmak zorundayız. Gerçek doğamız bizden bunu ister."*

Zazen'in ardından yere dokuz kez eğiliriz. Yere eğilerek kendimizi yok ederiz. Kendimizi yok etmek demek, ikici düşüncelerimizi yok etmek demektir. Bu nedenle, zazen çalışması ile eğilmek arasında fark yoktur. Genellikle, eğilmek demek, kendimizden daha saygıdeğer olan birşeye saygı göstermek demektir. Fakat Buda'nın karşısında eğildiğinizde, aklınızda Buda ile ilgili hiçbirşey olmamalıdır. Buda ile tümüyle bir olmalısınız, siz zaten Buda'sınız. Buda ile bir olduğunuzda, varolan herşeyle bir olduğunuzda, varoluşun gerçek anlamını bulursunuz. İkici düşüncelerinizin tümünü unuttuğunuzda, herşey öğretmeniniz olur ve herşey tapınılacak bir varlığa dönüşür.

Herşey büyük zihninizde varolduğunda, ikinci ilişkilerin tümü ortadan kalkar. Yer ile gök, kadın ile erkek, öğretmen ile öğrenci arasında bir fark yoktur. Bazen çırak ustanın önünde eğilir, bazense usta çırağın önünde eğilir. Kendi çırağının önünde eğilmeyen bir usta, Buda'nın önünde de eğilemez. Bazen hem usta hem de çırağı Buda'nın önünde birlikte eğilirler. Bazen kedilerin ya da köpeklerin önünde de eğilebiliriz.

Büyük zihininizde herşey aynı değerdedir. Herşey Buda'dır. Birşey görür ya da bir ses duyarsanız, orada herşeyi olduğu gibi bulursunuz. Çalışmanızda, herşeyi olduğu gibi kabul etmeli, herşeye, Buda'ya gösterdiğiniz saygıyı göstermelisiniz. İşte bu, Budalıktır. Böylece Buda, Buda'nın önünde eğilir ve siz kendi

önünüzde eğilirsiniz. Bu gerçek eğilmedir.

Çalışmada büyük zihnin bu inancını korumazsanız, eğilişiniz ikinci olur. Yalnızca kendiniz olduğunuzda, tam anlamıyla kendi önünüzde eğilir ve herşeyle bir olursunuz. Yalnızca kendiniz olduğunuzda, herşeyin önünde gerçek anlamda eğilebilirsiniz. Eğilmek çok ciddi bir çalışmadır. Hareketinizin son anında bile eğilmek için hazırlanmalısınız; eğilmekten başka birşey yapamadığınızda eğilmelisiniz. Bu tür bir inanç gereklidir. Bu ruhla eğildiğinizde, bütün kurallar ve bütün öğretiler sizindir ve büyük zihnin içinde herşeye sahip olursunuz.

Japon çay töreninin yaratıcısı Sen no Rikyu, 1591'de efendisi Hideyoshi'nin emriyle hara-kiri yapmıştı. Rikyu, yaşamını yitirmeden hemen önce, "Bu kılıcı elime aldığımda ne Buda, ne de atalar vardır", demişti. Büyük zihnin kılıcına sahip olduğumuzda, ikici dünyanın olmadığını söylemek istemişti. Varolan tek şey bu ruhtur. Rikyu'nun çay törenlerinde daima, bu tür ağırbaşlı bir ruh açığı çıkmıştır. Hiçbirşeyi, asla ikici bir şekilde yapmamıştı; her an ölüme hazırdı. Törenin ardından törenle öldü ve kendine yeniden yaşam verdi. Bu, çay töreninin ruhudur. İşte biz de böyle eğiliyoruz.

Ustamın alnında, yere eğilmekten nasır oluşmuştu. Kendinin dik kafalı ve inatçı bir izdeş olduğunu biliyor ve bu nedenle eğiliyor, eğiliyor ve eğiliyordu. Eğilmesinin nedeni, kendi içinde daima ustasının kendini azarlayan sesini duymasıydı. Bir Japon için oldukça geç bir yaşta, kırk yaşında Soto okuluna katılmıştı. Gençken daha az inatçıyızdır ve bencilliğimizden kurtulmamız daha kolaydır. Bu nedenle ustası onu daima, "sen, geç katılan çırak", diye çağırır ve bu kadar geç katıldığı için onu azarlarmış. Gerçekte, ustası onu inatçı karakteri nedeniyle seviyordu. Ustam yetmiş yaşına geldiğinde, "gençken kaplan gibiydim, şimdi ise tıpkı bir kedi gibiyim", demişti. Bir kedi gibi olmaktan çok memnundu.

Eğilmek, ben merkezli düşüncelerimizi elememize yardımcı olur. Bu, o kadar da kolay değildir. Bu tür düşüncelerden kur-

tulmak güçtür ve bu nedenle, eğilmek çok önemli bir çalışmadır. Sonuç, amaç değildir; değerli olan şey, kendimizi geliştirmek için gösterdiğimiz çabadır. Bu çalışmada herhangi bir son yoktur.

Her eğiliş dört Budacı yeminden birini ifade eder. Bu yeminler şunlardır: "Duyarlı varlıklar sınırsız sayıda olsa da, onları korumaya yemin ederiz. Kötü arzularımız sınırsız olsa da, onlardan kurtulmaya yemin ederiz. Öğreti sınırsız olsa da, onu öğrenmeye yemin ederiz. "Budacılık ulaşılmaz olsa da, ona ulaşmalıyız! Bu, Budacılıktır."

"Mümkün olduğu için bunu yapacağız", diye düşünmek Budacılık değildir. Olanaksız olsa da onu yapmak zorundayız, çünkü doğamızın bizden istediği budur. Gerçekte, konunun ana noktası bir şeyi yapmanın mümkün olup olmaması değildir. En içten gelen arzumuz, ben merkezli düşüncelerimizden kurtulmaksa, bunu yapmak zorundayız. Bu çabayı gösterdiğimizde, içten gelen arzumuz yatışacaktır ve Nirvana işte oradadır. Bunu yapmadan önce bir takım güçlüklerle karşılaşırsınız, fakat yapmaya başladığınızda, ortada hiçbir sorun kalmaz. Çabanız, arzunuzu yatıştırır. Dinginliğe ulaşmanın başka yolu yoktur. Zihninizin dinginleşmesi için eylemlerinizi durdurmanız gerekmez. Gerçek dinginlik, eylemin içinde bulunmalıdır. Eylemsizlikte dinginliğe ulaşmak kolaydır, eylemin içinde dinginliğe ulaşmak zordur; fakat gerçek dinginlik, eylemin içindeki dinginliktir.

Bir süre çalıştıktan sonra, hızlı, olağanüstü bir ilerleme gerçekleştirmenin mümkün olmadığını farkedeceksiniz. Büyük bir çabayla çalışsanız da, ilerleyişiniz daima adım adım olacaktır. Bu, girdiğiniz zaman ıslanacağınızı bildiğiniz bir duşa girmeye benzemez. Sisin içine girdiğinizde ıslanacağınızı bilmezsiniz, ama yürümeye bağladığınızda yavaş yavaş ıslanırsınız. Eğer zihninizde her hangi bir ilerleme düşüncesi yoksa, "bu yürüyüş berbat birşey", diyebilirsiniz. Sisin içinde ıslandığınız zaman, kendinizi kurutmanız zordur. Bu nedenle, ilerleme konusunda endişelenmenize gerek yoktur. Bu, tıpkı yabancı bir dili öğrenmeye

benzer; Herşeyi birden bire yapamazsınız, ancak tekrarlaya tekrarlaya o dilde ustalaşırsınız. Soto yolu budur. Ya adım adım ilerlediğimizi ya da ilerlemeyi bile beklemediğimizi söyleyebiliriz. Yalnızca içten olmak ve her an elimizden gelenin en iyisini yapmak yeterlidir. Çalışmanın dışında Nirvana yoktur.

ÖZEL OLAN HİÇBİRŞEY YOKTUR *"Bu basit uygulamayı hergün uygularsanız, harikulade bir güç elde edersiniz. Onu elde etmeden önce bu, harikulade birşeydir, fakat onu elde ettikten sonra hiçbir özelliği kalmaz."*

Zazen hakkında pek konuşmak istemiyorum. Fakat eğer birşeyler söylemem gerekirse, sanırım zazen çalışmanın ne kadar harikulade birşey olduğundan bahsetmek hoşuma gider. Amacımız yalnızca, bu çalışmayı sonsuza dek sürdürmektir. Bu çalışma, başlangıçsız bir zamanda başlar ve sonsuz bir geleceğe doğru devam eder. Samimi konuşmak gerekirse, insan için bu çalışmadan başka çalışma yoktur. Bu yaşam yolundan başka yaşam yolu yoktur. Zazen çalışması, gerçek doğamızın doğrudan ifade edilmesidir.

Şüphesiz ki, yaptığımız herşey gerçek doğamızın ifade edilmesidir, fakat bu çalışma olmaksızın bunun farkedilmesi çok güçtür. Etken durumda olmak, hem biz insanoğlunun doğası, hem de tüm varoluşun doğasıdır. Yaşadığımız sürece daima birşeyler yaparız. Fakat "şunu yapıyorum", "bunu yapmak zorundayım", ya da "özel birşeyler elde etmeliyim", diye düşündükçe, gerçekte hiçbir şey yapmıyorsunuzdur. Artık birşey istemediğinizde ya da özel birşey yapmaya çalışmadığınızda, o zaman bir-

şey yapıyorsunuz demektir. Yaptığınız şeyi, yaptığınızı şey ile ilgili düşüncelere kapılmadan yaparsınız. Zazen'i birşeyin hatırı için yapmazsınız. Sanki özel birşeyler yapıyormuşsunuz gibi hissedebilirsiniz, fakat yaptığınız şey yalnızca gerçek doğanızın ifadesidir; içimizden gelen arzularımızı yatıştıran bir eylemdir. Oysa, birşey elde etmek için zazen yaptığınızı düşündüğünüz sürece, bu, gerçek uygulama olmaz.

Eğer bu basit çalışmayı hergün uygularsanız, harikulade bir güç elde edersiniz. Onu elde etmeden önce bu, harikulade birşeydir, fakat onu elde ettikten sonra hiçbir özelliği kalmaz. O, sizin kendinizdir, özel birşey değildir. Bir Çin şiirinde söylendiği gibi: "Gittim ve geldim. Özel birşey değildi. Rozan, sisli tepeleriyle ünlü bir dağdır; Sekko ise sularıyla..." İnsanlar, bütün dünyayı kapladığı söylenen sular ile, sislerle kaplı ünlü dağ silsilelerini görmenin harikulade birşey olması gerektiğini düşünürler. Fakat oraya gittiğinizde yalnızca su ve dağlar göreceksiniz. Özel olan hiçbirşey yoktur.

Aydınlanma deneyimi olmayan insanlar için aydınlanma, gizem dolu, harikulade birşeydir. Fakat aydınlanmaya ulaştıklarında, bu, onlar için hiçbirşeydir. Aynı zamanda hiçbirşey değildir. Anlıyor musunuz? Çocukları olan bir ana için, çocuk sahibi olmak özel birşey değildir. İşte bu, zazendir. Bu nedenle, eğer bu uygulamayı sürdürürseniz, gittikçe birşeyler elde edeceksiniz; özel birşeyler değil, ama gene de birşeyler elde edeceksiniz. Buna "evrensel doğa", "Buda doğası", ya da "aydınlanma" diyebilirsiniz. Onu pekçok isimle anabilirsiniz, fakat onu elde eden bir insan için o, hiçbirşeydir ve aynı zamanda birşeydir.

Gerçek doğamızı ifade ettiğimizde birer insanızdır. Gerçek doğamızı ifade etmediğimizde ise insan değilizdir ve ne olduğumuzu da bilemeyiz. Bir hayvan değiliz çünkü iki ayağımızın üzerinde yürüyoruz. Biz, hayvanlardan farklı birşeyiz, fakat neyiz? Belki de bir hayalet olabiliriz; kendimize ne diyeceğimizi bilemiyoruz. Böyle bir yaratık, gerçekte yoktur. Bu bir hayaldir. İnsan

değiliz, ama varız. Zen, Zen olmadığında, hiçbirşey varolmaz. Mantıki olarak söylediklerimin hiçbir anlamı yok, fakat eğer gerçek uygulamayı deneyimlediyseniz, ne demek istediğimi anlarsınız. Eğer birşey varsa, kendi doğasına, Buda doğasına sahiptir. Pari-nirvana sutrada Buda "Herşey Buda doğasına sahiptir", der; fakat Dogen bunu şöyle okur: "Herşey Buda doğasıdır." Bir farklılık var. Eğer, herşey Buda doğasına sahiptir derseniz, bu, Buda doğası her varlığın içindedir anlamına gelir; bu nedenle Buda doğası ve her varlık ayrı şeylerdir. Fakat, "Herşey Buda doğasıdır", dediğinizde bu, herşey Buda doğasıdır anlamına gelir. Buda doğası diye birşey olmadığında, hiçbirşey yoktur. Buda doğasından ayrı olan şey, yalnızca bir hayaldir. Zihninizde varolabilir, ancak böyle birşey gerçekte varolamaz.

Bu nedenle insan olmak, Buda olmaktır. Buda doğası, insan doğasının, kendi gerçek doğamızın yalnızca bir başka şekilde ifade edilmesidir. Bu nedenle birşey yapmıyon olsanız da, gerçekte birşey yapıyorsunuzdur; kendinizi ifade ediyorsunuzdur. Kendi gerçek doğanızı ifade ediyorsunuzdur. Gözleriniz ifade edecektir, sesiniz ifade edecektir ve tavırlarınız ifade edecektir. En önemli şey, gerçek doğamızı en basit, en uygun yolla ifade etmek ve en küçük varlıklarda bile onun kıymetini bilmektir.

Bu çalışmayı sürdürürken, haftadan haftaya, yıldan yıla deneyiminiz gittikçe daha da derinleşecek ve günlük yaşamda yaptığınız herşeyi kaplayacaktır. En önemli şey kazanılan tüm düşünceleri, tüm ikici düşünceleri unutmaktır. Başka sözcüklerle ifade edersek, yalnızca doğru bir şekilde oturup zazen uygulayın. Hiçbirşey hakkında düşünmeyin. Hiçbirşey beklemeden yalnızca yastığınızın üzerinde kalın. O zaman, sonunda gerçek doğanızı yeniden kazanacaksınız. Gerçek doğanız kendi kendini kazanacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

DOĞRU TUTUM *"Üzerinde durduğumuz nokta, özgün doğamıza güçlü bir şekilde güven duymaktır."*

TEK ZİHİNLİ YOL *"Güneş batıdan doğsa bile, Bodhisatva'nın yalnızca tek yolu vardır."*

Konuşmamın amacı, size bilgiye dayalı bir anlayış vermek değil, yalnızca Zen çalışması üzerindeki değerlendirmelerimi aktarmak. Sizinle zazene oturmak son derece olağanüstü birşey, şüphesiz yaptığımız herşey olağanüstü, çünkü yaşamın kendisi olağanüstüdür. Buda, "insan yaşamını değerlendirmek, tırnak arasında toprak bulmak kadar nadir birşeydir", der. Bildiğiniz gibi pislik, tırnaklarınıza çok güçlü bir şekilde yapışır. Yaşamınız ender bulunur ve harikulade bir şeydir; oturduğumda sonsuza dek öyle kalmak isterim, ama kendimi başka bir çalışmaya, örneğin eğilmeye ya da sutra okumaya zorlarım. Ve eğildiğimde, "bu harikulade birşey", diye düşünürüm. Fakat yaptığım çalışmayı yeniden değiştirip, bu kez de sutra okumam gerekir. Bu nedenle konuşmamın tek amacı, aldığım zevki ifade etmek; hepsi bu. Bizim yolumuz, birşey elde etmek için oturmak değildir; bu, kendi doğamızı ifade etmektir. Bizim çalışmamız işte budur.

Eğer kendinizi, gerçek doğanızı ifade etmek istiyorsanız, bunun doğal ve uygun bir yolunu bulmalısınız. Otururken sağa sola sallanmanız ve zazenden kalkışınız bile kendinizi ifade etmenizdir. Bu, çalışma için yapılan bir hazırlık ya da çalışma sonunda yapılan bir tür gevşeme değildir; bu, çalışmanın bir parçasıdır. Bunu sanki birşeye hazırlık gibi yapmamalıyız. Bu durum, hergünkü yaşamımız için de geçerlidir. Dogen'e göre yemek pişirmek ya da bazı yiyecekleri karıştırmak bir tür hazırlık değildir; bunların hepsi birer çalışmadır. Yemek pişirmek yalnızca, kendiniz için ya da birisi için yemek hazırlamak değildir, bu, sizin içtenliğinizin göstergesidir. Bu nedenle, yemek pişirirken,

mutfakta yaptığınız faaliyetlerde kendinizi ifade etmelisiniz. Kendinize bir zaman sınırlaması koymamalısınız, yaptığınız iş üzerinde çalışırken zihninizde hiçbirşey olmamalı ve herhangi birşey beklememelisiniz. Yalnızca yemek pişirmelisiniz! Bu aynı zamanda içtenliğinizin de göstergesidir ve çalışmanın parçasıdır. Zazen bu şekilde oturmak gerekir; fakat tek yolumuz oturmak değildir. Yaptığınız şey ne olursa olsun, aynı derin faaliyetin göstergesi olmalıdır. Yaptığımız şeyin değerini bilmeliyiz. Birşeye hazırlanmak diye birşey yoktur.

Bodhisatva'nın yolu, "tek zihinli yol" ya da "binlerce kilometre uzunluğunda tek demiryolu rayı" olarak adlandırılır. Demiryolu rayı daima aynıdır. Eğer gittikçe daralsaydı ya da genişleseydi, bir felaket olabilirdi. Nereye giderseniz gidin, demiryolu rayı daima aynıdır. Bu, Bodhisatva'nın yoludur. Bu nedenle, güneş batıdan doğsa bile, Bodhisatva'nın yalnızca tek yolu vardır. Onun yolu, her eyleminde doğasını ve içtenliğini ifade etmektir.

Demiryolu rayı diyoruz, fakat gerçekte böyle birşey yoktur. Demiryolu rayı, içtenliğin ifadesidir. Trenden gördüğümüz görüntü değişir, fakat daima aynı ray üzerinde gideriz. Rayın başlangıcı ya da sonu yoktur: Başlangıçsız ve sonsuz bir raydır. Ne bir başlangıç noktası, ne de bir amaç vardır; varılacak herhangi bir yer yoktur. Bizim yolumuz, yalnızca rayın üzerinde ilerlemektir. Bu, bizim Zen çalışmamızın doğasıdır.

Fakat demiryolu rayını merak ettiğinizde tehlikeyle karşılaşırsınız. Demiryolu rayını göremezsiniz. Eğer raya bakarsanız başınız döner. Yalnızca trenden gördüğünüz manzaranın zevkini çıkarın. Bizim yolumuz budur. Yolcuları rayı merak etmelerine gerek yoktur. Birisi onunla ilgilenir; mesela Buda onunla ilgilenir. Fakat bazen demiryolu rayını tanımlamaya çalışırız, çünkü birşeyin hep aynı olup olmayacağını merak ederiz. "Bodhisatvaların daima aynı olması nasıl mümkün olabilir? Acaba sırları nedir?" diye meraklanırız. Fakat ortada hiçbir sır yoktur. Her-

kes demiryolu rayı ile aynı doğaya sahiptir.

Chokei ve Hofuku adında iki iyi dost vardır. Birlikte Bodhisatvaların yolu üzerine konuşurlarken, Chokei şöyle der: "Arhat'ın (aydınlanmış bir kişinin) şeytani arzuları olsaydı bile, gene de Tathagata (Buda) iki tür sözcük kullanmazdı. Tathagata'nın sözcükleri kullandığını, ama bunların ikici sözcükler olmadığını söylerim." "Böyle söylüyor olsan da", der Hofuku "yorumun mükemmel değil" "Peki, Tathagata'nın sözcükleri hakkında sen nasıl bir anlayışa sahipsin?" diye sorar Chokei. "Yeterince tartıştık, hadi gel birlikte çay içelim", diye yanıtlar Hofuku. Hofuku dostuna bir yanıt vermemiştir, çünkü bizim yolumuzda sözcüklere dayalı bir yorumda bulunmak olanaksızdır. Gene de bu iki iyi dost, her hangi bir yorum bulmayı beklemeseler de, çalışmalarının bir parçası olarak Bodhisatva'nın yolu üzerinde tartışmışlardır. Bu nedenle Hofuku, "Tartışmanız bitti. Şimdi hadi gel birlikte çay içelim", diyerek yanıt vermişti.

Harikulade bir yanıt, öyle değil mi? Aynı şey benim konuşmam için de geçerli; benim konuşmam bittiğinde, sizin de dinleşiniz biter. Neler söylediğimi anımsamanıza gerek yoktur, ne söylediğimi anlamanıza da gerek yoktur. Anladınız; kendi içinizde tam bir anlayışa sahipsiniz. Hiçbir sorun yok.

TEKRARLAMA *"Eğer tekrarlama ruhunuzu yitirirseniz, çalışmalarınız oldukça güçleşecektir."*

Buda'nın karşılaştığı Hint düşüncesi ve uygulamaları, ruhsal ve fiziksel öğelerin bileşiminden oluşan insanoğlu düşüncesi üzerinde yükseliyordu. Onlar, insanoğlunun fiziksel yanının ruhsal yanını bağladığına inanıyor ve bu nedenle dinsel çalışmalarında ruhu serbest bırakıp, güçlendirmek için fiziksel öğelerin zayıflatılmasını amaçlıyorlardı. Bu nedenle, Buda'nın Hindistan'da

karşılaştığı uygulamalar çileciliğin üzerinde duruyordu. Fakat Buda, insanın çileciliği uygularken, kendini fiziksel olarak arındırmasının sınırı olmadığını ve bunun da dinsel çalışmaları son derece ülkücü bir hale getirdiğini farketti. Kendi bedenimize karşı giriştiğimiz bu tür bir savaş, yalnızca öldüğümüzde sona erebilir. Fakat bu Hint görüşüne göre, mükemmel aydınlanmaya bile ulaşamadan, durmadan bu mücadeleyi tekrarlamak üzere yaşama geri dönüp duracağız. Fiziksel gücünüzü, ruhsal gücünüzü serbest bırakacak kadar zayıflatabileceğinizi düşünseniz de, bu yalnızca çileciliğe devam ettiğiniz sürece geçerli olacaktır. Eğer günlük yaşamınıza yeniden geri dönerseniz, bedeninizi güçlendirmek zorunda kalacaksınız, fakat ardından ruhsal gücünüzü elde etmek için fiziksel yanınızı tekrar zayıflatmanız gerekecek. Böylece, bu süreci peşpeşe durmadan tekrar etmek zorunda kalacaksınız. Bu, belki de Buda'nın Hindistan'da karşılaştığı çalışmaları çok basite indirgemek olabilir, belki de buna gülebilirsiniz, ancak bazı insanlar günümüzde de bunu uygulamaktadırlar. Bazen bunu farkedemeden, çilecilik düşüncesini zihinlerinin gerisinde bir yerde saklarlar. Fakat bu şekilde çalışmak, her hangi bir ilerleme ile sonuçlanmayacaktır.

Buda'nın yolu oldukça farklıydı. İlk önceleri kendi zamanında ve yaşadığı bölgede bulunan Hindu çalışmalarını uyguladı, ardından çileci oldu. Fakat Buda ne insanı kapsayan öğelerle, ne de varoluş ile ilgili metafizik kuramlarla ilgileniyordu. Daha çok kendinin şu anda nasıl varolduğuyla ilgileniyordu. Onun ilgilendiği nokta buydu. Ekmek, undan yapılır. Unun fırına girip de nasıl ekmek olduğu Buda için en önemli şeydi. İlgilendiği temel nokta, nasıl aydınlanabileceğiydi. Aydınlanmış kişilik, hem onun için hem de başkaları için mükemmel ve olmak istenen bir kişilikti. Buda, insanın bu mükemmel kişiliğe nasıl ulaşabileceğini bulmak istiyordu. Hamurun nasıl mükemmel bir ekmeğe dönüş-

tüğünü bulmak için, tümüyle başarıya ulaşıncaya dek, defalarca ekmek yaptı. Onun çalışması buydu.

Fakat bizler, hergün aynı şeyi pişirip durmayı fazla ilginç bulmayabiliriz. Bu usandırıcı birşey diyebilirsiniz. Eğer tekrarlama ruhunuzu yitirirseniz çalışmanız gittikçe daha da zorlaşacaktır, fakat güç ve canlılık doluysanız, bu, size güç gelmeyecektir. Ne olursa olsun, eylemsiz kalamayız; mutlaka birşeyler yapmak zorundayız. Bu nedenle, eğer birşey yapıyorsanız, son derece gözlemci, dikkatli ve uyanık olmalısınız. Bizim yolumuz, hamuru fırına koymak ve onu dikkatle izlemektir. Bir kez hamurun nasıl ekmek olduğunu anladığınızda, aydınlanmayı anlayacaksınız. Bu yüzden, ilgilendiğimiz ana konu, bu fiziksel bedenimizin bir bilgeye nasıl dönüşeceğidir. Unun ne olduğuyla, hamurun ya da bilgenin ne olduğuyla fazla ilgilenmeyiz. Bilge, bilgedir. Asıl konu, insan doğasının metafizik tanımlamaları değildir.

Bu nedenle, üzerinde durduğunuz çalışma fazla ülkücü olamaz. Eğer bir sanatçı, fazlasıyla ülkücü olursa intihar edebilir, çünkü ülküleriyle gerçek yetenekleri arasında büyük bir uçurum vardır. Bu uçurumu aşacak kadar uzun bir köprü olmadığından, umutsuzluğa kapılmaya başlayacaktır. Bu, alışıldık bir ruhsal yoldur. Fakat bizim ruhsal yolumuz fazla ülkücü değildir. Bir anlamda ülkücü olmalıyız; en azından görünüşü güzel ve lezzetli bir ekmek yapmakla ilgilenmeliyiz! Gerçek çalışma, nasıl ekmek olunacağını buluncaya dek durmadan tekrarlamaktır. Bizim yolumuzda hiçbir sır yoktur. Bizim yolumuz yalnızca çalışmak ve kendimizi fırına sokmaktır.

ZEN VE COŞKUNLUK *"Zen bir tür coşkun zevk değil, her günkü yaşamın sıradanlığı üzerinde yoğunlaşmaktır."*

Ustam, ben otuz bir yaşındayken öldü. Her ne kadar, kendimi Eiheiji manastırında Zen çalışmaya adamak istiyor olsam da, Ustamın tapınağında onun yerini almak zorundaydım. Son derece meşgul bir hale geldim ve çok genç olduğum için bir sürü zorluklarla karşılaştım. Bu zorluklar bana bazı deneyimler kazandırdılar, fakat gerçek ve dingin yaşam yoluyla kıyaslandığında, bunların hiçbir anlamı yoktu.

Bizler için daima bir yol tutturmak gereklidir. Zen bir tür coşkun zevk değil, yaşamın her günkü sıradanlığı üzerinde yoğunlaşmaktır. Eğer çok meşgul ve coşkun olursanız, zihniniz düzensiz ve bulanık bir hale gelir. Bu, iyi değildir. Eğer mümkünse, daima dingin ve neşeli olmaya, kendinizi coşkunluktan uzak tutmaya çalışın. Özellikle günümüz dünyasında, genellikle gün be gün, daha da meşgul bir hale geliriz. Uzun zaman sonra eski, tanıdık yerleri yeniden ziyaret edersek, değişikliklerden şaşkına döneriz. Bu duruma engel olunamaz. Fakat bazı coşkun zevklerle ya da kendimizdeki değişikliklerle ilgilenirsek, tümüyle kendi meşgul yaşamımıza dalar ve kendimizi kaybederiz. Fakat zihniniz dingin ve sürekliyse, onun tam göbeğinde olsanız da kendinizi bu gürültülü dünyadan uzak tutabilirsiniz. Değişimin ve gürültünün ortasında, zihniniz dingin ve durağan olacaktır.

Zen, coşkun zevk alınacak birşey değildir. Bazı insanlar, yalnızca meraktan Zen çalışmaya başlarlar ve kendilerini yalnızca daha da meşgul hale sokarlar. Eğer çalışmalarınız sizi daha kötü bir duruma getirirse, yalnızca gülünç olur. Benim düşünce-

me göre, eğer haftada bir kez zazen uygulamaya çalışıyorsanız, bu sizi yeterince meşgul edecektir. Zen'le fazla ilgilenmeyin. Genç insanlar Zen'e fazla ilgi duyunca, genellikle okulu asar ve oturmak için bir ormana ya da dağlara giderler. Bu tür bir ilgi, gerçek ilgi değildir.

Yalnızca dingin ve sıradan çalışmalarınızı sürdürün, kişiliğiniz güçlenecektir. Eğer zihniniz daima meşgulse, kişiliğinizi oluşturmaya zaman yoktur ve bu şekilde başarılı olamazsınız; özellikle de onun üzerinde büyük bir çaba harcıyorsanız. Kişiliği oluşturmak, ekmek pişirmeye benzer; ağır ağır karıştırmanız, süreci iyi takip etmeniz ve uygun ısıyı tutturmanız gerekir. Kendinizi yeterince iyi tanıyorsunuz ve ne kadar ısıya gereksinim duyduğunuzu biliyorsunuz. Tam olarak neye ihtiyacınız olduğunu biliyorsunuz. Eğer aşırı bir zevk alırsanız, sizin için hangi ısının iyi olduğunu unutacak ve kendi yolunuzu kaybedeceksiniz. Bu, son derece tehlikelidir.

Buda, iyi öküz sürücüsü için de aynı şeyi söyler. Sürücü, öküzünün ne kadar yük taşıyabileceğini bilir ve sırtına taşıyamayacağı kadar ağır bir yük yüklemez. Kendi yolunuzu ve zihinsel durumunuzu biliyorsunuz. Aşırı yük taşımayın! Buda aynı zamanda, kişiliği oluşturmanın bir baraj inşaa etmeye benzediğini söylemiştir. Bendi kurarken çok dikkatli olmalısınız. Onu bir an önce yapıp bitirmek isterseniz, dışarıya su sızdıracaktır. Bendi dikkatle kurduğunuzda, göleti koruyacak iyi bir barajınız olur.

Aşırı heyecanlardan uzak durmaya çalışmanız, size olumsuz birşeymiş gibi görünebilir. Fakat öyle değildir. Bu, kendi üzerimizde çalışmak için bilgece ve etkili bir yoldur. Yalnızca, son derece sadedir. Bu noktayı anlamanın özellikle genç insanlar için çok güç olduğunu farkettim. Diğer yandan, size sanki yavaş yavaş kazanılan bir aydınlanmadan bahsediyormuşum gibi gelebilir. Fakat öyle de değildir. Gerçekte bu, ani yoldur, çünkü çalışmanız olağan ve dingin olduğunda, hergünkü yaşamın kendisi aydınlanmadır.

DOĞRU ÇABA *"Eğer çalışmanız iyiyse, ondan gurur duymaya başlarsınız. Fakat bu gurur fazladan eklenmiş birşeydir. Yaptığınız şey iyidir ama ona fazladan birşeyler eklenmiştir. Doğru çaba, fazladan eklenmiş şeylerden kurtulmak demektir.*

Çalışmamızda en önemli nokta, doğru ya da mükemmel çabayı göstermektir. Doğru tarafa yönlendirilmiş doğru bir çaba gereklidir. Eğer çabanız yanlış yola saparsa ve özellikle bunun farkında değilseniz bu, yanılgıya düşmüş bir çabadır. Çalışmamızda gösterdiğimiz çaba, başarıdan, başarının yokluğuna yönlendirilmelidir.

Genellikle birşey yaptığınızda birşey başarmak ister, bir sonuç düşüncesine bağlanırsınız. Başarıdan başarının yokluğuna doğru ilerlemek, çabanın kötü ve gereksiz sonuçlarından kurtulmak demektir. Eğer herhangi birşeyi başarının yokluğu ruhuyla yaparsanız, yaptığınız şeyin içinde iyi bir nitelik olur. Bu nedenle, birşeyi, özel bir çaba göstermeden yapmak yeterlidir. Birşeyler başarmak için özel bir çaba gösterdiğinizde, onun içine fazladan birşeyler girer. Fazladan eklenmiş şeylerden uzak durmalısınız. Eğer çalışmanız iyiyse, farkında olmadan ondan gurur duymaya başlarsınız. Fakat bu gurur fazladan eklenmiş birşeydir. Yaptığınız şey iyidir, ama ona fazladan birşeyler eklenmiştir. Bu nedenle fazladan eklenmiş o şeyden kurtulmanız gerekir. Bu nokta çok, ama çok önemlidir. Fakat genellikle bunu farkedecek kadar duyarlı değilizdir ve bu nedenle yanlış yola saparız.

Hepimiz de aynı şeyi, aynı hataları yaptığımız için, bunun

farkına varmayız. Bu nedenle farkına varmadan birçok hata yaparız. Ve kendi aramızda sorunlar yaratırız. Bu tür bir kötü çaba, "Dharma tarafından zorla yönetilmek" ya da "çalışma tarafından zorla yönetilmek" olarak adlandırılır. Çalışma ya da başarma düşüncesiyle ilgilenir ve ondan kurtulamazsınız. İkici bir düşünceyle ilgilendiğinizde bu, çalışmanızın saf olmadığı anlamına gelir. Saflıktan kastımız bir şeyi cilalamak, ya da saf olmayan birşeyi saflaştırmaya çalışmak değildir. Saflıktan kastettiğimiz tek şey, nesnelerin oldukları gibi olmasıdır. Kendine birşey eklendiğinde, o şey saflığını yitirir. Birşey ikici olduğunda, saf değildir. Zazen çalışarak birşey elde edeceğinizi düşünüyorsanız, halen saf olmayan bir çalışmayla ilgileniyorsunuz demektir. Çalışma vardır ve aydınlanma vardır demek kolaydır, fakat sözcükler tarafından yönlendirilmemiz gerekir. Bunun sizi bozmasına izin vermemelisiniz. Zazen uygularken, yalnızca zazen uygulayın. Eğer aydınlanma gelecekse gelir. Aydınlanmaya bağlanmamalısınız. Siz farkında olmasanız da Zen'in gerçek niteliği daima oradadır, bu nedenle ondan kazanacağınızı düşündüğünüz herşeyi unutun. Yalnızca yapın. Zazenin niteliği kendi kendini ifade edecektir; o zaman ona sahip olacaksınız.

İnsanlar düşünceye kapılmadan zazen çalışmanın ne demek olduğunu ve bu tür bir çalışma için ne tür bir çaba gerektiğini sorarlar. Bunun yanıtı, çalışmanızda fazla olandan kurtulma çabasıdır. Eğer fazladan düşünceler gelirse, onları durdurmaya çalışmalısınız; saf çalışma durumunda kalmalısınız. Çabamızın yöneldiği nokta budur.

"Bir elin sesini duymak", deriz. Alkışın iki elle yapıldığını ve tek elle hiçbir ses çıkarılamayacağını düşünürüz. Fakat gerçekte, tek el sestir. Siz onu duymasanız da ses vardır. Eğer iki elinizi çırparsanız sesi duyarsınız. Fakat, eğer daha siz iki elinizi çırpmadan önce ses yoksa, o zaman ses çıkaramazsınız. Ses, daha siz onu çıkarmadan önce vardır. Ses varolduğu için onu çıkarabilir ve duyabilirsiniz. Ses her yerdedir. Eğer yalnızca onu uy-

gularsanız ses vardır. Onu dinlemeye çalışmayın. Eğer onu dinlemezseniz, ses heryerde varolacaktır. Onu duymaya çalıştığınız için bazen vardır, bazense yoktur. Anlıyor musunuz? Hiçbirşey yapmasanız da, zazenin niteliğine daima sahipsiniz. Fakat eğer onu bulmaya, eğer niteliğini görmeye çalışırsanız, herhangi bir niteliğe sahip olamazsınız.

Bu dünyada bir birey olarak yaşıyorsunuz, fakat insan biçiminizi almadan önce de vardınız, daima vardınız. Daima buradaydınız. Anlıyor musunuz? Doğmadan önce burada olmadığınızı düşünüyorsunuz. Fakat siz diye birşey yokken nasıl bu dünyada ortaya çıkabilirsiniz? Zaten orada olduğunuz için, bu dünyada varolursunuz. Aynı zamanda, varolmayan birşeyin yok olması da olanaksızdır. Birşey, varolduğu için yokolabilir. Öldüğünüzde yokolacağınızı, daha fazla varolmayacağınızı düşünüyor olabilirsiniz. Ancak siz yokolsanız da varolan birşey yokolmaz. Bu sihirdir. Biz kendimiz, bu dünyaya hiçbir sihir sokamayız. Bu dünyanın kendi sihiri vardır. Eğer birşeye bakarsak görüşümüzden kaybolabilir, fakat eğer onu görmeye çalışmazsak, o zaman görüşümüzden kaybolmaz. Ona baktığımız için kaybolabilir, fakat eğer kimse izlemiyorsa, birşey nasıl kaybolabilir? Birisi sizi izliyorsa ondan saklanabilirsiniz, fakat eğer kimse tarafından izlenmiyorsanız, kendinizden saklanamazsınız.

Bu nedenle özel birşeyi görmeye çalışmayın. Kendi saf özünüzün içinde zaten herşeye sahipsiniz. Eğer bu kesin gerçeği anlarsanız, korkulacak birşey kalmaz. Şüphesiz ki bir takım zorluklar olabilir, ama korku olmaz. Eğer insanlar içinde bulundukları zorluğun farkında olmadan zorluk içindeyseler, bu gerçek zorluktur. Bu durumdaki insanlar çok emin görünebilirler, doğru yönde büyük bir çaba gösterdiklerini düşünebilirler, ancak bunu bilmedikçe, yaptıkları şey korkudan ileri gelir. Onlar için bazı kayıplar söz konusudur. Oysa, eğer doğru yönde çaba gösteriyorsanız, o zaman herhangi bir şeyi kaybetme korkusu duymazsınız. Çabanız yanlış yönde olsa bile, eğer onun bilincindeyse-

niz, yanılgıya düşmezsiniz. Kaybedilecek hiçbirşey yoktur. Yalnızca doğru çabanın daimi saf niteliği vardır.

İZ BIRAKMAYIN *"Birşey yaparken kendinizi tümüyle yakmalısınız; tıpkı iyi bir kamp ateşi gibi. Kendinizden geriye tek bir kül bile kalmamalıdır."*

Zazen uygularken zihnimiz dingin ve oldukça sadedir. Fakat genellikle zihnimiz oldukça meşgul ve karışıktır; yaptığımız şey üzerinde yoğunlaşmak çok güçtür. Bunun nedeni eyleme geçmeden önce düşünmemiz ve bu düşüncenin de bazı izler bırakmasıdır. Eylemleriniz ,bir takım ön yargılarla gölgelenir. Düşünmek, geriye yalnızca izler ve gölgeler bırakmaz, aynı zamanda bize diğer nesneler ve eylemler hakkında da birçok yargılar verir. Bu izler ve yargılar, zihnimizi son derece karmaşık bir hale getirir. Birşeyi berrak bir zihinle ve son derece sade bir şekilde yaptığımızda, her hangi bir iz ya da gölge yoktur ve eylemlerimiz hem doğrudan hem de güçlü olur. Fakat birşeyi karmaşık bir zihinle, başka şeylerle ya da başka insanlarla ilgilenerek yaparsanız, eylemleriniz son derece karmaşık bir hale gelir.

İnsanların çoğu tek bir eylemde ikili ya da üçlü kavramlara sahip olurlar. "Bir taşla iki kuş vurmak", diye bir deyim vardır. İnsanların çoğu zaman yapmaya çalıştığı şey işte budur. Çok fazla kuş yakalamak istediklerinden, tek eylemin üzerine yoğunlaşmakta güçlük çekerler ve sonunda hiç kuş yakalayamazlar! Bu tür bir düşünce, daima yapılan eylemi gölgeler. Gölge, gerçekte düşünce değildir. Şüphesiz ki eyleme geçmeden önce genellikle düşünmek ya da hazırlanmak gerekir. Fakat doğru şekilde düşünüldüğünde geriye hiçbir gölge kalmaz. İz bırakan düşünce sizin ilgili, karmaşık zihninizden kaynaklanır. İlgilenen zihin, kendini

diğer şeylerle olan ilişkilere göre ayarlayan ve böylece kendini sınırlayan bir zihindir. Geriye kendinden izler bırakan ve düşünceler elde eden zihin, işte bu küçük zihindir.

Eğer yapacağınız eylem üzerinde düşünürken geriye bir iz bırakırsanız, o ize bağlanırsınız. Örneğin, "yaptığım şey işte bu!", diyebilirsiniz, fakat gerçekte öyle değildir. Yaptığınız birşeyi yeniden anımsadığınızda, "bu şekilde şöyle birşey yaptım", diyebilirsiniz, fakat gerçekte olmuş olan şey asla bu değildir. Bu şekilde düşündüğünüzde, yaptığınız şey ile ilgili gerçek deneyimlerinizi sınırlarsınız. Bu nedenle, yaptığınız şey ile ilgili düşüncelere bağlanırsanız, bencil düşüncelerle ilgilenirsiniz.

Sık sık, yaptığımız şeyin iyi olduğunu düşünürüz, fakat gerçekte öyle olmayabilir. Yaşlandığımızda, genellikle eskiden yapmış olduğumuz şeylerle gururlanırız. İnsanlar, yaptıklarını anlatırken böbürlenen bir insanı dinlerken, genellikle bu durumu komik bulurlar, çünkü bu anıların tek yanlı olduğunu bilirler. O insanın tam olarak anlattığı şeyleri yapmadığını bilirler. Dahası, eğer insan yaptığı şeyler ile gururlanıyorsa, bu gurur onun için bazı sorunlar yaratır. Anılarını bu şekilde tekrarladıkça, kişiliği, oldukça uyumsuz ve inatçı bir insan oluncaya dek sapar durur. Bu, insanın düşüncelerinden geriye iz kalmasına verilebilecek bir örnektir. Yaptığımız şeyi unutmamalıyız, fakat bu anımsama fazladan birşeyler taşımamalıdır. İz bırakmak, bir şeyi anımsamakla aynı şey değildir. "Bağlantı" olarak adlandırdığımız şey, düşüncelerimizin ve eylemlerimizin bu tür izlerinden başka birşey değildir.

Birşey yaparken geriye iz bırakmamak için, onu tüm bedeninizle ve zihninizle yapmalı, yaptığınız iş üzerinde yoğunlaşmalısınız. Onu tümüyle yapmalısınız, tıpkı iyi bir kamp ateşi gibi. Dumana boğulmuş bir ateş olmamalısınız. Kendinizi tümüyle yakmalısınız. Eğer kendinizi tümüyle yakmazsanız, yaptığınız şeyden geriye sizden bir iz kalacaktır. Tümüyle yanmadan kalmış birşeye sahip olacaksınız. Zen eylemi, tümüyle yanmış, geri-

ye külden başka birşey kalmamış bir eylemdir. Çalışmamızın amacı budur. "Küller tekrar odun olmaz", derken Dogen'in söylemek istediği şey buydu. Kül, küldür. Kül, tümüyle kül olmalıdır. Odun ise odun olmalıdır. Bu tür bir eylem gerçekleştiğinde, tek bir eylem herşeyi kapsar.

Bu nedenle, çalışmanız bir ya da iki saatten, bir gün ya da bir yıldan meydana gelmez. Eğer tüm zihninizle ve bedeninizle bir an bile zazen uygulasanız, yaptığınız şey zazendir. Bu nedenle an be an kendinizi çalışmanıza adamalısınız. Birşey yaptıktan sonra geriye hiçbir iz bırakmamalısınız. Fakat bu, yaptığınız şey ile ilgili herşeyi unutmanız gerektiği anlamına gelmez. Eğer bu noktayı anlarsanız, ikici düşüncelerin ve yaşamla ilgili sorunların tümü ortadan kalkacaktır.

Zen uygularken Zen ile bir olursunuz. Siz ve zazen diye iki ayrı şey yoktur. Eğildiğinizde, siz ve Buda diye iki farklı şey yoktur. Eğilme, tek bir bütün halinde meydana gelir, hepsi bu. Bu, nirvanadır. Buda, çalışmamızı Maha Kashyapa'ya ilettiğinde, yalnızca bir gül uzatıp gülümsemişti. Ne demek istediğini yalnızca Maha Kashyapa anlamıştı. Bunun tarihte yer almış bir olay olup olmadığını bilmiyoruz, fakat belli bir anlamı vardır. Bu, geleneksel yolumuzu açıklayan bir gösteridir. Herşeyi kapsayan bir eylem gerçek eylemdir ve bu eylemin sırrı bize Buda tarafından aktarılmıştır. Bu, Buda tarafından öğretilmiş bir öğreti ya da onun tarafından konmuş bazı kurallar değil, Zen çalışmasıdır. Öğreti ve kurallar, mekana bağlı olarak ya da onları gözlemleyen insanlara bağlı olarak değişmelidir, ancak bu çalışmanın sırrı değiştirilemez. O daima doğrudur.

Bizler için bu dünyada yaşamanın başka bir yolu yoktur. Bunun oldukça doğru olduğunu düşünüyorum. Aynı zamanda kabullenilmesi kolay, anlaşılması kolay ve uygulanması kolaydır. Eğer bu uygulamaya dayanan yaşam tarzını bu dünyada olanlarla kıyaslarsanız, Buda'nın size bıraktığı gerçeğin ne kadar değerli olduğunu anlarsınız. Bu gerçek oldukça sadedir ve çalışmamız

da oldukça sadedir. Fakat böyle olsa da bunu gözardı etmemeliyiz; onun büyük değerini keşfetmeliyiz. Genellikle birşey basit olduğunda,"ha, ben bunu biliyorum! Çok basit. Bunu herkes bilir", deriz. Fakat eğer onun değerini keşfetmezsek, hiçbir anlamı olmaz. Bu, bilmemekle aynı şeydir. Kültürü daha fazla anladıkça, bu öğretinin ne kadar doğru ve ne kadar gerekli olduğunu da anlayacaksınız. Yalnızca kültürü eleştirmek yerine, zihninizi ve bedeninizi bu basit yolu uygulamaya adamalısınız. O zaman toplum ve kültür, sizin dışınızda gelişecektir. Kendi kültürleriyle fazla içli dışlı olan insanlar için eleştirici olmak iyi olabilir. Bu insanların eleştirici tutumları, Buda tarafından bırakılan basit gerçeğe geri dönmek anlamına gelir. Fakat bizim yaklaşımımız, yalnızca basit temel uygulamanın ve basit temel yaşam anlayışının üzerinde yoğunlaşmaktır. Eylemlerimizde hiçbir iz olmamalıdır. Bazı hayali düşüncelere ya da bazı güzel nesnelere bağlanmamalıyız. İyi olan birşeyleri aramamalıyız. Gerçek daima elinizin altında, hemen yanı başınızdadır.

VERMEK *" 'Vermek, bağlanmamaktır'. Yani hiçbirşeye bağlanmamak, vermektir."*

Doğadaki her varlık, insanın dünyasındaki her varlık, yarattığımız her kültürel eser, verilen birşey ya da bize verilen birşeydir. Fakat temelde herşey bir olduğu için, gerçekte herşeyi bizler veriyoruz. Her an birşeyler yaratıyoruz ve yaşamın zevki de işte budur. Ama yaratan ve daima birşeyler veren bu "ben", "küçük ben" değildir; bu, "büyük ben"dir. Bu, "büyük ben"in herşeyle olan birliğini farkedemiyor olsanız da, birşey verdiğinizde kendinizi iyi hissedersiniz, çünkü o an kendinizi verdiğiniz şeyle bir hissedersiniz. Bu nedenle vermek, almaktan daha zevklidir.

"Dana Prajna Paramita", diye bir deyişimiz vardır. "Dana",

vermek, "prajna", bilgelik ve "paramita" da karşıya geçmek ya da karşı kıyıya ulaşmak anlamına gelir. Yaşamımız, bir nehrin karşı kıyısına geçmek olarak görülebilir. Yaşama amacımız, karşı kıyıya, Nirvana'ya ulaşmaktır. "Prajna Paramita", yani yaşamın gerçek bilgeliği, yolun her adımında karşı kıyıya varmaktır. Karşıya giden her adımda öte kıyıya ulaşmak, gerçek yaşam yoludur. "Dana prajna paramita", gerçek yaşamın altı yolunun ilkidir. Ardından, bunu şu yollar takip eder: "Sila prajna paramita", ya da Budacı düsturlar; "kshanti prajna paramita", yani sabır; "virya prajna paramita", yani gayret ve sürekli çaba; "dhyana prajna paramita", yani Zen uygulaması ve "prajna paramita" yani bilgelik. Gerçekte bu altı prajna paramita birdir, fakat yaşamı pekçok açıdan gözlemleyebileceğimiz için bunu altı olarak sayarız.

Dogen-zenji, "Vermek, bağlanmamaktır", der. Yani hiçbirşeye bağlanmamak, vermektir. Ne verildiği önemli değildir. Para ya da bir yaprak vermek, "dana prajna paramita"dır. Öğretiden bir satır, hatta bir sözcük bile vermek, "dana prajna paramita"dır. Eğer bağlanmama ruhuyla verilirse, maddi birşey vermek ya da öğreti vermek aynı şeydir. Doğru bir tutum içinde olduğumuzda, yaptığımız ya da yarattığımız herşey, "dana prajna paramita"dır. Bu nedenle Dogen şöyle der: "Birşey üretmek ya da insanların yaptığı bir eyleme katılmak da aynı şekilde 'dana prajna paramita'dır. İnsanlar için bir gemi sağlamak ya da bir köprü yapmak 'dana prajna paramita'dır. "Gerçekten de, öğretiden bir satır vermek, insanlar için bir gemi yapmak olabilir!

Hıristiyanlığa göre, doğadaki her varlık, Tanrı tarafından insanlar için yaratılmış ya da insanlara verilmiş birşeydir. Bu, mükemmel bir verme düşüncesidir. Fakat, eğer Tanrı'nın insanı yarattığını ve bir şekilde Tanrı'dan ayrı olduğunuzu düşünüyorsanız, O'nun tarafından verilmemiş birşey, ayrı birşey yaratma gücüne sahip olduğunuzu düşünmekten sorumlusunuz demektir. Örneğin durmadan uçaklar ve otobanlar yaratırız. Ama dur-

madan "ben yarattım, ben yarattım, ben yarattım" demeye devam ederseniz, kısa süre sonra, birçok şey yaratan "ben"in gerçekte kim olduğunu unutursunuz; kısa sürede Tanrı'yı unutursunuz. Bu, insanın yarattığı kültürün tehlikesidir. Gerçekte, "büyük ben" ile yaratmak demek vermek demektir. Herşey Tanrı tarafından yaratıldığı için, önce yaratıp, ardından kendimiz için yarattığımıza sahip olamayız. Bu nokta unutulmamalıdır. Yaratmayı kimin yaptığını ve yaratışı unuttuğumuz için, maddelere bağlanır ve değerleri karşılıklı olarak değiştiririz. Tanrı'nın bir yaratışı olarak ele alındığında, her hangi birşeyin nihai değeriyle kıyasladığınızda bunun hiçbir değeri yoktur. Birşeyin "küçük ben" için hiçbir maddi değeri ya da göreli değeri olmasa da, onun kendisi, kendi nihai değerine sahiptir. Birşeye bağlanmamak, onun nihai değerinin bilincinde olmaktır. Yaptığınız herşey, bu tür bir farkındalığın üzerinde yükselmeli ve maddi bir değerin ya da ben merkezli değer düşüncelerinin üzerinde yükselmemelidir. O zaman yaptığınız herşey gerçek bir verme, "dana prajna paramita"dır.

Bacaklarımızı çaprazlamış bir şekilde oturduğumuzda, temel yaratma eylemimizi yeniden kazanırız. Belki üç tür yaratılış olabilir. Birincisi zazeni bitirdikten sonra kendimizin farkında olmaktır. Oturduğumuzda hiçbirşeyi, ne olduğumuzu bile farketmeyiz; yalnızca otururuz. Ama kalktığımızda, oradayızdır! Bu yaratışın ilk adımıdır. Orada olduğunuzda, geriye kalan herşey de oradadır; herşey bir anda yaratılır. Bizler yokluktan doğduğumuzda, herşey yokluktan doğduğunda, herşeyi taze ve yeni bir yaratılış olarak görürüz. Bu bağlanmamaktır. İkinci tür yaratış, eylem geçmeniz, üretmeniz ya da yemek veya çay gibi birşeyler hazırlamanızdır. Üçüncüsü, eğitim, kültür, sanat ya da toplum için bir sistem gibi, kendi içimizde birşeyler yaratmaktır. Böylece üç tür yaratış vardır. Fakat birinciyi, yani en önemli olanı unutursanız, diğer ikisi ana babasını yitirmiş bir çocuk gibi olacaklardır; yaratışları hiçbir anlam taşıyamayacaktır.

Genellikle herkes zazeni unutur. Herkes Tanrı'yı unutur. İnsanlar ikinci ve üçüncü tür yaratış üzerinde büyük bir çaba harcarlar, fakat Tanrı bu eyleme yardımcı olmaz. Kendinin kim olduğunu farkedemezken, yardımcı olması nasıl mümkün olabilir? Dünyada bu nedenle pekçok sorun var. Yaratılışımızın temel kaynağını unuttuğumuzda, ana babasını yitirdiğinde ne yapacaklarını şaşıran çocuklara benzeriz.

Eğer, "dana prajna paramita"yı anlarsanız, kendimiz için nasıl bu kadar çok sorun yarattığımızı da anlarsınız. Şüphesiz ki yaşamak, sorunlar yaratmaktır. Eğer bizler bu dünyada varolmasaydık, ana babamızın da bizimle ilgili her hangi bir sorunları olmazdı! Yalnızca varolarak bir takım sorunlar yaratırız. Fakat bunda yanlış olan birşey yok. Herşey bazı sorunlar yaratır. Fakat insanlar genellikle, öldüklerinde herşeyin sona ereceğine, tüm sorunların ortadan kalkacağına inanırlar. Fakat ölümümüz de sorunlar yaratabilir! Doğrusu sorunlarımız ya bu dünyada çözülmeli ya da ortadan kalkmalıdır. Fakat eğer, yaptığım ya da yarattığım herşeyin "büyük ben"in bir armağanı olduğunu farkedersem, o zaman ona bağlı olmam, başkaları ya da kendim için sorun yaratmam.

Gün be gün, yaptığımız şeyi unutmalıyız; bu gerçek bağımsızlıktır. Aynı zamanda yeni birşeyler yapmalıyız. Yeni birşeyler yapmak için şüphesiz ki geçmişimizi bilmeliyiz, bunda bir sorun yoktur. Fakat yaptığımız şeye bağlı kalmamalıyız; yalnızca ona yansımalıyız. Gelecekte neler yapmamız gerektiği ile ilgili bazı düşüncelerimiz olmalı. Fakat gelecek gelecektir, geçmiş ise geçmiş, şu an yeni birşey üzerinde çalışmalıyız. Bizim tavrımız ve bu dünyadaki yaşam biçimimiz işte budur. Bu, "dana prajna paramita", birşey vermek ya da kendimiz için birşey yaratmaktır. Bu nedenle, birşeyi tümüyle yapmak demek, yaradılışımızın gerçek eylemini yeniden tekrarlamak demektir. Oturmamızın nedeni budur. Eğer bu noktayı unutmazsak, herşey harikulade bir şekilde devam edecektir. Fakat bir kez bu noktayı unuttuk mu, o zaman dünya karmaşaya boğulur.

UYGULAMADA HATALAR *"Uygulamanız açgözlü bir hale geldikçe, cesaretiniz de kırılmaya başlar. Bu nedenle, çalışmanızda bir tehlike sinyali aldığınızda, bu duruma minettar olmalısınız."*

Bilmeniz gereken pekçok işe yaramaz çalışma yolu vardır. Genellikle zazen çalışırken fazla ülkücü olur ve ortaya ulaşmanız gereken bir amaç ya da ülkü koyarsınız. Fakat her zaman söylediğim gibi, bu çok saçma birşeydir. Ülkücü olduğunuz zaman kendi içinizde edindiğiniz bazı düşünceleriniz vardır; ülkünüze ya da amacınıza ulaştığınızda, edindiğiniz bu düşünceler sizin için yeni bir ülkü yaratacaklardır. Çalışmanız, düşünce edinme kökenli olduğu sürece ve ülkücü bir şekilde zazen çalıştığınız sürece, gerçekte ülkünüze ulaşacak zamanı asla bulamazsınız. Dahası, çalışmanızın bedenini kurban edersiniz. Ulaşmayı düşündüğünüz şey, daima ilerlerde bir yerlerde olacağından, şu anın içinde kendinizi durmadan gelecekteki bir ülkü için kurban edeceksiniz. Bunun sonunda ise elinize hiçbirşey geçmeyecek. Bu, saçma birşeydir; kesinlikle doğru uygulama değildir. Fakat bu ülkücü tutumdan da beteri, zazen çalışmasında başkalarıyla rekabete girişmektir. Bu, zavallı, pejmurde bir çalışma tarzıdır.

Bizim Soto yolumuz, shikan taza, yani "yalnızca oturmak" olarak adlandırabileceğimiz bir kavram üzerinde durur. Gerçekte, çalışmamız için belli bir isim kullanmayız; zazen uygularken yalnızca zazen uygularız. Uykulu olsak da, zazen çalışmaktan yorulsak da, hergün aynı şeyi tekrarlamaktan bitkin düşsek de çalışmaya devam ederiz. Birisi bizi çalışmamız için yüreklendirse de yüreklendirmese de, rekabet de etmeden uygularız.

Düşünceme göre, bir ustanın gözetimi olmadan yalnız başınıza zazen uyguluyor olsanız da, çalışmanızın doğru olup olmadığını anlamanın bir yolunu bulabilirsiniz. Oturmaktan yorgun düştüğünüzde, ya da uygulamanızdan bıkkınlık duymaya başladığınızda, bunun bir tehlike sinyali olduğunu anlamalısınız. Çalışmamız ülkücü olduğunda, kendi çalışmanızdan hayal kırıklığı duymaya başlarsınız. Çalışmanız sırasında bazı düşünceler edinirsiniz ve o zaman çalışmanız yeterince saf olmaz. Uygulamanız açgözlü bir hale geldikçe, cesaretiniz de kırılmaya başlar. Bu nedenle, çalışmanızda bir tehlike sinyali aldığınızda, bu duruma minettar olmalısınız. O zaman, hatalarınızın tümünü unutup, yolunuzu yenileyerek, özgün uygulamanızı yeniden kazanabilirsiniz. Bu, çok önemli bir noktadır.

Bu nedenle, çalışmanızı sürdürdüğünüz sürece güven içindesiniz demektir, fakat devam etmekte zorlandığınızda, kendinizi cesaretlendirmenin bir yolunu bulmalısınız. Bu tür hatalı bir çalışma içine düşmedikçe kendinizi cesaretlendirmeniz çok güç olduğundan, kendi başınıza saf uygulamayı sürdürmekte zorlanabilirsiniz. Öğretmenle birlikte çalışmanızın nedeni budur. Bir usta yardımıyla çalışmanızı düzeltebilirsiniz. Şüphesiz ki onunla birlikteyken güç anlar yaşayacaksınız, fakat böyle olsa bile, yanlış uygulamadan korunmuş olacaksınız.

Zen izdeşlerinin çoğu, ustalarıyla güç anlar yaşamışlardır. Bu insanlar güçlüklerden bahsettiklerinde, bu tür güçlükler olmadan zazen uygulayamayacağınızı düşünebilirsiniz. Fakat bu doğru değildir. Çalışmanız da güçlükler olsa da olmasa da, çalışmaya devam ettiğiniz sürece, gerçek anlamda saf bir uygulama yapıyorsunuz demektir. Bunun farkında olmasanızda, yaptığınız şey gene de budur. Bu nedenle, Dogen-zenji, "aydınlanmanızın bariz bir şekilde farkında olacağınızı düşünmeyin", demiştir. Onun farkında olsanız da olmasanız da, çalışmanızın içinde gerçek aydınlanmayı sahip olacaksınız.

Yapılması gereken bir hata, çalışmadan elde edilecek meyve için

çalışıyor olmaktır. Çalışmanız bir neşe duygusuyla karıştırıldığında da, doğru yönde yapılmıyor demektir. Şüphesiz bu etkisiz bir çalışma değildir, ancak gerçek uygulamayla karşılaştırıldığında o kadar da iyi olmadığı görülür. Hinayana Budacılığında, çalışma dört yolla sınıflandırılır. En iyi yol, uygulamanın içinde her hangi bir neşe, hatta ruhsal bir neşe bile olmadan çalışmaktır. Bu yol, fiziksel ve zihinsel duygularınızı unutarak, çalışma içinde kendinizi unutarak, tam anlamıyla çalışmaktır. Bu, dördüncü aşama ya da en üst aşamadır. Bundan sonraki aşama, çalışma sırasında yalnızca fiziksel bir neşe içinde olmaktır. Bu aşamada, çalışmada bazı zevkler bulur ve bu zevkler için çalışırsınız. Bir sonraki aşamada, hem fiziksel hem de zihinsel bazı zevkler ya da hoş duygular bulursunuz. Bu, iki orta aşamada, zazen çalışırken kendinizi iyi hissettiğiniz için çalışırsınız. İlk aşama, çalışmanızda hiçbir merakın ya da düşüncenin olmadığı aşamadır. Bu dört aşama, aynı zamanda bizim Mahayanacı uygulamamızı da içerir ve en üst aşama, yalnızca çalışmayı uygulamaktır.

Çalışmanız sırasında bazı güçlüklerle karşılaştığınızda, yani bazı yanlış düşüncelere kapıldığınızda, bazı tehlike sinyalleri alırsanız, o zaman dikkatli olmanız gerekir. Ama sakın çalışmayı bırakmayın; kendi zayıflıklarınızı bilerek çalışmaya devam edin. Burada, kazanılan hiçbir düşünce yoktur. Burada, belirlenmiş bir yere ulaşma düşüncesi yoktur. Bu durumda, "bu aydınlanma", ya da "bu doğru uygulama değil", gibi şeyler söylemezsiniz. Yanlış uygulamada bile içinde bulunduğunuz durumu farkeder ve devam edersiniz; işte bu doğru uygulamadır. Uygulamamız mükemmel olamaz, fakat bu durumun cesaretimizi kırmasına izin vermeden çalışmaya devam etmeliyiz. Bu, uygulamanın sırrıdır.

Eğer cesaretiniz kırıldığında, kendinizi cesaretlendirecek birşeyler bulmak isterseniz, çalışmaktan yorulmanın kendisi cesaret verici bir etkendir. Çalışmadan yorulduğunuzda, kendinizi cesaretlendirirsiniz. Uygulama yapmak istemediğinizde, bu bir

tehlike sinyalidir. Bu durum tıpkı, dişleriniz sağlıklı olmadığında diş ağrısı çekmenize benzer. Dişlerinizde bir ağrı olduğunda diş doktoruna gidersiniz. Bizim yolumuz da budur.

Anlaşmazlığın nedeni, daha önceden belirlenmiş düşünceler ya da tek yanlı düşüncelerdir. Herkes saf uygulamanın değerini anladığında, dünyada pek az anlaşmazlık olacaktır. Bu, bizim çalışmamızın ve Dogen-zenji'nin yolunun sırrıdır. Dogen bu noktayı, kendi kitabı Shobogenzo'da (Gerçek Dharma'nın Hazinesi) sık sık tekrarlar.

Eğer anlaşmazlığın nedeninin daha önceden belirlenmiş düşünceler ya da tek yanlı düşünceler olduğunu anlarsanız, farklı farklı çalışmaların tümünde, onlar tarafından sınırlanmadan, bir anlam bulabilirsiniz. Eğer bu noktayı farketmezseniz, kolayca belli bir yola saplanır ve "İşte bu aydınlanma! Bu mükemmel uygulama. Bu bizim yolumuz. Geriye kalan yolların hiçbiri mükemmel değil. Bizim yolumuz en iyi yol", demeye başlarsınız. Oysa bu, çok büyük bir hatadır. Gerçek uygulamada özel bir yol yoktur. Kendi yolunuzu kendiniz bulmanız gerekir. Belli bir uygulamanın hem yararlı, hem de zararlı yanlarını anladığınızda, herhangi bir tehlikeyle karşı karşıya kalmadan, bu özel yolda dilediğiniz gibi ilerleyebilirsiniz. Fakat eğer tek yanlı bir tutum içindeyseniz, yalnızca çalışmanın iyi yanları üzerinde durup, kötü yanlarını gözardı edersiniz. Sonunda, çalışmanızın en kötü yanıyla karşılaşacak ve artık çok geç kaldığınızda ise tüm cesaretiniz kırılacaktır. Bu çok acı bir durumdur. Bizlere bu hatayı gösteren eski ustalara minnet duymalıyız.

EYLEMİNİZİ SINIRLAMAK *"Genellikle bir insan belli bir dine inandığında, davranışları keskin bir açıyla kendinden uzaklaşır. Bizim yolumuzda, açı daima bize doğrudur."*

Uygulamamızda ne özel bir amacımız, ne de belli bir tapınma nesnemiz vardır. Bu açıdan baktığımızda, bizim çalışmamız, sıradan dinlerin çalışmalarından oldukça farklıdır. Büyük bir Çinli Zen ustası olan Joshu, "Kilden bir Buda nehrin içinden geçemez; bronz bir Buda fırına giremez; tahta bir Buda ateşte duramaz", der. Çalışmanız ne olursa olsun, eğer tıpkı kil, bronz ya da tahta Buda gibi birşeye yönelikse, hiçbir işe yaramaz. Bu nedenle çalışmanızın belli bir amacı olduğu sürece, bunun size hiçbir yardımı olmayacaktır. Belli bir amaca yöneldiğiniz sürece size yardımı olabilir, fakat hergünkü yaşamınızı gözardı ettiğinizde hiçbir işe yaramaz.

Eğer çalışmanızda hiçbir amaç olmazsa, ne yapacağınızı bilemeyeceğinizi düşünebilirsiniz. Ama bir yol vardır. Hiçbir amacınız olmadan çalışmak demek, eylemlerinizi sınırlamak ve yalnızca şu an yaptığınız şey üzerinde yoğunlaşmaktır. Zihninizde belli birşey taşımaktansa, eylemlerinizi sınırlamalısınız. Zihniniz başka şeyleri merak ettiğinde, kendinizi ifade etme şansınız olmaz. Fakat şu an yapmakta olduğunuz şey dışında tüm eylemlerinizi sınırladığınızda, o zaman evrensel Buda doğası olan gerçek doğanızı ifade edebilirsiniz. Bizim yolumuzu budur.

Zazen çalışırken, eylemlerimizi en küçük aralığa getirinceye dek sınırlarız. Kendi evrensel doğamızı ifade etme yolumuz,

yalnızca doğru oturuşumuzu korumak ve yalnızca oturuşumuzun üzerinde yoğunlaşmaktır. O zaman Buda olur, Buda doğamızı ifade ederiz. Bu nedenle, belli bir tapınma nesnesine sahip olmaktansa, yalnızca o an yapmakta olduğumuz şey üzerinde yoğunlaşırız. Eğildiğinizde yalnızca eğilmelisiniz, oturduğunuzda yalnızca oturmalısınız ve yemek yediğinizde de yalnızca yemek yemelisiniz. Eğer böyle yaparsanız, evrensel doğanız burada olur. Japonca'da buna, ichigyo-sammai, "tek eylemli samadhi", deriz. Sammai (ya da samadhi), "yoğunlaşmak"tır. İchi-gyo ise, "tek eylem" anlamına gelir.

Burada, başka bir dine inanıp da zazen uygulayanlar olabilir, fakat bu önemli değildir. Bizim uygulamamızın her hangi bir inançla alıp veremediği birşey yoktur. Başka dine inanan bir insansanız, bizim yolumuz uygulama konusunda tereddüte düşmemize gerek yoktur, çünkü bizim uygulamamızın Hıristiyanlıkla, Shintoculukla ya da Hinduculukla hiçbir ilgisi yoktur. Bu çalışma herkes içindir. Genellikle bir insan belli bir dine inandığında, davranışları keskin bir açıyla kendinden uzaklaşır. Bizim yolumuzda ise, açı bizden uzağa doğru değil, daima kendimize doğrudur. Bu nedenle, Budacılık ile inanmakta olduğunuz din arasındaki farklar yüzünden endişelenmenize gerek yoktur.

Joshu'nun farklı Budalar ile ilgili söyledikleri, çalışmalarını belli bir Buda'ya yönlendiren insanlarla ilgilidir. Belli bir tür Buda tam anlamıyla amacınıza hizmet edemeyecektir. Bazen onu bir kenara bırakmak, hatta gözardı etmek zorunda kalırsınız. Fakat eğer çalışmanın sırrını anlarsanız, nereye giderseniz gidin, "patron" daima siz olursunuz. İçinde bulunulan durum ne olursa olsun, Buda'yı gözardı edemezsiniz, çünkü siz kendiniz Buda'sınız. Yalnızca bu Buda size tümüyle yardımcı olabilir.

KENDİNİZİ İNCELEMEK *"Amaç, Budacılık ile ilgili derin bir duyguya sahip olmak değildir. Yalnızca yapmamız gerekeni yaparız, tıpkı öğle yemeği yemek ve uyumak gibi. İşte bu, Budacılıktır."*

Budacılık çalışmanın amacı Budacılığı öğrenmek değil, kendimizi öğrenmektir. Bu öğreti olmadan kendimizi incelememiz olanaksızdır. Eğer suyu anlamak isterseniz bilime ihtiyaç duyarsınız ve bilimcilerin de bir laboratuara ihtiyaçları vardır. Bir laboratuarda suyun ne olduğunu incelemenin bir çok yolu vardır. Böylece suyun ne tür elementlerden meydana geldiğini, aldığı biçimleri ve suyun doğasını anlamak mümkün olur. Fakat suyun kendi içinde ne olduğunu bilmek olanaksızdır. Aynı şey bizim için de geçerlidir. Bir öğretiye ihtiyaç duyarız, fakat yalnızca öğretiyi inceleyerek, kendi içimizdeki "ben"i anlamamız olanaksızdır. Çalışma yardımıyla insan doğamızı anlayabiliriz. Fakat öğreti kendimiz değil, yalnızca kendimizin bir tanımıdır. Bu nedenle, eğer öğretiye ya da ustaya bağlı kalırsanız, bu büyük bir hata olur. Ustayla tanıştığınız an ustayı terketmeli ve bağımsız olmalısınız. Bağımsız olabilmek için ise bir ustaya ihtiyacımız var. Eğer ustaya bağlanmazsanız, kendinize giden yolu size gösterecektir. Ustanız için değil, kendiniz için bir ustaya sahip olursunuz.

Erken dönem Çin Zen ustalarından Rinzai, öğrencilerini dört yolda nasıl eğittiğini incelemiştir. Bazen öğrencisi hakkında konuşurdu, bazen öğreti hakkında konuşur, bazen öğrencisinin çalışmalarını yada öğretiyi yorumlar ve son olarak da bazen, öğrencisine hiçbir ders vermezdi. Bir öğrencinin, ders görmeden de öğrenci olduğunu biliyordu. Samimî olmak gerekirse, öğren-

ciyi eğitmek gerekmez, çünkü öğrenci bunun farkında olmasa da kendisi bir Buda'dır. Yine aynı şekilde, öğrenci kendi gerçek doğasının farkında olsa bile, eğer bu farkındalığa takılırsa, bu da yanlıştır. Öğrenci farkında olmadığında herşeye sahiptir, fakat farkında olmaya başladığında, farkında olduğu şeyin kendisi olduğunu düşünür ve burada da büyük bir hata yapar.

Ustadan birşey duymadan yalnızca oturduğunuzda bu, öğretisiz öğreti olarak adlandırılır. Fakat bu, bazen yeterli olmaz, onun için konuşmaları dinler ve tartışmalar yaparız. Belli bir mekanda çalışmanın amacının kendimizi incelemek olduğunu anımsamalıyız. Bağımsız olmak için çalışırız. Tıpkı bilim adamları gibi bizler de, çalışmak için uygun bir ortam yaratmalıyız. Bir öğretmene ihtiyaç duyarız, çünkü kendimizi kendi başımıza incelemek olanaksızdır. Fakat bir hata yapmamalısınız. Öğretmeninizle birlikte öğrendiklerinizi kendiniz için ele almamalısınız. Öğretmeninizle birlikte yaptığınız çalışma, her günkü yaşamınızın, durmadan devam eden eylemlerinizin bir parçasıdır. Bu açıdan bakınca, çalışma ile her gün yapmakta olduğunuz eylemler arasında hiçbir fark yoktur. Bu nedenle zendo'da yaşamın anlamına keşfetmek, hergünkü eylemlerinizin anlamını keşfetmekle aynı şeydir. Yaşamınızın anlamının farkında olmak için zazen uygularsınız.

Ben Japonya'da Eiheiji tapınağındayken, herkes yapması gereken şeyi yapardı. Hepsi bu. Bu, sabahları uyanmakla aynı şeydir; yataktan kalkmak zorundayızdır. Eiheiji tapınağındayken oturmamız gerektiğinde otururduk, Buda'nın önünde eğilmemiz gerektiğinde eğilirdik. Çalışırken özel birşeyler hissetmezdik. Hatta bir tapınak yaşamına yönelmiş olduğumuzu bile düşünmezdik. Bizler için tapınak yaşamı olağan yaşamdı ve şehirden gelen insanlar bizim için olağandışı insanlardı. Onları gördüğümüzde, "bazı olağandışı insanlar gelmiş", diye düşünürdük.

Fakat bir zamanlar Eiheiji manastırından ayrılmış ve bir süre uzakta kalmıştım; geri dönüş oldukça farklıydı. Gonglar ve

sutra okuyan rahiplerin sesi gibi pek çok çalışma sesleri duydum ve derin bir duyguya kapıldım. Gözlerimden yaşlar boşanıp, burnuma ve ağzıma doğru yuvarlandı! Bu insan, tapınağın dışında, tapınağın atmosferini hisseden bir insandı. Çalışanlar ise gerçekte hiçbirşey hissetmiyorlardı. Sanırım bu, her durum için geçerli. Rüzgarlı bir günde çam ağacının sesini duyduğumuzda, belki rüzgar yalnızca esiyor ve belki çam ağacı da yalnızca dikiliyordur. Yaptıklarının tümü budur. Fakat rüzgarın çam ağacı ile birlikte çıkardığı sesi dinleyen insanlar, belki de bir şiir yazacaklar ya da olağandışı birşeyler hissedeceklerdir. Sanırım herşey böyledir.

Bu nedenle amaç Budacılık konusunda birşeyler hissetmek değildir. Hissedilen şeyin iyi ya da kötü olması konu dışıdır. Hissedilen şeyin en olduğunu önemsemeyiz. Budacılık, iyi ya da kötü değildir. Bizler, yapmamız gerekeni yapıyoruz. Bu, Budacılıktır. Şüphesiz ki biraz cesaret gereklidir; fakat bu cesaret, yalnızca cesarettir. Bu, çalışmanın gerçek amacı değildir, yalnızca bir ilaçtır. Cesaretimiz kırıldığında biraz ilaç isteriz. Ruh halimiz iyi olduğunda ilaca ihtiyaç duymayız. İlacı, yemek niyetine alma hatasına düşmemelisiniz. Bazen ilaç gereklidir, fakat ilaç yiyeceğimiz olmamalıdır.

Bu nedenle Rinzai'nin dört yolu içinde en iyisi, öğrenciye ne kendisiyle ilgili ders vermek, ne de onu cesaretlendirmektir. Kendimizi bedenimiz olarak düşünürsek, öğreti de elbiselerimizdir. Bazen elbiselerimiz hakkında konuşuruz, bazense kendi hakkımızda. Fakat ne elbiselerimiz ne de bedenimiz gerçekte bizizdir. Biz, büyük bir eylemiz. Bizler yalnızca büyük eylemin küçük parçalarının ifadesiyiz, o kadar. Bu nedenle kendimizi ile ilgili konuşmakta herhangi bir sorun yoktur. Fakat gerçekte böyle yapmaya da hiç gerek yoktur. Ağzımızı açmadan önce bile zaten kendimize de kapsayan büyük varoluşu ifade ederiz. Bu nedenle kendimiz hakkında konuşmanın amacı, büyük eylemin renklerine ya da biçimlerine bağlanmanın neden olduğu yanlış

anlamayı düzeltmektir. Bedenimiz ve eylemlerimizle ilgili hatalar yapmamak için, bunların ne olduğu konusunda konuşmamız gerekir. Bu nedenle, kendimiz hakkında konuşmak demek, gerçekte kendimizi unutmak demektir.

Dogen-zengi, "Budacılığı öğrenmek kendimizi öğrenmektir. Kendimizi öğrenmek kendimizi unutmaktır", demiştir. Gerçek doğanızın geçiçi bir görüntüsüne bağlı kaldığınızda, Budacılık hakkında konuşmak gerekir, aksi taktirde bu geçici görünüşü gerçek doğanız zannedersiniz. O'nun bu geçici görünüşü O değildir. Fakat aynı zamanda O'dur! Bir süre için bu, O'dur; kısa bir zaman parçacığında O'dur. Ama her zaman böyle değildir: Bir sonraki anda artık öyle değildir, bu nedenle bu, O değildir. Bu gerçeği farketmeniz için Budacılık çalışmanız gerekir. Fakat Budacılığı incelemenin amacı, kendinizi incelemek ve kendimizi unutmaktır. Kendimizi unuttuğumuzda, büyük varoluşun gerçek eylemi ya da gerçeğin kendisiyizdir. Bu gerçeği farkettiğimizde, dünyada hiçbir sorun kalmaz ve hiçbir zorluk hissetmeden yaşamın tadını çıkarırız. Çalışmamızın amacı, bu gerçeğin farkına varmaktır.

TAŞI CİLALAMAK *"Siz kendiniz olduğunuzda, Zen de Zen olur. Kendiniz olduğunuzda, nesneleri oldukları gibi görür ve çevrenizle bir olursunuz."*

Her an ne yaptığımızı bilmedikçe Zen hikayelerini ya da koanları anlamak çok zordur. Fakat her an ne yaptığınızı bilirseniz, koanlar size o kadar zor gelmeyecektir. Birçok koan vardır. Her zaman bir kurbağadan bahsederim ve her defasında herkes

güler. Ama kurbağa gerçekten çok ilginçtir. Bilirsiniz, o da tıpkı bizim gibi oturur. Fakat kendisinin özel birşey yapmakta olduğunu düşünmez. Bir zendo'ya girdiğinizde ve oturduğunuzda, özel birşeyler yapmakta olduğunuzu düşünebilirsiniz. Karınız ya da kocanız uyurken siz zazen yapıyorsunuz! Siz özel birşey yapıyorsunuz ve karınız ya da kocanız ne kadar tembel! Zazen anlayışınız bu olabilir. Fakat bir kurbağaya bakın. Kurbağa da bizim gibi oturur, fakat herhangi bir zazen düşüncesi yoktur. Onları izleyin. Eğer birşeyden rahatsız olursa surat eder. Eğer birşey gelirse, onu yakalayıp oturarak yer. Gerçekte bizim yaptığımız zazen de budur; yoksa öyle özel birşey değildir.

İşte size bir tür kurbağa koanı. Baso, At-Usta olarak adlandırılan ünlü bir Zen ustasıydı. Altıncı Pir'in öğrencilerinden biri olan Nangaku'nun çırağıydı. Nangaku'nun gözetimi altında çalışırken, bir gün oturmuş zazen yapıyordu. Baso yapılı bir adamdı; konuşurken dili burnuna ulaşırdı, sesi çok gürdü ve çok iyi zazen uyguluyor olmalıydı. Nangaku onun tıpkı yüce bir dağ ya da bir kurbağa gibi oturduğunu gördü. "Ne yapıyorsun?", diye sorduğunda, "Zazen yapıyorum", diye yanıt verdi Baso. "Niçin zazen yapıyorsun?" "Aydınlanmaya ulaşmak istiyorum. Bir Buda olmak istiyorum."Ustasının ne yaptığını biliyor musunuz? Yerden bir taş aldı ve onu cilalamaya başladı. Japonya'da bizler, taşı taş ocağından aldıktan sonra güzel bir görünüm kazandırmak için cilalarız. Bu nedenle Nangaku yerden bir taş aldı ve onu cilalamaya başladı. Bunun üzerine çırağı Baso, "Ne yapıyorsunuz?", diye sordu. "Bu taşı elmasa dönüştürmek istiyorum."- Baso, "Bir taşı elmasa dönüştürmek nasıl mümkün olabilir?", diye sorunca, "Zazen uygulayarak bir Buda olmak nasıl mümkün olabilir", yanıtı yapıştırdı Nangaku ve şöyle devam etti: "Budalığa ulaşmak istiyor musun? Senin olağan zihninin dışında Budalık yoktur. Yük arabası hareket etmediğinde hangisini kamçılarsın, yük arabasını mı, atı mı?"

Nangaku'nun burada söylemek istediği şey, ne yapıyor olur-

sanız olun, bunun zazen olduğudur. Gerçek zazen, yatakta yatmanın ya da zendo'da oturmanın ötesinde birşeydir. Eğer kocanız ya da kadınız yatıyorsa bu, zazendir. Fakat eğer, "Ben burada oturuyorum ve karım yatakta yatıyor", diye düşünürseniz, o zaman bacaklarınızı çaprazlayarak oturuyor olsanız da, bu, gerçek zazen değildir.

Dogen-zenji, bu koan üzerindeki düşüncelerini şöyle belirtmiştir: "At-Usta, At-Usta olduğunda, Zen de Zen olur." Baso, Baso olduğunda zazeni de gerçek zazen olur. Gerçek zazen nedir? Siz kendiniz olduğunuzda, o zaman yaptığınız şey ne olursa olsun, gerçek zazendir. Yatakta olsanız da zamanınızın çoğunda kendiniz olamayabilirsiniz. Zendo'da olsanız da, gerçek anlamda kendiniz olup olmadığınızı merak ediyorum.

İşte bir başka ünlü koan. Zuikan, durmadan kendine seslenen ünlü bir zen ustasıydı. "Zuikan?", diye kendine seslenir, ardından yanıt verirdi, "Evet?". "Zuikan?", "Evet!". Kendi küçük zendosunda tek başına yaşardı. Kendinin kim olduğunu biliyordu şüphesiz ,fakat bazen kendini kaybederdi. Ne zaman kendini kaybetse, kendine seslenirdi, "Zuikan?", "Evet!"

Tıpkı bir kurbağa gibi olduğumuzda, daima kendimiz oluruz. Fakat bir kurbağa bile bazen kendini kaybeder ve suratını ekşitir. Ve eğer birşey yaklaşırsa onu yakalayıp yer. Bu nedenle bir kurbağanın daima kendine seslendiğini düşünürüm. Sanırım siz de aynı şeyi yapmalısınız. Zazen sırasında bile kendinizi kaybedebilirsiniz. Uykulu bir hale geldiğinizde ya da zihniniz başıboş dolaşmaya başladığında, kendinizi kaybedersiniz. Bacaklarınız ağrımaya başladığında, "bacaklarım neden böyle ağrıyor?" diye düşünür ve kendinizi kaybedersiniz. Kendinizi kaybettiğiniz için, sorununuz sizin için bir sorun olur. Eğer kendinizi kaybetmezseniz, o zaman bir zorlukla karşılaşsanız da, gerçekte hiçbir sorun yoktur. Tam olarak sorunların ortasında otursunuz, so-

runun bir parçası olduğunuzda, hiçbir sorun kalmaz, çünkü siz, sorunun kendisisinizdir. Eğer böyleyse, o zaman hiçbir sorun yoktur.)

Yaşamınız daima çevrenizdeki şeylerin bir parçası olduğunda, ya da başka bir şekilde söyleyecek olursak, şu anda kendinize geri döndüğünüzde, o zaman hiçbir sorun kalmaz. Kendinizden ayrı olan bir takım hayaller içinde başıboş dolaşmaya başladığınızda o zaman çevrenizdekiler artık gerçek değildir ve zihniniz de artık gerçek değildir. Eğer kendiniz yanılgı içindeyseniz, o zaman çevrenizdekiler de sisli bir yanılgı içindedirler. Birkez yanılgıların ortasına düştünüz mü, artık yanılgıların sonu gelmez. Peşpeşe gelen yanılgılı düşüncelerle ilgilenirsiniz. İnsanların çoğu yanılgılar içinde, sorunlarla karmakarışık durumda, kendi sorunlarını çözmeye çalışarak yaşar. Fakat yaşamak, sorunların içinde yaşamaktır. Ve sorunları çözmek yaşamın bir parçasıdır, sorunla bir olmaktır.

Öyleyse hangisini kamçılarsınız, yük arabasını mı, atı mı, kendinizi mi, yoksa sorunlarınızı mı? Eğer hangisini kırbaçlamanız gerektiğini sorgulamaya başlarsanız, bu yeniden başıboş dolaşmaya başladığınız anlamına gelir. Fakat atı kırbaçladığınızda, araba yürüyecektir. Gerçekte at ve araba farklı şeyler değildir. Siz kendiniz olduğunuzda, o zaman arabayı ya da atı kırbaçlamak gibi bir sorununuz olmaz. Kendiniz olduğunuzda, zazen de gerçek zazen olur. Böylece zazen uyguladığınızda, sorunlarınız da, geriye kalan herşey de zazen uygulayacaktır. Eşiniz yatakta yatıyor olsa da, siz zazen uyguladığınız da, o da zazen uygular! Fakat gerçek zazeni uygulamadığınızda, o zaman siz ve eşiniz varsınız ve ikisi de oldukça farklı, ikisi de birbirlerinden oldukça ayrıdırlar. Bu nedenle, eğer siz gerçek uygulama yapıyorsanız, o zaman geri kalan herşey de aynı anda bizim yolumuzu uygular.

Bu nedenle durmadan kendimize seslenmeli, tıpkı bir dok-

torun kendini muayene etmesi gibi, siz de kendinizi gözden geçirmelisiniz. Bu çok önemlidir. Bu tür bir çalışma her an, kesintisiz bir şekilde sürdürülmelidir. Bizler, "gecenin ortasında şafak gelir", deriz. Bu, gece ile şafak arasında hiçbir aralık olmadığı anlamına gelir. Yaz bitmeden önce sonbahar gelir. Yaşamımızı bu yolla anlamalıyız. Bu anlayışla çalışmalı ve sorunlarımızı bu yoldan çözmeliyiz. Aslında, eğer tek zihinli bir çaba gösteriyorsanız, yalnızca sorunlarınızın üzerinde çalışmanız yeterlidir. Yalnızca taşı cilalamalısınız; bizim yaptığımız çalışma budur. Çalışmamızın amacı taşı elmasa dönüştürmek değildir. Yalnızca oturmaya devam edin; gerçek anlamda çalışma budur. Bu, Budalığa ulaşmanın olası olması ya da olmaması, taşın elmas olması yada olmaması sorunu değildir. En önemli şey, bu anlayışla yaşamak ve bu anlayışla çalışmaktır. Bu, gerçek zazendir. Bu nedenle, "yemek yerken, yalnızca yemek ye!" deriz. Orada olanı yemelisiniz. Bazen onu yemezsiniz. Çünkü onu yiyor olsanız da, zihniniz başka bir yerdedir. Ağzınızdaki şeyin tadını alamazsınız. Yemek yerken, yiyebildiğiniz sürece sorun yoktur. Birazcık bile endişelenmeyin. Bu, kendiniz olduğunuz anlamına gelir.

Kendiniz olduğunuzda, nesneleri olduğu gibi görür ve çevrenizle bir olursunuz. İşte gerçek benliğiniz budur. Burada gerçek uygulamayı yapar, tıpkı bir kurbağa gibi çalışırsınız. Kurbağa, bizim çalışmamıza iyi bir örnektir: Kurbağa kurbağa olduğunda, Zen de Zen olur. Bir kurbağayı doğru olarak anladığınızda, aydınlanmaya ulaşırsınız; Buda olursunuz. Bu, zazen'dir.

DEĞİŞMEZLİK *"Boşluk durumunu bilen insanlar, olguları oldukları gibi kabullenme olasılığına daima açıktırlar."*

Günümüze, bizlere ulaşan mesaj, "kendi ruhunuzu geliştirin"dir. Bu, birşeyi kendi dışımızda aramamak anlamına gelir. Bu, çok önemli bir noktadır ve Zen uygulamanın tek yoludur. Kutsal metinleri incelemek, sutraları okumak ya da oturmak da Zen'dir şüphesiz; bu eylemlerin tümü Zen olmalıdır. Fakat, eğer çabanız ya da çalışmanız doğru yönde değilse, bunların hiçbiri işe yaramayacaktır. Hatta yalnızca işe yaramamakla kalmayacak, aynı zamanda saf doğanızın bozulmasına da neden olacaktır. O zaman, Zen hakkında daha fazla birşeyler bilmeye başladıkça, gittikçe daha fazla bozulacaksınız. Zihniniz süprüntülerle dolacak ve kararacaktır.

Pekçok farklı kaynaktan bilgi parçaları edinmek, bu şekilde düşünerek bilgimizi artırmak, bizim için son derece doğaldır. Gerçekte bu yolu takip ederek, sonunda hiçbirşey bilmediğimiz bir noktaya ulaşırız. Budacılık konusundaki anlayışımız, yalnızca bilgi edinmeyi düşünerek ,birçok bilgi parçası toplamak olmamalıdır. Bilgi toplamak yerine zihninizi berraklaştırmalısınız. Eğer zihniniz berraksa, gerçek bilgiye zaten sahipsiniz demektir. Öğretimizi, saf, berrak bir zihinle dinlediğinizde, onu zaten bildiğiniz birşeyi duyuyormuşsunuz gibi dinlersiniz. Bu, boşluk, herşeye gücü yeten benlik ya da herşeyi bilmek olarak adlandırılır. Herşeyi bildiğinizde, tıpkı karanlık bir gökyüzü gibi olursunuz. Bazen karanlık gökyüzünde bir şimşek çakar. Şimşek çaktıktan

sonra onunla ilgili herşeyi unutursunuz ve geriye bomboş, karanlık gökyüzünden başka birşey kalmaz. Birden bire gök gürlediğinde gök bu duruma asla şaşırmaz. Birden bire şimşek çaktığında harikulade bir görüntü oluşur. Boş olduğumuzda, daima şimşeği izlemeye hazırızdır.

Çin'de Kozan, sisli manzarasıyla ünlü bir bölgedir. Henüz Çin'e gitmedim, fakat orada çok güzel dağlar olmalı. Ve dağlar boyunca gidip gelen beyaz dağları ya da sisi görmek harikulade birşey olmalı... Harikulade olsa da, bir Çin şiiri, "Rozan sisli, yağmurlu günleriyle ve büyük nehir Sekko da gel-gitleriyle ünlüdür. Hepsi bu", der. Hepsi bu, fakat bu, mükemmel birşey. İşte bizler, olayları böyle değerlendiriyoruz.

Bilgiyi tıpkı, zaten bildiğiniz birşeyi duyuyormuş gibi kabul etmelisiniz. Fakat bu, farklı bilgi parçalarını kendi görüşlerinizin bir yansıması olarak kabul etmeniz anlamına gelmez. Bu, duyduğunuz ya da gördüğünüz şeyler karşısında şaşkınlığa kapılmamanız gerektiği anlamına gelir. Eğer olguları, kendinizin bir yansısı olarak kabul ederseniz, onları gerçekten göremez, tam olarak oldukları gibi kabullenemezsiniz. Bu nedenle, "Rozan sisli ve yağmurlu günleriyle ünlüdür", dediğimiz de bu, onu daha önce gördüğümüz manzaraları anımsayarak değerlendirdiğimiz anlamına gelmez. "O kadar harikulade değil. Bu manzarayı daha önceden gördüm" ya da "Ben daha güzel resimler çizdim. Rozan onların yanında hiç kalır!" demek, bizim yolumuz değildir. Olguları oldukları gibi kabul etmeye hazırsanız, onları yeni duygularla değerlendirseniz de, eski dostlar gibi kabul edersiniz.

Aynı zamanda bilgi biriktirmemeliyiz; kendi bilgimizden özgür olmalıyız. Eğer birçok bilgi parçaları toplarsanız, bu bir tür koleksiyon olarak çok güzel olabilir, fakat bizim yolumuz bu değildir. Harikulade hazinelerimizle insanları şaşırtmaya çalışmamalıyız. Özel birşeyle ilgilenmemeliyiz. Eğer birşeyi tümüyle değerlendirmek isterseniz, kendinizi unutmalısınız. Onu, tıpkı kapkaranlık gökyüzünde çakan bir şimşek gibi kabul etmelisiniz.

Bazen, alışıldık olmayan birşeyi anlamanın olanaksız olduğunu düşünürüz, fakat gerçekte bizler için alışıldık olmayan hiçbirşey yoktur. Bazı insanlar, "Budacılığı anlamak hemen hemen olanaksızdır. Çünkü bizim kültürel temellerimiz çok farklı. Doğu düşüncesini nasıl anlayabiliriz?", diyebilirler. Budacılık kendi kültürel temellerinden ayrı tutulamaz şüphesiz; bu doğrudur. Fakat eğer bir Japon Budacı Amerika'ya gelirse, artık bir Japon değildir. Ben, sizin kültürel temellerinizde yaşıyorum. Hemen hemen sizin yediklerinizle aynı şeyleri yiyor ve sizin dilinizde konuşuyorum. Siz beni tümüyle anlamıyor olsanız da ben sizi anlamak istiyorum. Ve ben sizi, ingilizceyi konuşan herhangi bir insandan daha iyi anlayabilirim, bu doğru. Hatta ingilizceyi hiç anlamasam da, insanlarla iletişim kurabileceğimi düşünüyorum. Gökyüzünün karanlığında varoldukça, boşlukta yaşadıkça, bizim için anlamanın daima birçok yolu vardır.

Her zaman, eğer Budacılığı anlamak istiyorsanız sabırlı olmalısınız derim, fakat her zaman sabır sözcüğünden daha iyi bir sözcük ararım. Japonca *nen* sözcüğünün alışıldık çevirisi "sabır"dır, fakat belki de "değişmezlik" daha iyi bir sözcüktür. Kendinizi sabırlı olmak için zorlamalısınız. Fakat değişmezlikte özel bir çaba yoktur; yalnızca, olguların oldukları gibi kabullenilmesini sağlayan değişmez bir yetenek vardır. Herhangi bir boşluk düşüncesine sahip olmayan insanlar için bu yetenek sabır, olarak görülebilir, fakat sabır, gerçekte kabullenici olmayabilir. Boşluk durumunu bilen insanlar, yalnızca içgüdüsel olarak da olsa daima olguları oldukları gibi kabullenme olasılığına açıktırlar. Onlar herşeyi değerlendirebilirler. Yaptıkları herşeyde, hatta yaptıkları şey çok güç de olsa, sorunlarını daima değişmezlikle çözebileceklerdir.

Nin, kendi ruhumuzu geliştirme yoludur. *Nin*, sürekli devam eden çalışmalarımızın yoludur. Daima, karanlık ve boş gökyüzünde yaşamalıyız. Gökyüzü daima gökyüzüdür. Bulutlar ya da şimşek de gelse, gökyüzü zarar görmez. Aydınlanma şimşeği

gelse de, çalışmamız onunla ilgili herşeyi unutur. O zaman bir diğer aydınlanma için hazırdır. Bir aydınlanmanın ardından diğerinin gelmesi, eğer mümkünse her an aydınlanma yaşanması gereklidir. Ona ulaştıktan önce de, ulaştıktan sonra da, aydınlanma olarak adlandırılan şey budur.

İLETİŞİM *Bilinçli ya da süslü bir yol kullanmadan, kendinizi olduğunuz gibi ifade etmeniz en önemli şeydir."*

Zen çalışmasında iletişim çok önemlidir. Sizin dilinizi iyi konuşamadığım için daima sizinle iletişime geçmenin bir yolunu arıyorum. Sanırım bu tür bir çaba çok iyi bir sonuca ulaşacaktır. Eğer ustanızın sözlerini anlayamıyorsanız, onun izdeşi değilsiniz deriz. Ustanın sözlerini ya da onun dilini anlamak, ustayı anlamaktır. Ve onu anladığınızda, onun dilinin yalnızca sıradan bir dil olmadığını, en geniş anlamda bir dil olduğunu anlarsınız. Ustanızın dilinin aracılığıyla, onun sözcüklerinin anlattığından daha fazlasını anlarsınız.

Birşey söylediğimizde, öznel niyetimiz yada durumumuz daima karıştırılır. Bu nedenle mükemmel bir sözcük yoktur; ifadede daima bir bozulma vardır. Ama yine de, ustanızın ifadesi aracılığıyla nesnel gerçeği, mutlak gerçeği anlamak zorundasınız. Mutlak gerçekle, sonsuz birşeyden yada daimi birşeyden değil, olguların her an oldukları gibi olmalarından bahsediyoruz. Bunu "oluş" ya da "gerçeklik" olarak adlandırabilirsiniz.

Gerçekliği doğrudan bir deneyimle anlamak, zazen yapma nedenimiz ve Budacılık çalışma nedenimizdir. Budacılık çalışa-

rak kendi insan doğanızı, kültürlü zihninizi ve insani eylemlerinizde varolan gerçekliği anlarsınız ve gerçekliği anlamaya çalışırken ,bu insan doğanızı incelemeye yönelirsiniz. Fakat yalnızca zen çalışmasıyla gerçekliği doğrudan deneyimleyebilir ve ustanız ya da Buda tarafından oluşturulan farklı durumları gerçek anlamda anlayabilirsiniz. Gerçeklik hakkında kesin bir şekilde konuşmak mümkün değildir. Yine de, eğer bir Zen izdeşiyseniz, gerçekliği, ustanızın sözleri aracılığıyla doğrudan anlamak zorundasınız.

Ustanızın ifadesi yalnızca sözcüklerle olmayabilir; onun davranışları da aynı şekilde kendini ifade etme yoludur. Zen'de tavırlar ya da davranışlar üzerinde dururuz. Davranış sözcüğüyle uymanız gereken bazı davranış kalıplarından değil kendinizi doğal bir yoldan ifade etmenizden bahsediyorum. Bizler dürüstlüğe önem verin. Duygularınıza ve zihninize karşı doğrucu olmalı, kendinizi saklamadan açığa vurmalısınız. Bu, sizi dinleyen insanın çok daha kolay anlamasına yardımcı olur.

Birisini dinlerken, önyargılı düşüncelerinizin ve kendi görüşlerinizin tümünü bir kenara bırakmalısınız; yalnızca onu dinlemeli, onun yolunun ne olduğunu gözlemlemelisiniz. Doğru ya da yanlış, iyi ya da kötü üzerinde fazla durmayız. Olayları, o insanla birlikte, olduğu gibi görür ve kabulleniriz. Bizler, birbirimizle bu şekilde iletişime geçeriz. Genellikle, bazı ifadeleri dinlerken, bunları kendinizin bir tür yansıması olarak işitirsiniz. Gerçekte kendi görüşlerinizi dinlersiniz. Eğer işittikleriniz, sizin görüşlerinize uygunsa onları kabul edersiniz. Fakat eğer uygun değilse reddedersiniz, hatta onları işitmeyebilirsiniz bile. Bu ,birisini dinlerken karşılaştığımız tehlikelerden bir tanesidir. Diğer bir tehlike de ifadelere takılıp kalmaktır. Eğer ustanızın sözlerini gerçek anlamda anlayamazsanız kendi görüşlerinizle ilgili birşeye ya da sözcüğün ifade edildiği belli bir duruma kolayca takılabilirsiniz. Söylediği şeyleri yalnızca bir sözcük olarak ele alır, sözcüklerin ardındaki ruhu anlamazsınız. Bu tür bir tehlike da-

ima söz konusudur. Ana baba ile çocuklar arasında iyi bir iletişim kurmak güçtür, çünkü ebeveynlerinizin daima kendi görüşleri vardır. Aslında niyetleri hemen hemen her zaman iyidir, fakat konuşma biçimleri yada kendilerini ifade etme biçimleri o kadar özgür değildir; genellikle fazlasıyla tek yanlıdırlar ve gerçekçi değildirler. Herbirimizin kendimize özgü bir kendimizi ifade etme tarzımız vardır ve bu tarzımızı şartlara göre değiştirmek güçtür. Eğer ebeveynler, kendilerini değişen şartlara uygun olarak ifade etmeyi başarabilirlerse çocuklarını eğitirken hiçbir tehlikeyle karşılaşmazlar. Bununla birlikte bu, oldukça güç birşeydir. Hatta bir Zen ustasının bile kendi yolu vardır. Nisiari - zenji, öğrencilerini azarlarken daima "Defol!" derdi. Birgün öğrencilerinden biri bunu sözcük anlamında aldı ve tapınağı terketti! Fakat usta, öğrencisini kovmayı düşünmemişti. Bu yalnızca onun kendini ifade ediş biçimiydi. "Dikkatli ol!" demek yerine "Defol!" diyordu. Eğer ebeveynlerimizin bu tür alışkanlıkları varsa, büyük olasılıkla onları yanlış anlarsınız. Bu tür bir tehlike, günlük yaşamımızda daima sözkonusudur. Bu nedenle dinleyen birisi ya da bir öğrenci olarak, bu tür çarpıklıklara karşı zihnimizi berraklaştırmamız gerekir. Ön yargılı düşüncelerle, öznel fikirlerle ve alışkanlıklarla dolu bir zihin olayları olduğu gibi görmeye açık değildir. Bizler bu nedenle, başka şeylerle ilgilenen zihnimizi temizlemek için meditasyon yaparız.

Kendimize karşı doğal olmak ve aynı zamanda başkalarının söylediklerini ya da yaptıklarını izlemek oldukça güçtür. Kendimizi bilerek düzeltmeye çalışırsak, doğal olmamız olanaksızdır. Eğer kendinizi belli bir şekilde düzeltmeye çalışırsanız kendinizi kaybedersiniz. Bu nedenle kendinizi düzeltecek bilinçli bir yöntem kullanmaksızın kendinizi olduğunuz gibi, özgürce ifade etmeniz hem kendinizi hem de başkalarını mutlu edecek en önemli şeydir. Zazen çalışırken bu tip bir niteliğe ihtiyaç duyarsınız. Zen, süslü, özel bir yaşama sanatı değildir. Bizim öğretimiz yalnızca, kelimenin tam anlamıyla gerçeklerle iç içe yaşamaktır. Bi-

zim yolumuz her an çaba göstermektir. Bu dünyada inceleyebileceğimiz, çalışabileceğimiz tek şey her an yapmakta olduğumuz şeydir. Hatta Buda'nın sözlerini bile inceleyemeyiz. Buda'nın sözlerini, o sözlerin tam anlamında incelemek demek, onları her an yüzyüze geldiğimiz eylemler aracılığıyla incelemek demektir. Öyleyse, zihnimizi ve bedenimizi tümüyle yaptığımız şey üzerinde yoğunlaştırmalıyız. Nesnel ve öznel anlamda kendimize, özellikle duygularımıza güven duymalıyız. Kendinizi çok iyi hissetmeseniz de en iyisi herhangi bir bağ ya da niyet olmadan kendinizi hissettiğiniz gibi ifade etmenizdir. Yani, "üzgünüm kendimi iyi hissetmiyorum," diyebilirsiniz. Bu yeterlidir. "Beni sen böyle yapıyorsun!", dememelisiniz. Bu çok aşırıdır. "Üzgünüm sana çok kızıyorum", diyebilirsiniz. Öfkeli olduğunuzda, öfkeli olmadığınızı söylemek gereksizdir. Yalnızca, "öfkeliyim" demelisiniz. Bu yeterlidir.

Gerçek iletişim birbirimize karşı dürüst olmamıza bağlıdır. Zen ustaları son derece dürüsttürler. Eğer gerçekliği doğrudan doğruya ustanızın sözcükleri aracılığıyla anlamıyorsanız, sizin üzerinizde sopasını kullanabilir. "Bu nedir?", diyebilir. Bizim yolumuz son derece doğrudandır. Fakat bu, gerçekten Zen değildir. Bu, bizim geleneksel yolumuzdur. Onu ifade etmek istediğimizde, bazen bu şekilde ifade etmek bize kolay gelir. Ama belki de, iletişime girmenin en iyi yolu birşey söylemeden oturmaktır. O zaman Zen'in tüm anlamını kavrarsınız. Kendimi kaybedinceye dek ya da siz ölünceye dek sopamı üzerinizde kullansam da, bu bile yeterli olmayacaktır. En iyi yol, yalnızca oturmaktır.

NEGATİF VE POZİTİF *'Büyük zihin keşfedilecek birşey değil, ifade edilecek birşeydir. Büyük zihin aradığınız birşey değil, sahip olduğunuz birşeydir."*

Düşüncemizi anlamaya başladıkça, onun hakkında konuşurken daha fazla zorlanacaksınız. Benim konuşmamın amacı, size yolumuz hakkında bir fikir vermekti. Fakat bu, gerçekte üzerinde konuşulacak birşey değil, uygulanacak birşeydir. En iyisi, hiçbirşey söylemeden yalnızca çalışmaktır. Yolumuz üzerinde konuştuğumuzda, daima yanlış anlaşılma eğilimi vardır; çünkü gerçek yol en azından iki taraflıdır, negatif ve pozitiftir. Negatif yandan bahsettiğimizde pozitif yanı, pozitif yandan bahsettiğimizde de negatif yanı kaçırırız. Aynı anda hem negatif, hem de pozitif bir yolla konuşamayız. Bu nedenle ne diyeceğimizi bilemeyiz. Budacılık hakkında konuşmak hemen hemen olanaksızdır. Bir parmağınızı uzatmak ya da bir halka çizmek belki de en iyi yoldur.

Eğer bu noktayı anlarsanız, Budacılık hakkında nasıl konuşacağınızı da anlar ve mükemmel bir iletişim kurarsınız. Birşeyler hakkında konuşmak bizim çalışmalarımızdan bir tanesidir. Birşeyi dinlemek de aynı şekilde, uyguladığımız bir başka çalışmadır. Zazen uygularken, herhangi bir düşünce edinmeden yalnızca zazen çalışırız. Birşey hakkında konuşurken, negatif ve pozitif yanlarıyla yalnızca o şey hakkında konuşuruz; kültürlü ya da tek yanlı bazı düşünceler iletmeye çalışmayız. Dinlerken, kültürlü bir anlayış keşfetmeye çalışmadan dinleriz. Bizim, öğretimiz üzerinde konuşma şeklimiz ve bir konuşmayı dinleme şeklimiz budur.

Soto yolu daima çift anlama, pozitif ve negatif anlama sahiptir. Aynı zamanda yolumuz hem Hinayanacı, hem de Mahayanacıdır. Her zaman çalışmalarımızın son derece Hinayanacı olduğunu söylerim. Gerçekte, Hinayana çalışmalarını Mahayana ruhuyla, katı resmi çalışmaları samimi bir zihinle uygularız. Çalışmamız son derece resmiymiş gibi görünse de, zihnimiz resmi değildir. Her sabah aynı şekilde zazen yapıyor olsak da, bu durum, onu resmi bir çalışma olarak adlandırma nedeni olamaz. Onu resmi ya da samimi yapan şey sizin ayrımlarınızdır. Çalışmanın içinde ne resmilik ne de samimilik vardır. Eğer Mahayana zihnine sahipseniz, insanların resmi olarak adlandırdıkları birşey sizin için samimi olabilir. Bu nedenle, Hinayana yolunda düsturları gözlemlemek, Mahayana yolundaki düsturları çiğnemektir deriz. Eğer düsturlarımızı yalnızca resmi bir yolla gözlemlerseniz, yolumuzu gerçek anlamda gözlemlemeseniz de, sahip olduğunuz resmiyetle ilgilenmeseniz de, daima sorunlarla karşılaşırsınız. Fakat eğer yolumuzu tam olarak anlarsanız, ortada böyle bir sorun kalmaz, çünkü o zaman yaptığınız şey ne olursa olsun, bir çalışmadır. Mahayana zihnine sahip olduğunuz sürece, ne Mahayana ne de Hinayana çalışması vardır. Hatta düsturları çiğniyormuşsunuz gibi görünseniz de, gerçekte onları tam anlamıyla incelersiniz. Ana nokta, büyük zihne mi, yoksa küçük zihne mi sahip olduğunuzdur. Kısacası, birşeyi yaparken, onun doğru ya da yanlış olduğunu düşünmeden, zihninizin ve bedeninizin tümüyle yaptığınızda, o zaman bu bizim yolumuzdur.

Dogen-zenji şöyle der: "Birisine birşey söylediğinizde, o insan bunu kabul etmeyebilir, fakat o insanın bunu zihinsel bir anlamda anlamasına çalışmayın. Onunla tartışmayın; yalnızca, o insan söylediklerinde bir hata olduğunu kendi başına bulmcaya dek onun itirazlarını dinleyin." Bu çok ilginçtir. Birisini kendi görüşlerinizle zorlamayın, daha çok, bu görüş üzerinde o insan ile birlikte düşünün. Eğer tartışmayı kazandığınızı hissederseniz, bu yanlış bir tavırdır. Tartışmada kazanmaya çalışmayın,

yalnızca onu dinleyin. Fakat, sanki kaybetmiş gibi davranmanız da aynı şekilde hatalı olacaktır. Genellikle birşey söylediğimizde, öğretimizi satma ya da düşüncelerimizi zorla kabullendirme eğilimindeyizdir. Oysa Zen öğrencileri arasında, konuşmanın ya da dinlemenin belli bir amacı yoktur. Bazen dinleriz, bazense konuşuruz; hepsi bu. Bu tıpkı, selamlaşmak ya da "Günaydın" demek gibi birşeydir. Bu tür bir iletişim aracılığıyla kendi yolumuzda yürüyebiliriz.

Birşey söylememek çok iyi olabilir, fakat daima sessiz kalmamızı gerektiren bir neden de yoktur. Yaptığınız şey ne olursa olsun, hatta bu, birşey yapmamak da olsa, bizim çalışmamızdır. Bu, büyük zihnin bir ifadesidir. Bu nedenle büyük zihin keşfedilecek birşey değil, ifade edilecek birşeydir. Büyük zihin, aradığınız birşey değil, sahip olduğunuz, birşeydir. Büyük zihin, üzerinde konuşulacak, eylemlerimiz aracılığıyla ifade edilecek ya da zevk alınacak birşeydir. Eğer bunu yaparsak, düsturları gözlemleme yolumuzda ne Hinayana, ne de Mahayana yolu vardır. Yalnızca katı uygulamalar aracılığıyla birşeyler elde etmeye çalıştığınız için, bu konda sorunlarla karşılaşırsınız. Fakat eğer sahip olduğunuz sorunları, bunlar ne tür sorunlar olurlarsa olsunlar, büyük zihnin bir ifadesi olarak ele alırsak, ortada hiçbir sorun kalmaz. Bazen bizim sorunumuz, büyük zihinin fazla karışık olmasıdır; bazense büyük zihnin keşfedilemeyecek kadar basit olmasıdır. Bu da büyük zihindir. Fakat ,onun ne olduğunu keşfetmeye çalıştığınız için, karmaşık büyük zihni sadeleştirmeye çalıştığınız için, sizin için bu durum bir sorun olur. Bu nedenle yaşamınızda bir sorun olması ya da bu sorunun sizin tutumlarınıza bağlı olup olmaması, kendi anlayışınızdan kaynaklanan birşeydir. Gerçeğin ikili ya da belirsiz doğası nedeniyle, eğer büyük Mahayana zihnine sahipseniz, hiçbir anlayış sorunuyla karşılaşmazsınız. Bu tür bir zihin, gerçek zazen aracılığıyla kazanılacaktır.

NİRVANA, ŞELALE *"Yaşamımız ve ölümümüz aynı şeylerdir. Bu gerçeği farkettiğimizde, artık ne ölüm korkusu duyar, ne de yaşamda gerçek bir zorlukla karşılaşırız."*

Eğer Eiheiji tapınağını ziyaret etmek için Japonya'ya gidersenız, tapınağa girmeden hemen önce, "Yarım Kepçe Köprüsü" anlamına gelen Hanshaku-kyo adında küçük bir köprüyle karşılaşırsınız. Dogen-zenji ne zaman köprüden bir kepçe su alsa, bu kepçenin içindeki suyun yarısını kullanır ve geri kalanını yeniden nehire boşaltırdı. Bizler bu küçük köprüye bu nedenle Hanshaku-kyo, "Yarım Kepçe Köprüsü" diyoruz. Eiheiji'de yüzümüzü yıkarken, leğenin yalnızca yüzde yetmişini suyla doldururuz. Ve yıkandıktan sonra, suyu başka bir yere boşaltmak yerine bedenimize boşaltırız. Bu, suya karşı duyduğumuz saygıyı ifade eder. Herhangi bir tutumluluk düşüncesiyle yaptığımız bir çalışma değildir bu. Dogen-zenji'nin, kepçenin yarısında kalan suyu neden nehire geri boşalttığını anlamak güç olabilir. Bu tür bir çalışma, bizim düşüncemizin ötesindedir. Nehrin güzelliğini hissettiğimizde, nehirle bir olduğumuzda, içgüdüsel olarak Dogen'in yaptığını yaparız. Böyle yapmamızın nedeni gerçek doğamızın bizden bunu istemesidir. Fakat, eğer gerçek doğanız tutumluluk ya da yeterlilik düşünceleriyle örtülüyse, o zaman Dogen'in yaptığı, size hiçbirşey ifade etmez.

Yosemite Ulusal Parkı'na gittiğimde, orada bazı büyük şelaleler gördüm. En büyüğü 43 metre boyundaydı ve insan baktığında, suyun dağın tepesinden tıpkı bir perde gibi aşağıya indiğini görüyordu. Su, düşündüğünüzün tersine aşağıya doğru hızla

iniyormuş gibi değildir; yükseklik nedeniyle, aşağıya doğru son derece yavaş iniyor gibi görünür. Dahası, su aşağıya doğru tek bir akıntı şeklinde değil, birçok küçük akıntılara ayrılarak iner. Bu, uzaktan bakıldığında tıpkı bir perde gibi görünür. Orada dururken, su damlaları için böylesine yüksek bir dağın tepesinden aşağıya inmenin çok güç bir deneyim olması gerektiğini düşünmüştüm. Tahmin edebileceğiniz gibi, suyun şelalenin tabanına ulaşması uzun bir yol alır. Bu durum bana, yaşamımızın da tıpkı böyle olabileceğini düşündürdü. Yaşamımızda pekçok zor deneyimle karşılaşıyoruz. Fakat aynı zamanda, benim düşünceme göre, gerçekte su tek bir nehir şeklinde akar. Yalnızca bütünden ayrıldığında güçlüklerle karşılaşır. Su, bütün bir nehir olduğunda, sanki hiçbirşey hissetmiyormuş gibidir. Yalnızca birçok damlaya ayrıldığında duygular hissetmeye ya da duygularını ifade etmeye başlayabilir. Bütün bir nehire baktığımızda, suyun yaşayan eylemini hissetmeyiz. Fakat suyun bir bölümünü kepçeye doldurduğumuzda, suyla ilgili bazı duygular hissetmeye başlar ve aynı zamanda suyu kullanan insanın değerini de hissederiz. Kendimizi ve suyu bu şekilde hissederek, onu yalnızca maddi bir yolla kullanmayız. O, yaşayan bir varlıktır.

Doğmadan önce hiçbirşey hissetmiyorduk; evren ile birdik. Bu, "yalnızca zihin", "zihnin özü" ya da "büyük zihin" olarak adlandırılır. Tıpkı şelaleden aşağıya yuvarlanan suyun rüzgâr ya da kayalar nedeniyle şelalenin bütünlüğünden ayrılması gibi, bizler de doğumumuzla, birlikten koptuğumuzda, o zaman bir takım duygulara sahip oluruz. Güçlüklerle karşılaşırız, çünkü duygularımız vardır. Belli bir duygunun nasıl yaratıldığını bilmeden o duyguya bağlanırsınız. Nehirle ya da evrenle bir olduğunuzu farketmediğinizde, korkularınız olur. Damlalara ayrılmış olsa da olmasa da su, sudur. Yaşamımız ve ölümümüz aynı şeydir. Bu gerçeği farkettiğimizde, artık ne ölüm korkusu duyar, ne de yaşam-

da gerçek bir zorlukla karşılaşırız.

Su, nehirle olan temel birliğine geri döndüğünde, artık nehir hakkında kişisel birşey hissetmez; onu kendi doğası olarak kabullenir ve huzur bulur. Su, nehire geri dönmekten ne kadar büyük bir mutluluk duyuyor olmalı! Eğer böyleyse, öldüğümüzde ne tür bir duygu hissedeceğiz dersiniz? Sanırım bizler kepçenin içindeki su gibiyiz. O zaman huzur bulacağız, mükemmel bir huzur. Kendi duygularımıza, kendi varoluşumuza bağlı olduğumuz için şu an bu, bize son derece mükemmel gelebilir. Şu an bizler için ölüm korkusu vardır, fakat özgün doğamızı yeniden kazandığımızda, o zaman Nirvana vardır. Bizler bu nedenle, "Nirvana'ya ulaşmak, sona ermektir", deriz. "Sona ermek" yeterince iyi bir ifade değil; belki de "öteye geçmek", "devam etmek" ya da "katılmak" daha iyi olurdu. Ölümü karşılayacak daha iyi bir ifade bulmaya çalışacak mısınız? Onu bulduğunuzda, yaşamınıza oldukça yeni bir yorum getireceksiniz. Bu tıpkı, büyük şelaledeki suyu gördüğümde yaşadığım deneyime benzeyecek. Hayal edin! Tam 43 metre yüksekliğindeydi!

Bizler, "herşey boşluktan gelir", deriz. Bütün bir nehir ya da bütün bir zihin boşluktur. Bu anlayışı yakaladığımızda, o zaman yaşamın gerçek anlamını da bulacağız. Bu anlayışa ulaştığımızda, insan yaşamının güzelliğini görebiliriz. Bu gerçeği farketmeden önce, gördüğümüz herşey yalnızca bir hayaldir. Bazen güzelliğe gerektiğinden fazla önem verir, bazen de onu gözardı ederiz, çünkü küçük zihnimiz gerçeğe ayarlı değildir.

Onun hakkında bu şekilde konuşmak oldukça kolaydır, fakat bu konuda gerçek bir duyguya sahip olmak o kadar kolay değildir. Ancak zazen çalışmanızın yardımıyla bu duyguyu geliştirebilirsiniz. Bedeninizin ve zihninizin tümüyle, evrensel zihninizin denetimi altında, zihninizin ve bedeninizin birliği içinde oturmayı başardığınızda, bu tür doğru bir anlayışa kolayca ulaşırsınız.

Hergünkü yaşamınız, yaşamınızın eski ve hatalı yorumlarından bağımsız bir şekilde yenilenecektir. Bu gerçeği farkettiğinizde, eski yorumlarınızın ne kadar anlamsız olduklarını ve ne kadar gereksiz bir çaba sarfettiğinizi anlayacaksınız. Yaşamın gerçek anlamını bulacak, hatta şelalenin tepesinden dağın tabanına düşmekte güçlük çekseniz de, yaşamdan zevk alacaksınız.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DOĞRU ANLAYIŞ *"Bizim Budacı anlayışımız, yalnızca zihinsel bir anlayış değildir. Gerçek anlayış, doğru uygulamanın kendisidir."*

GELENEKSEL ZEN RUHU *"Eğer karmanın bir parçası olan aydınlanmaya ulaşmaya çalışıyorsanız, karma tarafından yaratılıyor ve onun tarafından yönetiliyor, kara minderinizin üzerinde zamanınızı boşa harcıyorsunuz demektir."*

Çalışmamızda en önemli şey fiziksel duruşumuz ve soluma biçimimizdir. Budacılık ile ilgili derin bir anlayışla ilgilenmeyiz. Bir felsefe olarak Budacılık, derin, engin ve katı bir düşünce sistemidir, fakat Zen felsefi bir anlayışla ilgilenmez. Bizler çalışmanın üzerinde dururuz. Fiziksel duruşumuzun ve soluma biçimimizin neden bu kadar önemli olduğunu anlamalıyız. Öğretimiz üzerinde derin bir anlayışa ulaşmak yerine, hepimizin özde birer Buda olduğumuzu söyleyen öğretimize güven duymamız gerekir. Bizim çalışmamız buna dayanır.

Bodhidharma Çin'e gitmeden önce, ünlü Zen sözlerinin hemen hepsi söylenmişti. Örneğin "aniden aydınlanma", diye bir terim vardı. "Ani aydınlanma" uygun bir çeviri değildir, fakat gene de bunu kullanacağım. Aydınlanma birden bire gelir. Bu, gerçek aydınlanmadır. Bodhidharma'dan önce insanlar, uzun bir hazırlığın ardından ani aydınlanmanın geldiğine inanırlardı. Bu nedenle Zen çalışması, bir tür aydınlanmayı elde etme eğitimiydi. Gerçekte, günümüzde bile birçok insan bu düşünceyle zazen çalışmaktadır. Fakat bu, Zen'in geleneksel anlayışı değildir. Buda'dan günümüze ulaşan anlayışa göre, zazene başladığınızda, hiçbir hazırlanma olmadan bile aydınlanma vardır. Zazen ça-

lışsanız da çalışmasanız da Buda doğasına sahipsiniz. Ona sahip olduğunuz için çalışmanızda aydınlanma vardır. Üzerinde durduğumuz noktalar, ulaştığımız aşamalar değil, temel doğamıza duyduğumuz güçlü güven ve çalışmamızdaki içtenliğimizdir. Buda ile aynı içtenliği göstererek Zen çalışmalıyız. Eğer özümüzde Buda doğasına sahipsek, zazen uygulamamızın nedeni, Buda gibi davranmamızın gerekli olduğudur. Yolumuzu iletmek, Buda'dan gelen ruhumuzu iletmektir. Bu nedenle ruhumuzu, fiziksel duruşumuzu ve eylemlerimizi geleneksel yol ile uyumlu hale getirmeliyiz. Belirli bir aşamaya ulaşabilirsiniz şüphesiz ,fakat çalışma ruhunuz bencil bir düşünce üzerinde yükselmemelidir.

Geleneksel Budacı anlayışa göre, insan doğamız ben'sizdir. Herhangi bir ben düşüncesine sahip olmadığımızda, Buda'nın yaşama bakışını kazanırız. Bencil düşüncelerimiz, Buda doğamızı örten bir hayaldir. Durmadan onları yaratır ve onları izler, bu süreci birbiri ardınca tekrar ede ede, yaşamımızı tümüyle ben merkezli düşüncelerle işgal ederiz. Bu, karmik yaşam ya da karma olarak adlandırılır. Budacı yaşam, karmik yaşam olmamalıdır. Çalışmamızın amacı, zihni çevreleyen karmayı koparıp atmaktır. Eğer karmanın bir parçası olan aydınlanmaya ulaşmaya çalışıyorsanız, karma tarafından yaratılıyor ve onun tarafından yönetiliyor, kara minderinizin üzerinde zamanınızı boşa harcıyorsunuz demektir. Bodhidharma'nın anlayışına göre, düşünce edinmeye dayanan çalışma, yalnızca karmamızın tekrar edilişidir. Daha sonraki birçok Zen ustası, bu noktayı unutarak, çalışmayla elde edilecek bazı aşamaların üzerinde durmuşlardır.

Elde edeceğiniz bütün aşamalardan daha önemli olan şey, içtenliğiniz ve doğru çabanızdır. Doğru çaba, geleneksel çalışmamız ile ilgili doğru bir anlayış üzerinde yükselmelidir. Bu noktayı anladığınızda, doğru bir şekilde oturmanın ne kadar önemli olduğunu da anlayacaksınız. Bu noktayı anlamadığınızda, oturuşunuz ve soluma biçiminiz yalnızca aydınlanmaya ulaşmaya hizmet eder. Eğer böyle bir tutum içindeyseniz, bacaklarınızı çap-

razlayarak oturmak yerine uyuşturucu kullansanız daha iyi olur! Eğer yaptığımız uygulama yalnızca aydınlanmaya çalışmaktan ibaret olsaydı, ona ulaşmanın gerçekten hiçbir yolu olmazdı! Bu şekilde ,amaca giden yolun anlamını yitirirsiniz. Fakat yolumuza güçlü bir şekilde inandığımızda, zaten aydınlanmaya ulaşmışız demektir. Yolumuza inandığımızda, aydınlanma oradadır. Fakat şu an yapmakta olduğunuz çalışmanın anlamına inanamıyorsanız hiçbirşey yapamazsınız, yalnızca maymun zihninizle, amacınızın çevresinde başıboş bir şekilde dolaşırsınız. Ne yaptığınızın farkında olmadan daima birşeyler arıyorsunuz. Eğer birşeyi görmek istiyorsanız gözlerinizi açmalısınız. Bodhidharma'nın Zen'ini anlamıyorsanız, gözleriniz kapalı bakıyorsunuz demektir. Aydınlanmaya ulaşma düşüncesini önemsemeyiz, bizim için önemli olan şey bu andır, gelecekteki bir gün değildir. Çabamızı bu anda göstermeliyiz. Bu, bizim çalışmamız için en önemli şeydir.

Bodhidharma'dan önce Buda'nın öğretisi üzerinde çalışmanın sonucunda derin ve ulvi bir felsefe kazanılır, ardından bu felsefenin yüksek ülkülerine ulaşılmaya çalışılırdı. Bu, bir hatadır. Bodhidharma, derin ve ulvi bir felsefe edinmenin ve ardından da zazen yardımıyla buna ulaşmaya çalışmanın bir hata olduğunu keşfetti. Eğer uyguladığımız zazen böyle birşey olsaydı, sıradan eylemlerimizden ya da maymun zihnimizden hiçbir farkı olmazdı. Bu, çok güzel, son derece ulvi ve kutsal bir eylem gibi görülebilir fakat, gerçekte bununla maymun zihnimiz arasında hiçbir fark yoktur. Bodhidharma'nın üzerinde durduğu nokta buydu.

Buda, aydınlanmaya ulaşmadan önce, bizim için mümkün olan her tür çabayı sarfetti ve en sonunda pekçok yolun anlayışı aracılığıyla aydınlanmaya ulaştı. Buda'nın karmik yaşamdan özgürleştiği bir aşamaya ulaştığını düşünebilirsiniz. Fakat öyle de-

ğildir. Buda, aydınlanmaya ulaştıktan sonra yaşadığı deneyimlerle ilgili pekçok öykü anlatmıştır. Onun deneyimlerinin bizimkilerden hiçbir farkı yoktur. Ülkesi, güçlü bir komşu ülkeyle savaşa girdiğinde öğrencilerine, komşu kral, ülkesini istila ettiği zaman bu duruma ne kadar üzüldüğünü anlatmıştır. Eğer Buda, karmanın olmadığı bir aydınlanmaya ulaşmış olsaydı, bu şekilde acı çekmesini gerektiren hiçbir neden olmazdı. Dahası, Buda aydınlanmaya ulaştıktan sonra bile bizim gösterdiğimiz çabanın aynısını göstermeye devam etmiştir. Fakat yaşama bakışı sarsıntılı ve oynak değildi. Bakışı yerinden oynatılamayacak kadar güçlüydü ve kendi yaşamı da dahil olmak üzere herkesin yaşamını izliyordu. Taşları, bitkileri ve diğer olguları nasıl izliyorsa, kendini ve diğer insanları da aynı şekilde izledi. Oldukça bilimsel bir anlayışa ulaşmıştı. Aydınlanmaya ulaştıktan sonra Buda'nın yaşama biçimi böyle olmuştu.

Gerçeği olduğu gibi izlemek ve hiçbir düşünce edinmeden çalışmak için geleneksel ruha sahip olduğumuzda, o zaman gerçek anlamda aydınlanmaya ulaşırız. Bu noktayı anladığımızda, her an elimizden gelen çabanın en iyisini gösteririz. Gerçek Budacı anlayış budur. Bu nedenle, anlayışımız zihinsel bir anlayış değildir. Aynı zamanda anlayışımız, kendi kendinin ifadesidir, çalışmanın kendisidir. Felsefe okuyarak ya da felsefe üzerinde tartışarak değil, yalnızca çalışma aracılığıyla, gerçek çalışma aracılığıyla Budacılığın ne olduğunu anlayabiliriz. Kendi doğamıza olan güçlü bir güvenle zazen çalışmalı, karmik eylemlerin zincirini kırmalı ve gerçek çalışma dünyasında kendi yerimizi bulmalıyız.

GEÇİCİLİK *"Mükemmel varoluşu, mükemmel olmayan varoluş aracılığıyla bulmalıyız."*

Budacılığın temel öğretisi, geçicilik ya da değişim öğretisidir. Herşeyin değişmesi, her varlık için temel gerçektir. Kimse bu gerçeği yalanlayamaz. Budacılığın tüm öğretisi bu gerçeğin içinde yoğunlaşmıştır. Bu öğreti bepimiz içindir. Nereye gidersek gidelim bu öğreti doğrudur. Aynı zamanda bu öğreti, benliksizlik öğretisi olarak da adlandırılır. Her varlık, durmadan değişmekte olduğu için, olduğu gibi kalan bir ben yoktur. Gerçekte her varoluşun doğası değişimden, her varlığın kendi doğasından başka birşey değildir. Her varlık için birbirinden ayrı özel bir doğa yoktur. Bu, aynı zamanda Nirvana öğretisi olarak da adlandırılır. Hiçbir zaman sona ermeyen "herşeyin değişmekte olduğu" gerçeğini farkeder ve onun içinde kendi konumumuzu bulursak, kendimizi Nirvanada buluruz.

Herşeyin değiştiği gerçeğini kabul etmeden, mükemmel huzuru bulamayız. Fakat ne yazık ki, gerçek olsa da, bizim için bunu kabul etmek çok güçtür. Geçicilik gerçekliğini kabul etmediğimiz için acı çekeriz. Acının nedeni ve herşeyin değiştiği öğretisi, bu nedenle bir madalyonun iki yüzüdür. Fakat öznel olarak acılarımızın nedeni geçiciliktir. Nesnel olarak bu öğreti, basitçe, herşeyin değişmekte olduğu gerçeği üzerinde yükselir. Dogen-zenji, "Sizin üzerinizde zorlayıcı bir etkisi yokmuş gibi görünen öğreti, gerçek öğreti değildir", demiştir. Öğretinin kendisi gerçektir ve kendi içinde bizi hiçbirşeye zorlamaz, fakat insani eğilimlerimiz nedeniyle öğretiyi, bizim üzerimizde güç uygula-

yan birşeymiş gibi kabul ederiz. Ancak bu konuda ister iyi isterse kötü hissedin, bu gerçek vardır. Eğer hiçbirşey varolmasaydı, bu gerçek de varolmazdı. Budacılık, belli varoluşlar olduğu için vardır.

Mükemmel varoluşu, mükemmel olmayan varoluş aracılığıyla bulmalıyız. Kusurluluğun içinde mükemmelliği bulmalıyız. Bizim için tam mükemmellik, kusurluluktan farklı birşey değildir. Sonsuz olmayan varoluş nedeniyle, sonsuzluk varolur. Budacılıkta, bu dünyanın dışında birşeyler beklemek, kabul edilmiş olan doktrinlere aykırı bir bakış açısıdır. Karşılaştığımız güçlükler, çektiğimiz acılar aracılığıyla, gerçeği bu dünyada bulmalıyız. Bu, Budacılığın temel öğretisidir. Zevk, güçlükten farklı değildir. İyi, kötüden farklı değildir. Kötü, iyidir; iyi, kötüdür. Bunlar, bir madalyonun iki yüzüdürler. Bu nedenle, aydınlanma çalışmanın içinde olmalıdır. Bu, uygulamanın ve yaşamımızın doğru olarak anlaşılmasıdır. Yani acıda zevki bulmak, geçicilik gerçeğinin tek yoludur. Bu gerçeği nasıl kabulleneceğinizi bilmeden, bu dünyada yaşamayazsınız. Ondan kaçmaya çalışsanız da bu çabanız boşuna olacaktır. Eğer herşeyin değiştiği gerçeğini kabullenmenin başka yollarının olduğunu düşünüyorsanız, bu sizin yarattığınız bir hayaldir. Bu, dünyada yaşamanın temel öğretisidir. Onunla ilgili ne hissediyor olursanız olun, onu kabul etmek zorundasınız. Bu tür bir çaba göstermek zorundasınız.

Bu nedenle, güçlükleri zevk olarak kabullenebilecek kadar güçlenınceye dek, bu çabayı göstermeliyiz. Eğer yeterince doğru ya da dürüst olursanız, bu gerçeği kabullenmeniz güç olmaz. Düşünce biçiminizi biraz değiştirebilirsiniz. Bu zordur, fakat zorluk her zaman aynı olmayacaktır. Bazen güç olacaktır, bazense o kadar güç olmayacaktır. Eğer acı çekiyorsanız, herşeyin değişimi öğretisinde bazı zevkler bulacaksınız. Sorunlar içinde olduğunuzda, öğretiyi kabullenmek oldukça kolaydır. Öyleyse,

onu diğer zamanlarda da niye kabul edemeyesiniz? Bunların ikisi aynı şeydir. Bazen ne kadar bencil olduğunuzu keşfederek kendinize gülebilirsiniz. Fakat bu öğreti hakkında ne hissediyor olursanız olun, düşünce biçiminizi değiştirmeniz ve geçicilik gerçeğini kabullenmeniz çok önemlidir.

OLUŞUN NİTELİĞİ *"Birşey yaparken, zihninizi güvenle yaptığınız iş üzerinde yoğunlaştırırsanız, zihninizin bulunduğu düzeyin niteliği, eylemin kendisi olur."*

Zazenin amacı, fiziksel ve zihinsel olarak varoluşumuzun özgürlüğüne ulaşmaktır. Dogen-zenji'ye göre her varoluş, engin doğal dünyaya doğru çakan bir şimşektir. Sabahın erken saatlerinde sık sık pekçok yıldız görürüm. Yıldızlar, göksel oluşumlardan kilometrelerce öteye olağanüstü hızla hareket eden ışıktan başka birşey değillerdir. Fakat benim için yıldızlar, hızlı varlıklar değil, dingin, durağan ve barış dolu varlıklardır. "Dinginlikte eylem olmalı, eylemde dinginlik olmalı", deriz. Gerçekte bunlar aynı şeydir; "dinginlik" demek ya da "eylem" demek, yalnızca bir gerçeğin iki ayrı yorumunu ifade etmektir. Eylemimizde uyum vardır ve uyumun olduğu yerde dinginlik vardır. Bu uyum, varoluşun niteliğidir. Fakat varoluşun niteliği, aynı zamanda onun hızlı eyleminden başka birşey değildir.

Oturduğumuzda, kendimizi oldukça dingin hissederiz, fakat gerçekte varlığımızın içinde ne tür bir eylemin devam etmekte olduğunu bilmeyiz. Fiziksel sistemimizin eyleminde tam bir uyum vardır, bu nedenle onun içinde dinginlik bulunur. Bunu

hissetmesek de, o nitelik vardır. Fakat bizim, dinginlik ya da eylem, durağanlık ya da devinim nedeniyle canımızı sıkmamıza gerek yoktur. Birşey yaparken, zihninizi güvenle yaptığınız iş üzerinde yoğunlaştırırsanız, zihninizin bulunduğu düzeyin niteliği eyleminizin kendisi olur. Varoluşun niteliği üzerinde yoğunlaştığınızda, eylem için hazırlanırsınız. Devinim, varoluşumuzun niteliğinden başka birşey değildir. Zazen uygularken, dingin ve durağan oturuşumuzun niteliği, kendimiz olmanın uçsuz bucaksız eyleminin niteliğidir.)

"Herşey, yalnızca engin doğal dünyaya doğru çakan bir şimşektir" ifadesi, eylemlerimizin ve varoluşumuzun özgürlüğünü belirtmektedir. Eğer doğru bir anlayışla, doğru bir şekilde oturursanız, geçici bir varlık olsanız da varoluşunuzun özgürlüğüne ulaşırsınız. Bu geçici varlık, şu anın içinde değişmez, devinmez ve daima diğer varlıklardan bağımsızdır. Bir sonraki anda bir başka varlık doğar; başka birşeye dönüşebiliriz. Samimî olmak gerekirse, dünkü ben ile şimdiki ben arasında hiçbir ilişki yoktur. Dogen-zenji, "Kara kömür kül olmaz", demiştir. Kül, küldür; kömüre ait değildir. Külün kendi geçmişi ve geleceği vardır. O, bağımsız bir varlıktır, çünkü engin doğal dünyaya doğru bir şimşek gibi çakmaktadır. Aynı zamanda kara kömür ve kızıl, sıcak ateş de oldukça farklı iki varlıktır. Kara kömürün olduğu yerde, kızıl, sıcak kömür yoktur. Öyleyse kara kömür, sıcak, kızıl kömürden bağımsızdır; küller odundan bağımsızdır; her varlık bağımsızdır.

Bu gün ben Los Altos'ta oturuyorum. Yarın sabah San Francisco'da olacağım. Los Altos'taki "ben" ile, San Francisco'daki "ben" arasında hiçbir bağlantı yoktur. Bunlar oldukça farklı iki varlıktırlar. İşte varlığın özgürlüğü. Sen ve ben arasında, niteliği olan bir bağlantı yoktur. "Sen" dediğimde, "ben" yoktur; "ben" dediğimde, "sen" yoktur. Sen bağımsızsın, ben de bağımsızım; herbirimiz farklı bir anda varoluruz. Fakat bu, bizlerin oldukça farklı varlıklar olduğumuz anlamına gelmez. Bizler, ger-

çekte bir ve aynı varlıklarız. Aynıyız, aynı zamanda da farklıyız. Oldukça muğlak, fakat gerçekte öyle. Oturduğumuzda, bir diğer insan yoktur, fakat bu benim seni inkâr ettiğim anlamına gelmez. Dünyadaki her varlıkla tümüyle birim. Bu nedenle ben oturduğumda sen de otursun; herşey benimle birlikte oturur. Ve herşey varoluşumuzun niteliğini oluşturur. Ben, senin bir parçanım. Senin varlığının niteliğinin bir parçası olurum. Böylece, bu çalışmada herşeyden kesin olarak serbestizdir. Eğer bu sırrı anlarsanız, Zen çalışmasıyla hergünkü yaşamınız arasında hiçbir fark olmaz. Herşeyi, istediğiniz gibi yorumlayabilirsiniz.

Harikulade bir resim, parmaklarımızdaki duygunun sonucudur. Eğer fırçanızdaki boyanın kalınlığını hissederseniz, resim, daha siz onu çizmeden önce oradadır. Fırçanızı boyaya daldırdığınızda, zaten resmin sonucunu bilirsiniz, aksi taktirde resmi çizemezsiniz. Yani, birşeyi yapmadan önce o, orada varolmaktadır, sonuç oradadır. Sessizce oturuyormuşsunuz gibi görünseniz de, tüm eylemleriniz, geçmiş ve şu an bir aradadır; ve oturuşumuzun sonucu da oradadır. Hiç dinlenmezsiniz. Her eylem, içinizdedir. Bu, sizin varoluşunuzdur. Bu nedenle, çalışmanızın bütün sonuçları, oturuşunuzda bulunmaktadır.

Dogen-zenji, henüz bir çocukken, ölen annesinin başucunda yanan tütsü çubuğunu seyrederken, yaşamın yavaş yavaş yittiğini hissettiğinde, Budacılıkla ilgilenmeye başlamıştı. İçindeki bu duygu gittikçe büyüdü ve en sonunda aydınlanmaya ulaşıp, kendi felsefesini oluşturdu. Tütsü çubuğundan yayılan dumanı gördüğünde, yaşamın yitip gidişini farketti ve kendini çok yalnız hissetti. Fakat bu yalnızlık duygusu gittikçe güçlendi ve yirmisekiz yaşındayken aydınlanmaya çiçek açtı. Aydınlanma anında sevinçle haykırdı, "Ne beden, ne de zihin vardır!" "Ne beden, ne de zihin vardır", dediğinde, tüm varlığı herşeyi içeren, herşeyi kapsayan, uçsuz bucaksız nitelikleri kendinde barındıran bir şimşek olarak doğal dünyaya çakmıştı; doğal dünyanın tümü bunun içindeydi, kesin olarak bağımsız bir varlıktı. Bu, onun aydınlan-

masıydı. Yaşamın yavaş yavaş yitişi karşısında duyduğu yalnızlık duygusuyla başlayıp, kendi varlığının niteliğiyle ilgili güçlü bir deneyime sahip oldu. "Zihnimi ve bedenimi düşürdüm", dedi. Bir bedeniniz ve zihniniz olduğunu düşündüğünüz için yalnızlık duygusu hissedersiniz. Fakat her şeyin, yalnızca uçsuz bucaksız evrende çakan bir şimşek olduğunu farkettiğinizde, son derece güçlenirsiniz ve varlığınız son derece anlamlı bir hale gelir. Bu, Dogen'in aydınlanmasıydı. Bizim yaptığımız çalışma da budur.

DOĞALLIK *"An be an, herkes hiçlikten gelir, bu yaşamın gerçek sevincidir."*

Doğallık düşüncesiyle ilgili büyük bir yanlış anlama vardır. Yanımıza gelen insanların çoğu bir tür özgürlüğe ve doğallığa inanırlar, fakat onların anlayışı, bizim jinen ken gedo ya da doktrinlere aykırı doğallık olarak adlandırdığımız bir anlayıştır. Jinen ken gedo, resmi olmanın gerekmediği anlamına gelir; bir tür "kendi haline bırakma" siyaseti ya da dökük saçaklıktır. Bu, insanların çoğu için doğallıktır. Fakat bizim bahsettiğimiz doğallık bu değildir. Açıklaması oldukça güç, ama sanırım doğallık, bir tür herşeyden bağımsız olma duygusu ya da hiçliğe dayalı eylemlerdir. Hiçlikten doğan birşey, tıpkı topraktan bir tohumun büyümesi gibi doğaldır. Tohumun, özel bir bitki olmak gibi bir düşüncesi yoktur, fakat kendine ait bir biçimi vardır ve hem toprakla, hem de çevresiyle mükemmel bir uyum içindedir. Büyürken, zaman boyunca kendi doğasını ifade eder. Birşey, biçimsiz ve renksiz varolamaz. Ne olursa olsun, herşeyin bir rengi ve biçimi vardır; aynı zamanda biçimi ve rengi, diğer varlıklarla mükemmel bir uyum içindedir. Ve hiçbir sorun yoktur. Doğallıkla anlatmak istediğimiz şey budur.

Bir bitki ya da taş için doğal olmak sorun değildir. Fakat bizim için bazı sorunlar, gerçekten büyük sorunlar vardır. Doğal olmak, üzerinde çalışmanızı gerektiren birşeydir. Yaptığınız şey hiçlikten doğduğunda, oldukça yeni bir duygu duyarsınız. Örneğin, aç olduğunuzda birşeyler yemek doğallıktır. Kendinizi doğal hissedersiniz. Fakat çok fazla birşeyler beklediğinizde, yemek yemek doğal değildir. Herhangi bir yeni duygu hissetmezsiniz. Onu taktir edemezsiniz.

Gerçek zazene, susadığınızda su içtiğiniz gibi oturursunuz. İşte burada doğallığa sahip olursunuz. Uykunuz geldiğinde birazcık kestirmek doğaldır. Fakat tembel olduğunuz için, sanki kısa bir uyku uyumak insanoğlunun doğal bir hakkıymış gibi davranarak şekerleme yapmanız doğal değildir. "Arkadaşlarımın hepsi uyuyor, neden ben de biraz kestirmeyeyim? Kimse çalışmazken ben niye çalışayım? Herkesin cebi para doluyken neden benim cebim de para dolu olmasın?", diye düşünürüz. Bu, doğallık değildir. Zihniniz başka düşüncelerle, başkalarının düşünceleriyle karmakarışık olur ve o zaman bağımsız değilsinizdir, doğal değilsinizdir, kendiniz değilsinizdir. Bacaklarınızı çaprazlayarak otursanız da, eğer zazeniniz doğal değilse, bu gerçek uygulama değildir. Susadığınızda, kendinizi su içmeye zorlamanıza gerek yoktur; su içtiğinize memnun olursunuz. Eğer zazeninizde gerçek neşeye sahip olursanız, bu gerçek zazendir. Kendinizi zazen yapmaya zorlasanız da, eğer çalışma sırasında kendinizi iyi hissediyorsanız, bu yine zazendir. Gerçekte bu, kendinizi birşeye zorlama ya da zorlamama sorunu değildir. Bir takım zorluklarla karşılaşsanız da, eğer bu zorluklara sahip olmayı istiyorsanız, bu doğallıktır.

Bu doğallığı açıklamak güçtür. Fakat eğer yalnızca oturur ve çalışmanızda hiçliğin gerçekliğini deneyimleyebilirseniz, açıklamaya gerek yoktur. Eğer hiçlikten doğuyorsa, yaptığınız şey ne olursa olsun doğaldır; bu, gerçek eylemdir. Çalışmanın gerçek zevkini, bu zevk içinde yaşamın gerçek zevkini bulursunuz.

An be an, herkes boşluktan gelir. An be an yaşamın gerçek zevkini duyarız. Bu nedenle, shin ku myo u," gerçek boşluktan harikulade varlıklar doğar", deriz. Shin, "gerçek", ku, "boşluk", myo, "harikulade", u ise "varlık"tır: Gerçek boşluktan harikulade varlıklar.)

Boşluk olmaksızın doğallık yoktur; gerçek bir varlık yoktur. Gerçek varlık, her an boşluktan doğar. Fakat genellikle hiçlik hakkında herşeyi unutup, sanki birşeylere sahipmişsiniz gibi davranırsınız. Yaptığınız şey sahiplenme düşüncesi üzerinde, maddi düşünceler üzerinde yükselir ve bu doğal değildir. Örneğin bir konuşma dinlerken, kendinize ait bir düşünceniz olmamalı. Zihninizdekileri unutun ve yalnızca karşınızdakinin neler söylediğini dinleyin. Zihninizde hiçbir şey bulundurmamak doğallıktır. O zaman, karşınızdaki insanın ne söylediğini anlarsınız. Fakat karşınızdaki insanın söylediklerivle kıyaslayacağınız bir düşünceniz olursa, herşeyi duyamazsınız, anlayışınız tek yanlı olur. Bu, doğallık değildir. Birşey yaparken, tümüyle onunla ilgilenmelisiniz. Kendinizi yaptığınız işe tümüyle adamalısınız. O zaman hiçliğe sahip olursunuz. Eğer eyleminizde gerçek boşluk yoksa, bu doğallık değildir.

İnsanların çoğu, bazı düşünceler üzerinde ısrar ederler. Son zamanlarda genç kuşak sevgiden bahsediyor. Sevgi, sevgi, sevgi! Zihinleri sevgi dolu! Zen çalışırken, eğer söylediklerim onların sevgi düşüncesine uymazsa, söylediklerimi kabul etmezler. Oldukça dik kafalılar. Şaşırmış olmalısınız! Tabii ki hepsi böyle değil, fakat bazılarının çok, ama çok sert tavırları var. Bu hiç de doğal değil. Sevgi hakkında, doğallık ve özgürlük hakkında konuşuyor olsalar da, bunların hiçbirini anlamıyorlar. Ve üzerinde yürüdükleri bu yolla Zen'in ne olduğunu da anlamıyorlar. Eğer Zen çalışmak istiyorsanız, eski düşüncelerinizin tümünü unutmalı, yalnızca zazen çalışmalı ve çalışmanız sırasında ne tür deneyimler yaşadığınızı görmelisiniz. Bu, doğallıktır.

Yaptığınız şey ne olursa olsun, bu tür bir tutum içinde ol-

malısınız. Bazen nyu nan shin, "yumuşak ya da esnek zihin", deriz. Nyu nan shin, doğal zihin anlamına gelir. Bu zihne sahip olduğunuzda, yaşamın gerçek zevkini bulursunuz. Bu zihni kaybettiğinizde, herşeyi kaybedersiniz. Birşeye sahip olduğunuzu düşünseniz de, hiçbirşeyiniz olmaz. Fakat, yaptığınız şey hiçlikten doğduğunda, o zaman herşeye sahip olursunuz. Anlıyor musunuz? Bizim doğallıkla anlatmak istediğimiz şey işte budur.

BOŞLUK

"Budacılık çalışırken, zihninizde genel bir ev temizliği yapmanız gerekir."

Eğer Budacılığı anlamak istiyorsanız, eski düşüncelerinizin tümünü unutmanız gerekir. İlk adım olarak, gerçek varlık yada varoluş ile ilgili bütün düşüncelerinizi bir yana bırakmalısınız. Genel yaşam görüşü, güçlü bir biçimde varoluş üzerinde yükselir. İnsanların çoğu için herşey vardır; duydukları ya da gördükleri herşeyin varolduğuna inanırlar. Gördüğümüz ve sesini duyduğumuz bir kuş şüphesiz ki vardır. Vardır, ama benim kastettiğim şey tam anlamıyla sizin kastettiğiniz şey olmayabilir. Budacı yaşam anlayışı, hem varolmayı, hem de varolmamayı içerir. Kuş, aynı zamanda hem vardır, hem de yoktur. Yalnızca varoluşa dayanan bir yaşam görüşünün, doktirinlere aykırı olduğunu söyleriz. Eğer olayları ve varlıkları, gerçek ve daimi birer varlıklarmış gibi fazla ciddiye alırsanız, doktrinlere aykırı bir insan olarak adlandırılırsınız. İnsanların çoğu, doktirinlere aykırı olabilir.

Biz, gerçek varlığın boşluktan geldiğini ve tekrar boşluğa döndüğünü söyleriz. Boşluktan doğan varlık, gerçek varlıktır. Boşluğun kapısından geçmek zorundayız. Bu varlık düşüncesini

açıklamak çok güçtür. Bugünlerde pekçok insan, en azından düşünsel bir açıdan modern dünyanın boşluğunu yada kendi kendi kendisiyle çatışmasını hissetmeye başlamıştır. Örneğin geçmişte, Japon halkı, kendi kültürlerinin ve geleneksel yaşam yollarının daimiliğine büyük bir güven duyuyordu, fakat savaşı kaybettiklerinden beri, son derece şüpheci bir hale gelmişlerdir. Bazı insanlar bu şüpheci tutumu son derece korkunç bulmaktadırlar, fakat gerçekte bu tutum, eski tutumlarından daha iyidir.

Gelecek ile ilgili belli düşünceler ya da umutlar yaşadığımız sürece, tam şu an varolan zamana kendimizi vermeyiz. Bu gün varolan birşeyin yarın da varolacağına inanarak, "onu yarın ya da önümüzdeki yıl yapabilirim", diyebilirsiniz. Fazla bir çaba harcamasanız da, belli bir yolu izlediğiniz sürece, vaad edilmiş birşeylerin geleceğini umarsınız. Oysa daima varolan hiçbir yol yoktur. Bizim için hazırlanmış hiçbir yol yoktur. An be an kendi yolumuzu kendimiz bulmalıyız. Mükemmellik ile ilgili bazı düşünceler ya da başkası tarafından hazırlanmış bazı mükemmel yollar, bizim için doğru yollar değildir.

Herbirimiz kendi gerçek yolumuzu kendimiz hazırlamalıyız, bunu yaptığımız da, bu yol, evrensel yolu yansıtacaktır. Bu, gizemdir. Bir tek şeyi doğru olarak anladınızda, herşeyi anlarsınız. Herşeyi anlamaya çalıştığınızda, hiçbir şey anlayamazsınız. En iyi yol, kendimizi anlamaktır; o zaman herşeyi anlarsınız. Bu nedenle, büyük bir çabayla kendi yolunuzu kurmaya çalıştığınızda, başkalarına da yardımcı olur ve başkalarından da yardım görürsünüz. Kendi yolunuzu kurmadan önce başkalarına yardımcı olamazsınız ve kimse de size yardımcı olamaz. Kelimenin tam anlamıyla bağımsız olmak için zihninizdeki herşeyi unutmalı, her an yepyeni ve farklı birşeyler keşfetmelisiniz. Bizler bu dünyada, bu şekilde yaşarız.

Bu nedenle, gerçek anlayışın boşluktan doğduğunu söyleriz. Budacılık çalışırken, zihninizde genel bir ev temizliği yapmalısınız. Herşeyi odadan dışarıya çıkarmalı ve orayı baştan aşağı-

ya temizlemelisiniz. Eğer gerekirse herşeyi yeniden içeriye taşıyabilirsiniz. Pekçok şey istiyor olabilirsiniz bu nedenle onları tek tek geriye taşıyabilirsiniz. Fakat eğer gerekli değillerse, onları orada tutmanın anlamı yoktur.

Uçan kuşu görürüz. Bazen ise onun izini görürüz. Gerçekte, uçan kuşun izini göremeyiz, fakat bazen sanki görebilecekmişiz gibi hissederiz. Bu da güzeldir. Eğer gerekirse, odadan çıkardıklarınıza geri dönmelisiniz. Ama odanıza birşeyler koymadan önce, birşeyleri dışarıya çıkarmanız gerekir. Eğer böyle yapmazsanız, odanız, işe yaramaz eski ıvır zıvırlarla dolup taşacaktır.

"Adım adım derenin uğultusuna durdurdum", deriz. Dere boyunca yürüdüğünüzde, akan suyun sesini duyarsınız. Bu ses süreklidir, fakat onu durdurmak istediğinizde durdurabilmelisiniz. Bu özgürlüktür; terketmedir. Zihninizde, birbiri ardınca gelen düşüncelerle karşılaşacaksınız, fakat düşünmeyi durdurmak istediğinizde, durdurabilmelisiniz. Böylece, derenin uğultusunu durdurabilmeniz mümkün olduğunda, yaptığınız şeyin duygusunu taktir edeceksiniz. Fakat, bazı sabit düşüncelere sahip olduğunuz sürece, ya da olayları alışkanlık haline getirdiğiniz bir yoldan yaptığınız sürece, olayları ve varlıkları gerçek anlamda değerlendiremezsiniz.

Eğer özgürlüğü ararsanız, bulamazsınız. Kesin özürlük, siz kesin özgürlüğü elde etmeden önce gereklidir. Bizim çalışmamız budur. Bizim yolumuz, daima tek bir yöne doğru gitmek değildir. Bazen doğuya gideriz, bazense batıya. Bir kilometre doğuya doğru gitmek demek batıya doğru bir kilometre geriye gitmek demektir. Genellikle, eğer doğuya doğru bir kilometre giderseniz, bu batıya doğru bir kilometre gitmenin tam tersidir. Fakat, eğer doğuya doğru bir kilometre gitmek mümkünse, batıya doğru bir kilometre gitmek de mümkündür. Bu, özgürlüktür. Bu özgürlük olmadıkça yaptığınız iş üzerinde yoğunlaşamazsınız. Birşeyin üzerinde yoğunlaştığınızı düşünebilirsiniz, fakat bu özgürlüğü elde etmedikçe, yaptığınız şeyde bir huzursuzluk his-

sedersiniz. Batıya ya da doğuya doğru gitmek ile ilgili bir düşünceye bağlandığınızdan, eyleminiz ikiye bölünür ve ikici olur. İkicilik tarafından yakalandığınız sürece, kesin özgürlüğe ulaşamaz ve yoğunlaşamazsınız.

Yoğunlaşmak, büyük bir çabayla birşeyi izlemeye çalışmak değildir. Zazende eğer bir noktaya bakmaya çalışırsanız, beş dakika içinde yorulursunuz. Bu, yoğunlaşma değildir. Yoğunlaşmak demek, özgürlük demektir. Bu nedenle, çabanız hiçbirşeye yönelmemeli. Zazen çalışmasında, zihninizin soluğunuzun üzerinde yoğunlaşması gerektiğini söyleriz. Fakat zihninizi soluğunuzda tutmanın yolu, kendiniz ile ilgili herşeyi unutmak, yalnızca oturmak ve soluğunuzu hissetmektir. Eğer soluğunuzun üzerinde yoğunlaşırsanız kendinizi unutursunuz ve eğer kendinizi unutursanız soluğunuzun üzerinde yoğunlaşırsınız. Hangisinin ilk olduğunu bilmiyorum. Yani, gerçekte soluğunuzun üzerinde yoğunlaşmak için büyük bir çaba göstermenize gerek yoktur. Yalnızca yapabildiğiniz kadarı yeterlidir. Eğer bu çalışmayı sürdürürseniz, sonunda boşluktan gelen gerçek varoluşu deneyimleşeceksiniz.

HAZIR OLMA, ZİHNİN TAMLIĞI *"Bilgelik, zihnin hazır olmasıdır."*

Prajna Paramita sutrada en önemli nokta, şüphesiz ki boşluk düşüncesidir. Bizler boşluk düşüncesini anlamadan önce, herşey gerçek gibi görünür. Fakat maddelerin boşluğunu farkettikten sonra, herşey gerçek olur. Gördüğümüz herşeyin, boşluğun bir parçası olduğunu farkettiğimizde, hiçbir varlığa bağlanmayız; herşeyin yalnızca geçici bir biçim ve renk olduğunu anla-

rız. Böylece, her varlığın gerçek anlamını kavrarız. Herşeyin geçici bir varlık olduğunu ilk kez işittiğimizde, çoğumuz hayal kırıklığına uğrarız. Fakat bu hayal kırıklığı, insan ve doğa ile ilgili hatalı yaklaşımımızdan kaynaklanmaktadır. Olguları gözlemleme biçimimiz ben merkezli düşüncelerimizin üzerinde yükseldiğinden, herşeyin yalnızca geçici bir varlık olduğunu anladığımızda hayal kırıklığına uğrarız. Fakat bu gerçeği tam anlamıyla deneyimlediğimizde, artık acı çekmeyiz.

Bu sutrada şöyle denir: "Bodhisattva Avalokitesvara herşeyin boşluk olduğunu görür, böylece tüm acılarından kurtulur." Acılarını, bu gerçeği farkettikten sonra yenmemişti; bu gerçeği farketmek demek, acılardan kurtulmak demektir. Bu nedenle, gerçeğin farkedilmesi demek, kurtuluş demektir. "Farketmek" diyoruz, fakat gerçeğin farkedilmesi, hemen elimizin altındaki birşeydir. Gerçeği, Zen çalışmaya başladıktan sonra farketmeyiz, biz zazen çalışmadan önce bile farkındalık oradadır. Gerçeği farkettikten sonra aydınlanmaya ulaşmayız. Gerçeği farketmek, yaşamaktır; burada ve bu anda varolmaktır. Yani bu bir anlayış, ya da çalışma meselesi değildir. Bu, kesin bir gerçektir. Bu sutrada Buda, her an karşılaştığımız kesin gerçeği ifade etmektedir. Bu nokta çok önemlidir. Bu, Bodhidharma'nın zazenidir. Siz onu çalışmadan önce bile aydınlanma oradadır. Fakat genellikle zazeni ve aydınlanmayı iki farklı şey olarak görürüz: İşte burada aydınlanma vardır, tıpkı gözlük gibi; ve bu gözlüğü taktığımızda aydınlanmayı görürüz. Bu, hatalı anlayıştır. Gözlüğün kendisi aydınlanmadır ve onu takmak da aydınlanmadır. Bu nedenle ne yaparsanız yapın, hatta birşey yapmasanız da, aydınlanma daima buradadır. Bu, Bodhidharma'nın aydınlanma anlayışıdır.

Siz zazen uyguladığınızı için, gerçek zazeni uygulayamazsınız. Eğer uygulamazsanız o zaman gerçek zazen vardır, aydınlanma vardır. Zazen uyguladığınızda, somut bir "ben" ve "sen" düşüncesi ya da belli bir zazen ya da uygulama düşüncesi yaratır-

sınız. Burada siz sağ taraftasınızdır, zazen de sol taraftadır. Bu nedenle siz ve zazen iki ayrı şey olursunuz. Eğer sizin ve uygulamanın bileşimi zazense, bu kurbağanın zazenidir. Kurbağa için kendi oturuş biçimi zazendir. Kurbağa sıçradığında, bu zazen değildir. Eğer boşluğun, herşeyin daima burada olduğu anlamına geldiğini gerçekten anlarsanız bu tür bir yanlış anlama ortadan kalkacaktır. Tüm bir varlık, herşeyin toplamı değildir. Bir bütün varoluşu parçalara bölmek olanaksızdır. O daima buradadır ve çalışmaktadır. Bu, aydınlanmadır. Bu nedenle, gerçekte özel bir çalışma yoktur. Sutra'da şöyle denir: "Göz yoktur, kulak yoktur, burun yoktur, beden ve zihin yoktur..." Bu "zihnin yokluğu", herşeyi kapsayan Zen zihnidir.

Anlayışımızda önemli olan birşey, pürüzsüz, serbest bir gözlemleme yoluna sahip olmaktır. Onları duraksama olmaksızın gözlemlemeli ve düşünmeliyiz. Olgunları, güçlük çekmeden oldukları gibi kabul etmeliyiz. Zihnimiz, olguları oldukları gibi kabul edecek kadar açık ve yumuşak olmalıdır. Düşüncemiz yumuşak olduğunda, soğukkanlı düşünce olarak adlandırılır. Bu tür bir düşünce, daima kararlıdır. Bu, zihnin tamlığı olarak adlandırılır. Pekçok parçaya bölünmüş düşünce, gerçek düşünce değildir. Yoğunlaşma, düşüncemizde varolmalıdır. Bu, zihnin tamlığıdır. Zihninizi yönlendirdiğiniz birşey olsa da olmasa da, zihniniz daima kararlı olmalı ve parçalara bölünmemelidir. Bu, zazendir.

Belirli bir yolla düşünmek için çaba sarfetmeye gerek yoktur. Düşünceniz tek yanlı olmamalıdır. Biz tüm zihnimizle düşünürüz ve hiçbir çaba harcamadan, olguları oldukları gibi görürüz. Yalnızca görmek ve tüm zihnimizle görmeye hazır olmak zazen çalışmasıdır. Eğer düşünmek için hazırlanmışsak, düşünmek için çaba sarfetmemize gerek yoktur. Bu, zihnin tamlığı olarak adlandırılır. Zihnin tamlığı, aynı zamanda bilgeliktir. Bilgelik demekle belli bir felsefeden ya da yetenekten bahsetmiyoruz. Bilgelik, zihnin hazır olmasıdır. Bu nedenle bilgelik, pek-

çok öğreti ya da felsefe, birçok çeşit araştırma ve inceleme olabilir. Fakat bizler, örneğin Buda tarafından öğretilen bilgelik gibi, belli bir bilgeliğe bağlanmamalıyız. Bilgelik, öğrenilecek birşey değildir. Bilgelik, zihnin tamlığından doğan birşeydir. Bu nedenle asıl nokta, olguları gözlemlemeye hazır olmak ve düşünmeye hazır olmaktır. Bu zihnin boşluğu olarak adlandırılır. Boşluk, zazen uygulamasından başka birşey değildir.

HİÇBİRŞEYE GÜVENMEMEK *"Günlük yaşamımızda, düşüncelerimizin yüzde doksan dokuzu ben merkezlidir. 'Neden acı çekiyorum? Neden sorunlarım var?'"*

Birşeye güvenmemenin kesinlikle gerekli olduğunu keşfettim. Bu, biçimi ve rengi olmayan, bütün biçimler ve renkler ortaya çıkmadan önce varolan birşeye güvenmektir. Bu, çok önemli bir noktadır. İnandığınız tanrının ya da inancın ne olduğu önemli değil, eğer ona bağlanmışsanız, inancınız şöyle ya da böyle, ben merkezli düşüncelerin üzerinde yükselir. Kendinizi kurtarmak için mükemmel bir inanca koşarsınız. Fakat böyle bir inanca ulaşmak oldukça uzun bir zaman alır. Ülkücü bir çalışmayla ilgilenmeye başlarsınız. Durmadan ülkülerinizi gerçekleştirmeye çalıştıkça, dinginlik için hiç zamanınız olmaz. Fakat, eğer herşeyi, boşluktan gelen birşey olarak görmeye hazırlanır ve doğal bir varlığın bu renkte ve bu biçimde olmasının bazı nedenleri olduğunu bilirseniz, o zaman hemen o anda mükemmel dinginliği bulursunuz.

Başınız ağrıdığında, başınızın ağrımasının bazı nedenleri

vardır. Eğer başınızın neden ağrıdığını bilirseniz, kendinizi daha iyi hissedersiniz. Ama başağrınızın nedenini bilmiyorsanız, o zaman, "başım çatlıyacakmış gibi ağrıyor! Belki hatalı çalıştığım için böyle olmuştur. Eğer meditasyonlarım ya da Zen çalışmalarım daha iyi olsaydı, böyle bir sorunla karşılaşmazdım!", dersiniz. Eğer durumu bu şekilde anlarsanız, kendi içinizde ya da çalışmanızda, mükemmelliğe ulaşıncaya dek mükemmel bir inanca sahip olamazsınız. Uğraşmakla meşgul olacaksınız ve korkarım ki, mükemmel çalışmaya ulaşacak zamanınız olmayacak. Bu nedenle her zaman başağrısı çekebilirsiniz! Bu, oldukça zavallı bir çalışma yoludur. Bu tür bir çalışma işe yaramaz. Fakat, eğer başınız ağrımadan önce varolan birşeye inanıyorsanız ve eğer başağrınızın nedenini biliyorsanız, o zaman kendinizi doğal olarak daha iyi hissedersiniz. Başınızın ağrıması sorun olmaz, çünkü başağrısına sahip olacak kadar sağlıklı olacaksınız. Eğer mide ağrınız varsa, mideniz ağrıya sahip olacak kadar sağlıklı olacaktır. Fakat mideniz içinde bulunduğu kötü duruma alışmışsa, o zaman hiçbir ağrınız olmayacak. Bu, berbat birşey! Midenizdeki sorun nedeniyle yaşamınızın sonuna geleceksiniz.

Bu nedenle, birşeye güvenmemek herkes için kesinlikle gereklidir. Fakat ben boşluktan bahsetmiyorum. Birşey vardır, fakat bu şey, daima biçim almaya hazır olan birşeydir ve bazı kuralları, bazı kavramları ya da eylemindeki gerçekliği vardır. Bu, Buda doğası ya da Buda'nın kendisi olarak adlandırılır. Bu varoluş kişileştiğindeona Buda deriz; onu kesin gerçek olarak anladığımızda *Dharma* olarak adlandırırız ve gerçeği anlayıp bir Buda gibi davrandığımızda kendimize Sangha deriz. Fakat üç Buda biçimi olsa da, bunlar rengi ve biçimi olmayan, daima biçim ve renk almaya hazır olan tek bir varlıktırlar. Bu, yalnızca bir kuram değildir; yalnızca Budacılığın öğretisi değildir. Yaşamımızı anlamak için kesinlikle gereklidir. Bu anlayış olmadan, dinimiz bize yardımcı olamaz. Dinimiz tarafından bağlanır ve bu nedenle başımıza daha büyük sorunlar sararız. Eğer Budacılığın

kurbanı olursanız, ben çok mutlu olabilirim, ama siz mutlu olmazsınız. Bu nedenle, bu tür bir anlayışa sahip olmak çok önemlidir.

Zazen uygularken, karanlıkta çatıdan gelen yağmur damlalarının sesini işitebilirsiniz. Daha sonra, ağaçların arasından mükemmel bir sis gelir ve aradan biraz daha geçince insanlar çalışmaya başladıklarında, harikulade dağları görürler. Fakat bazı insanlar, sabah yataklarında yatarken yağmurun sesini duyduklarında kızarlar çünkü daha sonra doğudan yükselen güneşi göreceklerini bilmezler. Eğer zihnimiz kendi üzerimizde yoğunlaşırsa, bu tür bir endişe içinde oluruz. Fakat kendimizi, gerçeğin ya da Buda doğasının bedenlenmiş hali olarak kabul edersek, hiçbirşey için endişelenmeyiz. Şöyle düşünürüz: "Şu an yağmur yağıyor, fakat bir sonraki an ne olacağını bilmiyoruz. Dışarıya çıktığımızda harikulade bir gün de olabilir, rüzgârlı bir gün de olabilir. Ne olacağını bilmediğimize göre, şimdi yağmurun sesinden zevk alalım."

Bu tür bir tavır, doğru tavırdır. Eğer kendinizi gerçeğin geçici olarak bedenlenmiş bir şekli olarak anlarsanız, o zaman hiçbir güçlükle karşılaşmazsınız. Güçlüklerin ortasında bile çevrenizdekilerin kıymetini bilir ve kendinizi Buda'nın yüce eyleminin bir parçası olarak değerlendirirsiniz. Bizim yolumuz budur.

Budacı terminolojiyi kullanarak, aydınlanmadan başlamalı, oradan çalışmaya, ardından da düşünmeye doğru ilerlemeliyiz. Genellikle, düşünmek, oldukça ben merkezlidir. Hergünkü yaşamımızda, düşüncelerimizin yüzde doksan dokuzu ben merkezlidir: "Neden acı çekiyorum? Neden sorunlarım var?" Bu tür düşünceler, bizim düşüncelerimizin yüzde doksandokuzunu oluştururlar. Örneğin bilim incelemeye ya da zor bir sutra okumaya başladığımızda, kısa sürede uykumuz gelir. Aslında tümüyle uyanığızdır ve ben merkezli düşüncelerimizle fazla ilgileniriz! Fakat eğer aydınlanma, düşünceden önce, çalışmadan önce gelirse, düşünceniz ve çalışmanız ben merkezli olmayacaktır. Aydınlanmay-

la, hiçbir şeye inanmamaktan, yalnızca biçimi ve rengi olmayan, biçim ve renk almaya hazır olan birşeyden bahsediyorum. Bu aydınlanma, değişmez gerçektir. Eylemlerimiz, düşüncelerimiz ve çalışmamız, bu temel gerçek üzerinde olmalıdır.

BAĞLANMAK, BAĞLANMAMAK *"Bazı güzelliklere bağlanmamız da Buda'nın eylemdir."*

Dogen-zenji, "Gece yarısı olsa da, şafak buradadır; şafak gelse de, halen gecedir" der. Bu tür bir ifade, Buda'dan Pirlere, Pirlerden de Dogen'e ve bize ulaşan anlayışı içerir. Gece vakti ve gündüz vakti farklı şeyler değildir. Aynı şey bazen gece, bazense gündüz olarak adlandırılır. Bunlar birdir.

Zazen uygulaması ve hergünkü eylemlerimiz aynı şeylerdir. Biz zazeni hergünkü yaşam, hergünkü yaşamı da zazen olarak adlandırırız. Fakat genellikle, "zazen bitti ve şimdi hergünkü eylemlerimize döneceğiz", diye düşünürüz. Fakat bu, doğru anlayış değildir. Bunlar aynı şeylerdir. Kaçacak hiçbir yerimiz yok. Bu nedenle eylemde dinginlik, dinginlikte de eylem olmalı. Dinginlik ve eylem, farklı şeyler değildir.

Her varlık, başka birşeye bağlıdır. Samimî olmak gerekirse, kendi başına, ayrı bir varlık yoktur. Yalnızca tek bir varoluş için farklı isimler vardır. Bazı insanlar birlik üzerinde dururlar, fakat bizim anlayışımız bu değildir. Biz, özellikle belli bir nokta üzerinde durmayız. Birlik değerlidir, ama aynı şekilde çeşitlilik de değerlidir. İnsanlar çeşitliliği gözardı ederek, bir tek kesin varoluş üzerinde dururlar. Fakat bu, tek yanlı bir anlayıştır. Bu anlayışta, birlik ile çeşitlilik arasında bir açıklık vardır. Oysa birlik ve çeşitlilik aynı şeydir. Bu nedenle, her varlıkta birliğe değer ve-

rilmelidir. Bizler bu nedenle, özel bir durum yerine hergünkü yaşamımız üzerinde dururuz. Her an, her olguda gerçekliği bulmalıyız. Bu çok önemlidir.

(Dogen-zengi, "Herşey Buda doğasına sahip olsa da, bizler çiçekleri sever ve yabani otları önemsemeyiz", demiştir. Bu, insan doğasının gerçeğidir. Fakat bazı güzelliklere bağlanmamız da Buda'nın eylemidir.)Yabani otları önemsememek de, aynı şekilde Buda'nın eylemidir. Bunu bilmeliyiz. Eğer bunu biliyorsanız, birşeylere bağlanmanızda sorun yoktur. Eğer bu, Buda'nın bağlanmasıysa, bağlanmamak demektir. Bu nedenle sevginin içinde nefret ve bağlanmama olmalıdır. Sevgi ve nefret birdir. Yalnızca sevgiye bağlanmamalıyız. Nefreti kabul etmeliyiz. Onlar hakkında ne düşündüğümüzü bir yana bırakıp, yabani otları kabullenmeliyiz. Eğer onları önemsemiyorsanız, sevmeyin; eğer onları seviyorsanız o, zaman sevin.

Kendinizi, genellikle çevrenize karşı adil davranmadığınız için eleştirirsiniz. Kabullenici olmayan tutumunuzu eleştirirsiniz. Fakat ikisi de aynıymış gibi görünse de, bizim olguları kabullenme yolumuzla, genel kabullenme yolu arasında ince bir fark vardır. Bize gece ile gündüz, sen ile ben arasında hiçbir fark olmadığı öğretildi. Bu, birlik demektir. Fakat biz, birliğin üzerinde bile durmayız. Eğer birse, birin üzerinde durmanın anlamı yoktur.

Dogen "Birşey öğrenmek, kendinizi tanımaktır; Budacılığı öğrenmek, kendinizi öğrenmektir", demiştir. Birşeyi öğrenmemiz için, bunun daha önceden bilmediğimiz birşey olması gerekmez. Birşeyi bilmeden önceki "ben" ile, o şeyi öğrendikten sonraki "ben" arasında hiçbir aralık yoktur. Cahillikle bilgelik arasında aralık yoktur. Aptal bir insan bilge bir insandır; bilge bir insan aptal bir insandır. Fakat bizler genellikle, "O aptal, ben ise bilgeyim" ya da "aptaldım, ama şimdi bilgeyim", şeklinde düşünürüz. Eğer aptalsak nasıl bilge olabiliriz? Buda'dan bize ulaşan anlayış, bilge bir insan ile aptal bir insan arasında hiçbir fark olmadığıdır. Gerçekten de öyledir. Böyle söylediğimde, insanlar birliğin üzerinde duruyorum sanabilir. Fakat öyle değil.

Biz hiçbirşeyin üzerinde durmayız. Yapmak istediğimiz tek şey, olguları oldukları gibi bilmektir. Eğer olguları oldukları gibi bilirsek, işaret edilecek birşey, kavranacak birşey kalmaz. Hiçbirşey üzerinde duramayız. Dogen'in dediği gibi, "Biz onları sevsek de çiçekler düşer ve onları sevmesek de arsız otlar büyür." Böyle olsa da, bu bizim yaşamımızdır.

Yaşamımızı bu yolla anlamalıyız. O zaman hiçbir sorun olmaz. Belli bir nokta üzerinden durduğumuz için daima sorunlarla karşılaşırız. Olguları dünyada bu şekilde yaşarız. Bu tür bir anlayış, düşüncenin ötesinde birşeydir. Düşünce alanında, birlik ile çeşitlilik arasında fark vardır; fakat gerçekte, birlik ile çeşitlilik aynı şeydir. Birlik ve çeşitlilik ile ilgili bazı düşnceler yarattığınız için, düşünceler tarafından yakalanırsınız. Gerçekte düşünmeye gerek yoksa da, sonu gelmeyen düşünceleri sürdürmek zorundasınızdır.

Duygusal olarak pekçok sorunumuz vardır. Fakat bu sorunlar gerçek sorunlar değillerdir. Bunlar yaratılmış birşeyler, ben merkezli düşünceler ya da ya da görüşlerle belirtilen sorunlardır. Birşeyi belirttiğimzi için sorunlar vardır. Fakat gerçekte, birşeyi özellikle belirtmek mümkün değildir. Mutluluk üzüntüdür; üzüntü mutluluktur. Güçlükte mutluluk, mutlulukta güçlük vardır. Bunları hissetme biçimimiz farklı olsa da, gerçekte farklı değillerdir; özde aynıdırlar. Buda'dan bize ulaşan gerçek anlayış budur.

DİNGİNLİK *"Zen öğrencisi için yabani bir ot, bir hazinedir."*

Bir Zen şiirinde şöyle denir: "Rüzgâr durduktan sonra bir çiçeğin düştüğünü gördüm. Cıvıldayan kuş yardımıyla dağın dinginliğini buldum." Birşey, dinginlik alanında belirmeden önce, dinginliği hissetmeyiz. Yalnızca, dinginliğin iç inde bir şey belirin-

ce onu buluruz. Bir Japon deyişi vardır: "Ay için bulut vardır; çiçek için rüzgar vardır." Ayın bir bölümünün bulutla, ağaçla ya da yabani bir otla kapandığını gördüğümüzde, ayın ne kadar yuvarlak olduğunu farkederiz. Fakat hiçbirşeyin örtmediği berrak ayı gördüğümüzde, onun yuvarlaklığını aynı şekilde hissetmeyiz.

Zazen uygularken, zihninizin bütün dinginliğinin içindesinizdir. Hiçbirşey hissetmezsiniz, yalnızca oturursunuz. Fakat oturuşunuzun dinginilği, hergünkü yaşamınızda size güç verecektir. Böylece, Zen'in değerini otururken değil, hergünkü yaşamınızın içinde bulursunuz. Fakat bu, zazeni boşlamanız gerektiği anlamına gelmez. oturduğunuzda birşey hissetmeseniz de, eğer bu zazen deyemini yaşamadıysanız, hiçbir şey bulamazsınız. Hergünkü yaşamınızda yalnızca yabani otlar, ağaçlar ya da bulutlar bulursunuz; ayı göremezsiniz. Bu nedenle durmadan birşeylerden yıkınırsınız. Fakat insanların çoğu için değersiz olan bir yabani ot, bir Zen öğrencisi için hazinedir. Bu tavır içinde olduğunuzda, yaptığınız şey ne olursa olsun bir sanat olur.

Hergünkü yaşamımızda genellikle, birşeyler yapmaya, birşeyi başka birşeye dönüştürmeye ya da birşeylere ulaşmaya çalışırız. Bu uğraş da gerçek doğamızın ifadesidir. Anlam, çabanın içinde yatmaktadır. Birşeye ulaşmadan önce, çabamızın anlamını bulmalıyız. Bu nedenle Dogen, "Aydınlanmaya ulaşmadan önce aydınlamaya ulaşmalıyız", demiştir. aydınlanmanın gerçek anlamını, aydınlanmaya ulaşmadan önce bulmalıyız. Birşey yapmaya çalışmak aydınlamaktır. Güçlük ya da üzüntü içinde aydınlamaya ulaşırız. Bozulmanın içnide huzuru buluruz. Genellikle, yitip giden yaşam içinde yaşamak bize güç gleir. Ama sonsuz yaşamın sevincini yalnızca yitip giden yaşamın içinde bulabiliriz.

Bu tür bir anlayışla çalışmaya devam ederek kendinizi geliştirebilirsiniz. Fakat, eğer bu anlayış olmadan birşeye ulaşmaya çalışırsanız, o konu üzerinde doğru bir şekilde çalışamazsınız. Kendinizi bir karmaşa içinde bulursunuz. Hiç birşey elde edemez, yalnızca karşılaştığınız güçlükler içinde acı çekmeye devam edersiniz. Ama doğru anlayışla ilerleyebilirsiniz. O zaman, yaptığınız şey ne olursa olsun, mükemmel almasa da, gerçek doğanı-

zın üzerinde yükselir ve yavaş olsun, mükemmel olmasa da, gerçek doğanızın üzerinde yükselir ve yavaş yavaş birşeyler elde etmeye başlarsınız.

Hangisi daha önemlidir: Aydınlanmaya ulaşmak, ya da aydınlamaya ulaşmadan aydınlamaya ulaşmak, bir milyar kazanmak olanaksız olsa da yavaş yavaş bir milyar kazanmak ya da gösteridğiniz çaba içinde yaşamdan zevk almak, başarılı olmak ya da başarılı olma çabınızın içinde bazı anlamlar bulmak? Eğer yanıtı bilmiyorsanız, zazen çalışmanız bile mümkün olmaz. Eğer yanıtı biliyorsanız, yaşamın gerçek hazinesini bulursunuz.

FELSEFE DEĞİL, DENEYİM *"Budacılığın gerçekte ne olduğunu bilmeden, onun bir felsefe ya da öğreti olarak ne kadar mükemmel olduğu üzerinde konuşmada inanç dışı birşeyler vardır."*

Bu ülkede Budacılık ile ilgilenen pekçok insan olsa da, bunların pek azı onun saf biçimiyle ilgilenir. Çoğu öğretiyi ya da felsefeyi incelemekle ilgilenir. Onu diğer dinlerle kıyasyalarak, Budacılığı ne kadar tatmin edici bulduklarını anlatırlar. Fakat ana nokta, Budacılığın felsefi açıdan iyi ya da mükemmel olması değildir. Bizim amacımız, çalışmamızı kendi saf biçiminde tutmaktır. Bazen, Budacılığın gerçekte ne olduğunu bilmeden, onun hakkında bir felsefe ye de öğreti olarak ne kadar mükümmel olduğu üzerinde konuşmada inanç dışı birşeyler olduğunu hissediyorum.

Bir grupla birlikte zazen uygulamak Budacılık için ve bizim için en önemli şeydir. Çünkü bu çalışma temel yaşam yoludur. Olguların temelini bilmeden yaşam çabamızın sonucunun değerini bilemiyiz. Çabamızın bir anlamı olmalıdır. Çabamızın anlamını bulmak demek, çabamızın temel kaynağını bulmak demek-

tir. Çabamızın temelini bilmeden, sonucunu merak etmemeliyiz. Eğer temel berrak ve saf edğilse, çabamız da saf olmayacak ve sonucu bizi tatmin etmeyecektir. Özgün doğamızı yeniden kazandığımızda ve çabamız sürekli olarak bu temelden geldiğinde, an be an, gün be gün, çabamızın sonucunu tadarız. Yaşamımızı işte bu şekilde değerlendirmeliyiz. Yalnızca çabaların sonucuyla ilgilenenler, onun kıymetini bilme şansına sahip olamayacaklardır; çünkü sonuç asla gelmeyecektir. Fakat eğer her an, çabanız kendi saf kaynağından doğarsa, yaptığınız herşey iyi olacak ve yaptığınız herşeyden tatmin olacaksınız.

Zazen çalışması, ondan elde edeceğimiz faydanın ötesinde, onu uygularken yaşamımızın saf yolunu yeniden kazandığımız bir çalışmadır. Çalışma yardımıyla, özgün doğamızı olduğu gibi koruruz. Örgün doğamızın ne olduğu hakkında felsefi bir yorumda bulunmamıza gerek yoktur; çünkü o, bizim zihinsel anlayışımızın ötesindedir. onu takdir yoktur; çünkü o, bizim zihinsel anlayışımızın ötesindedir. Onu takdir etmemize de gerek yoktur; çünkü o, bizim takdirimizin ötesindedir. Bu nedenle hiçbir düşünce edinmeden ve en saf amaçla yalnızca torumka, kendi özgün doğamız kadar sessiz olmak, bizim çalışmamızdır.

Zendoda, hiçbir hayal yoktur. Yalnızca gelir ve otururuz. Birbirimizle konuştuktan sonra eve gider ve çalışmamızın devamı olarak, her günkü eylemlerimize geri dönüp, gerçek yaşam yolumuzdan zevk alırız. Yine de bu, olğan dışı birşeydir. Nereye gidersem gideyim, insanlar elelrindeki deftere yanıtımı yazmaya hazır bekleyerek, "Budacılık nedir?", diye sorarlar. Neler hissettiğimi hayal edebilirsiniz! Fakat burada yalnızca zazen uygularız. Yaptığımın tümü budur ve biz bu çalışmada mutluyuzdur. Zen'in ne olduğunu anlamamız gerekmez. Biz zazen uyguluyoruz. B unedenle, düşünsel olarak Zen'in ne olduğunu anlamamız gerekmiyor. Sanırım bu, Amerikan toplumu için son derece alışılmadık birşey.

ÖZGÜN BUDACILIK *"Gerçekte biz, tümüyle Soto okulu değiliz. Biz yalnızca Budacıyız. Hatta Zen Budacı bile değiliz. Eğer bu noktayı anlarsak, gerçek Budacılarız."*

Yürümek, ayakta durmak, oturmak ve yatmak, Budacılıkta dört davranış yolu ya da eylemdir. Zazen dört davranış yolundan biri değildir ve Dogenzenji'ye göre, Soto okulu, Budacılıktaki okullardan biri değildir. Çin Soto okulu, birçok Budacılık okulundan biri olabilir; fakat Dogen'e göre, kendi yolu, bu yollardan biri değildir. Eğer böyleyse, neden oturuş biçimi ya da bir ustaya sahip olmanın gerekli olduğu üzerinde durduğumu sorabilirsiniz. Bunun nedeni, zazenin dört davranış yolundan bir tanesi olmamasıdır. Zazen, sayısız eylemi içeren bir çalışmadır. Zazen Buda'dan bile önce başlamıştır ve sonsuza kadar sürecektir. Bu nedenle, oturma biçimi diğer dört eylemle kıyaslanmaz.

İnsanlar genellikle belli bir duruş üzerinde ya da belli bir Budacılık anlayışı üzerinde dururlar ve "Bu Budacılıktır!", diye düşünürler. Fakat biz kendi yolumuzu, insanların normalde anladıkları çalışmalarla kıyaslamayız. Bizim öğretimiz, diğer Budacı öğretilerle kıyaslanamaz. Bu nedenle, belli bir Budacılık anlayışına bağlanmamış bir ustanız olmalı. Buda'nın temel öğretisi tüm okulları içerir. Budacı olarak bizim çabamız, Buda'nın ki gibi olmalıdır; yani belli bir okula ya da doktrine bağlanmamalıyız. Fakat genellikle, eğer bir ustamız yoksa ve sahip olduğumuz anlayışla gurur duyarsak, pekçok öğretiyi içiren Buda'nın öğretisinin özgün yapısını kaybederiz.

Buda, öğretinin kurucusu olduğu için, insanlar onun öğreti-

sini "Budacılık" olarak adlandırırlar. Fakat gerçekte Budacılık, özel bir öğreti değildir. Budacılık yalnızca, pekçok gerçeği içeren bir Gerçek'tir. Zazen çalışması, yaşamın pek çok eylemini içeren bir çalışmadır. Bu neadenle, yalnızca oturuş üzerinde durmayız. Oturma biçimi, eylem biçimidir. Oturarak, nasıl eylemde bulunacağımızı inceleriz; ve bu, bizim için temel eylemdir. İşte bu şekilde Zen çalışmamızın nedeni budur. Zazen uyguluyor olsak da, kendimizi Zen okulu olarak adlandırmayız. Buda'dan örnekalarak yalnızca zazen çalışırız. Buda bizlere, çalışmamız yardımıyla nasıl eylemde bulunacağımızı öğretmiştir. İşte bu nedenle otururuz.

Birşey yapmak, her an yaşamak, Buda'nın geçici eylemi olamak demektir. Bu şekilde oturmak Buda olmak, tarihteki Buda'nın olduğu gibi olmak demektir. Aynı durum, yaptığımız herşey için geçerlidir. Herşey Buda'nın eylemidir. Böylece ne yaparsanız yapın, hatta birşey yapmaktan uzak olsanız da, Buda o eylemin içindedir. İnsanlar, bu tür bir Buda anlayışına sahip olmadıklarından, yaptıkları şeyin, onu yapanın kim olduğunu bilmeden, en önemli şey olduğunu düşünürler. İnsanlar, birçok şey yaptıklarını düşünürler, fakat gerçekte herşeyi yapan Buda'dır. Herbirimizin kendi isimlerimiz vardır, fakat bu isimler Buda'nın farklı isimleridir. Herbirimizin yaptığı irçok eylem vardır, fakat bu eylemlerin tümü Buda'nın eylemleridir. İnsanlar bunu bilmeden bazı eylemlerin üzerinde dururlar. Ama, örneğin zazen üzerinde durduklarında, bu gerçek zazen değildir. Sanki Buda ile aynı şekilde oturuyorlarmış gibi görünürler, fakat bizim çalışmamız ile ilgili anlayışlarında büyük bir fark vardır. Onlar bu oturuşu, yalnızca insanın dört temel duruşundan biri olarak anlarlar ve "şimdi bu duruşa geçtim", diye düşünürler. Fkata zazen, duruşların tümüdür ve her duruş Buda'nın duruşudur. Bu, Zazen'in doğru olarak anlaşılmasıdır. Eğer bu şekilde çalışırsanız, o zaman bu, Budacılık olur. Burası çok önemli bir noktadır.

Bu nedenle, Dogen kendini, Soto öğretmeni ya da öğrencisi olarak adlandırmamıştır. Şöyle demiştir: "Diğer insanlar bize

Soto okulu diyebilir, fakat kendimizi Soto okulu olarak adlandırmamızı gerektiren hiçbir neden yoktur. Soto ismini bile kullanmamalısınız." Hiçbir okul, kendini ayrı bir okul olarak görmez. Fakat farklı okullar, bu tür anlayışı kabul etmedikleri sürece, kendilerini kendi özel isimleriyle anmaya devam ettikleri sürece, biz de Soto ismini kabul etmeliyiz. Fakat bu noktayı berraklaştırmak istiyorum. Bizler yalnızca Budacılarız. Hatta Zen Budacı bile değiliz; yalnızca Budacıyız. Eğer bu noktayı anlarsak, gerçekten Budacıyız.

Buda'nın öğretisi heryerdir. Bu gün yağmur yağıyor. Bu, Buda'nın öğretisidir. İnsanlar ne duydaklarını, ne yaptıklarını ya da nerede olduklarını bilmeden, kendi yollarının ya da dini anlayışlarının Buda'nın yolu olduğunu düşünürler. Din, özel bir öğreti değildir. din, her yerdir. Öğretimizi bu şekilde anlamalıyız. Özel bir takım öğretilerle ilgili herşeyi unutmalıyız. Neyin iyi, neyin kötü olduğunu sormamalıyız. Herhangi bir özel öğreti olmamalı. Öğreti her anın, her varlığın içindedir. Bu, gerçek öğretidir.

BİLİNÇLİLİĞİN ÖTESİ

"Çalışma, yanılgının içinde saf zihninizi keşfetmektir. Eğer yanılgıyı kovmaya çalışırsanız, yalnızca daha fazla ısrar edecektir. Yalnızca, 'ah, bu sadece yanılgı' deyin ve onunla canınızı sıkmayın."

İçinde hiçbir çalışmanın ve aydınlanmanın olmadığı kendi çalışmamızı kurmalıyız. Aydınlanmanın ve çalışmanın olduğu bir yerde zazen yaptığınız sürece, kendiniz için mükemmel bir huzur yaratmak olanaksızdır. Başka sözcüklerle ifade edecek olursak, kendi gerçek doğamıza güçlü bir şekilde inanmalıyız.

Gerçek doğamız, bilinçli deneyimlerimizin ötesindedir. Aydınlanmayı ya da çalışmayı, iyiyi ya da kötüyü, yalnızca bilinçli deneyimlerimizle buluruz. Gerçek doğamızı deneyimlesek de, deneyimlemesek de, orada, bilinçliliğin ötesinde varolan şey gerçekten vardır ve çalışmamızın temelini kurduğumuz yer de burasıdır.

Zihninizde iyi birşey bulundurmak bile o kadar güzel değildir. Buda, bazen şöyle derdi: "Böyle olmalısınız, şöyle olmamalısınız." Fakat onun söylediklerini zihninizde bulundurmak o kadar iyi değildir. Bu, sizin için bir tür yüktür ve kendinizi gerçekte o kadar iyi hissetmezsiniz. Bir hastalık barındırmak, iyi olan ya da yapmanız gereken bir şey düşüncesini zihninizde bulundurmanızdan daha iyidir. Zihninizde zarar verici bir düşüncenin bulunması, bazen kabul edilebilecek birşeydir. Asıl nokta, kendinizi dinginleştirip dinginleştiremediğiniz ve düşünceye bağlanıp bağlanmadığınızdır.

Bilincinizde birşey taşıdığınızda, mükemmel huzura sahip olamazsınız. Mükemmel huzura giden en iyi yol, herşeyi unutmaktır. O zaman zihniniz dingindir ve olguları, çaba göstermeden, oldukları gibi hissedebilecek ya da görebilecek kadar açık ve berraktır. Mükemmel huzura ulaşmanın en iyi yolu, olgularla ilgili düşüncelere takılıp kalmamak, onlar ile ilgili herşeyi unutmak ve düşünceden geriye hiçbir iz ya da gölge bırakmamaktır. ama, eğer zihninizi durdurmaya ya da bilinçli eylemlerinizin ötesine geçmeye çalışırsanız, bu sizin için yalnızca yeni bir yük olacaktır. "Çalışma sırasında zihnimi durdurmak zorundayım, ama durduramıyorum. Çalışmada başarılı olamıyorum." Bu tür bir düşünce de aynı şekilde hatalı çalışma yoludur. Zihninizi durdurmaya çalışmayın; yalnızca herşeyi olduğu gibi bırakın. O zaman, düşünceler zihninizde fazla uzun kalmayacaklardır. Geldikleri gibi gelecekler ve gittikleri gibi gideceklerdir. O zaman, berrak ve boş zihniniz gittikçe daha uzun süre devam etmeye başlayacaktır.

Bu nedenle, zihnimizin özgün boşluğuna karşı güçlü bir güvene sahip olmak, çalışmamızdaki en önemli şeydir. Budacı metinlerde, boş zihni tanımlamaya çalışırken, bazen bol bol benzetme kullanılır. Bazen sayılamayacak kadar büyük rakamlar kullanırız. Bu, hesaplamayı bırakmak demektir. Eğer hesaplayamayacağınız kadar büyükse, o zaman ilginizi kaybeder ve sonunda da bırakırsınız. Bu tür tanımlar, aynı zamanda sizin küçük zihninizin düşüncelerini durdurmanıza yardımcı olacak, sayısız sayılara karşı duyulan bir ilgiyi de doğurabilirler.

Fakat zihnin boşluğu düzeyi ile ilgili en saf, en gerçek deneyimleri, zazene oturduğunuzda yaşarsınız. Gerçekte zihinin boşluğu belli bir zihinsel durum bile değil, Buda'nın ve Altıncı Pir'in deneyimlediği zihnin özüdür. "Zihnin özü", "özgün zihin", "Buda doğası", "boşluk" gibi sözcüklerin hepsi zihnin kesin dinginliğini ifade eder.

Bedeninizi nasıl dinlendireceğinizi biliyorsunuz, ama zihninizi nasıl dinlendireceğinizi bilmiyorsunuz. Yatağınızda yatıyor olsanız da, zihniniz hala birşeylerle meşgul; uyuyor olsanız da, zihninin rüyalarla meşgul. Zihniniz daima yoğun bir uğraş içinde. Bu iyi değil. Düşünen zihninizi, meşgul zihninizi nasıl terkedeceğinizi öğrenmelisiniz. Düşünme yeteneğinizin ötesine ulaşmanız için, zihninizin boşluğuna güçlü bir inanç duymanız gerekir. Zihninizin mükemmel dinginliğine güçlü bir inanç duyarak, saf ve özgün durumunuzu yeniden kazanmalısınız.

Dogen-zenji, "Çalışmanızı, yanılgılarınızın içinde kurmalısınız", demiştir. Yanılgıların içinde olduğunuzu düşünseniz de, saf zihniniz oradadır. Çalışmak, yanılgının içinde saf zihninizi farketmektir. Eğer yanılgının içinde, saf zihne, özgün zihne sahip olursanız, yanılgı ortadan kalkacaktır. "Bu yanılgı!" dediğinizde, yanılgı, varlığını daha fazla koruyamaz. Çok utanır ve kaçar. Bu nedenle, çalışmanızı yanılgının içinde kurmalısınız. Çalışmak, yanılgılara sahip olmaktır. Yalnızca, "Ah, bu sadece yanılgı", deyin ve onunla canınızı sıkmayın. Yalnızca yanılgıyı göz-

lemlediğinizde, gerçek, dingin, barış dolu zihninizi kazanırsınız. Onunla başa çıkmaya çalıştığınızda yanılgıya düşersiniz.

Öyleyse, aydınlanmaya ulaşsanız da, ulaşmasanız da, yalnızca zazene oturmanız yeterlidir. Aydınlanmaya ulaşmaya çalıştığınızda, o zaman zihninizde ağır bir yük taşırsınız. Zihniniz, olguları oldukları gibi görebilecek kadar berrak olmaz. Eğer olguları, gerçekte oldukları gibi görebiliyseniz, o zaman olmaları gerektiği gibi görürsünüz. Bir yandan aydınlanmaya, yani olguların olmaları gerektiği gibi olmalarına ulaşmaya çalışmalıyız; fakat öte yandan, fiziksel varlıklar olduğumuz sürece, aydınlanmaya, yani olguların şu an, gerçekte oldukları gibi olmalarına ulaşmak çok güçtür. Ama oturmaya başladığımızda, doğamızın her iki yanı da ortaya çıkacaktır; o zaman, olguları hem olmaları gerektiği gibi, hem de oldukları gibi görürüz. Şu an iyi durumda olmadığımız için daha iyi durumda olmak isteriz. Fakat aşkın zihne ulaştığımızda, olguların oldukları gibi ve olmaları gerektiği gibi olmalarının ötesine ulaşırız. Özgün zihnimizin boşluğunda, bunların ikisi de birdir ve burada mükemmel dinginliği buluruz.

Din, genellikle kendini bilinç alanında geliştirir. Kendi kurumunu mükemmeleştirmeye çalışarak harika binalar inşaa eder, müzik yaratır, bir felsefe geliştirir ve böylece devam eder. Bunlar, bilinçli dünyadaki dini faaliyetlerdir. Fakat Budacılık, bilinçsiz dünya üzerinde durur. Budacılığı geliştirmenin en iyi yolu zazene oturmaktır; gerçek doğamıza karşı güçlü bir inançla yalnızca oturmaktır. Bu yol, kitaplar okumaktan ya da Budacı felsefeyi incelemekten daha iyi bir yoldur. Felsefeyi incelemek gereklidir şüphesiz. Bu, sizin inancınızı güçlendirecektir. Budacı felsefe, öylesine evrensel ve mantıklı bir felsefedir ki, bu nedenle bir felsefe değil, yaşamın kendisidir. Budacı öğretinin amacı, saf ve özgün zihnimizin bilinçliliğinin ötesinde varolan yaşamı işaret etmektir. Budacı çalışmaların tümü, Budacılığı harikulade gizemli bir yolla yaymak değil, bu doğru öğretiyi korumak için-

dir. Bu nedenle din üzerinde yaptığımız tartışma, en bilindik ve en evrensel yolla olmalıdır. Yolumuzu, gözalıcı felsefi düşüncelerle yaymaya çalışmamalıyız. Budacılar kendi yollarını, dinlerin gizemli ve büyülü yorumlarından korumak zorunda oldukları için, Budacılık oldukça tartışmaya açıktır. Fakat Budacılığı anlamanın en iyi yolu, felsefi tartışmalar değildir. Eğer gerçek bir Budacı olmak istiyorsanız, en iyi yol oturmaktır. Bu şekilde oturacak bir mekâna sahip olduğumuz için çok şanslıyız. Sizden, zazeninize karşı güçlü, engin ve soğukkanlı bir inanca sahip olmanızı istiyorum. Yalnızca oturmak yeterlidir.

BUDA'NIN AYDINLANMASI *"Eğer ulaştığınız noktadan gurur duyarsanız ya da ülkücü çalışmalarınız nedeniyle cesaretiniz kırılırsa, çalışmanız sizi kalın bir duvarla çevreleyecektir."*

Buda'nın Bo ağacı altında aydınlanmaya ulaştığı bu günde, burada sizinle birlikte olduğuma çok memnunum. Buda, Bo ağacının altında uydınlanmaya ulaştığında, "Herşeyde ve her bireyde Buda doğasını görmek ne kadar harikulade", demişti. Onun söylemek istediği şey, zazen uyguladığımızda Buda doğasına sahip olduğumuz ve herbirimizin Buda olduğumuzdur. Uygulama derken, yalnız Bo ağacının altında oturmayı ya da bacaklarınızı çaprazlayarak oturmayı kastetmiyordu. Bu duruşun bizim için temel ya da özgün yollardan biri olduğu doğrudur, ancak gerçekte Buda'nın söylemek istediği, dağların, ağaçların, akan suların, çiçeklerin ve bitkilerin, yani herşeyin, olduğu gibi Buda'nın yolu

olduğudur. Bu, herşeyin Buda'nın faaliyetini aldığı, her varlığın kendi yolu olduğu anlamına gelir.

Fakat bir olgunun varoluş biçimi, kendi bilinç alanında anlaşılamaz. Gördüğümüz ya da duyduğumuz şey, gerçekte olduğumuz şeyin yalnızca bir parçası ya da sınırlı bir düşüncesidir. Fakat, tıpkı her varlığın kendine özgü bir yolla varolması gibi, biz de kendimiz olduğumuzda, Buda'yı yansıtırız. Başka sözcüklerle ifade edersek, birşeyi tıpkı zazen gibi uyguladığınızda, o zaman Buda'nın yolu ya da doğası vardır. Buda doğasının ne olduğunu sorduğunuzda, ortadan kaybolur; fakat yalnızca zazen uyguladığınızda, onu tümüyle anlarsınız. Buda doğasını anlamanın tek yolu, yalnızca zazen uygulamak, yalnızca burada, olduğumuz gibi olmaktır. Bu nedenle Buda'nın, Buda doğasıyla anlatmak istediği şey, bilinç alanının ötesinde, olduğumuz gibi olmaktır.

Buda doğası, bizim özgün doğamızdır. Ona, zazen uygulamadan önce ve onu bilinçli sözcüklerle tanımadan önce de sahibizdir. Bu anlamda, yaptığımız herşey Buda'nın eylemidir. Eğer onu anlamak isterseniz, anlayamazsınız.

Onu anlamaya çalışmayı bıraktığınızda, gerçek anlayış daima oradadır. Genellikle zazenin ardından konuşma yaparım, fakat insanların buraya gelme nedeni yalnızca konuşmamı dinlemek değil, zazen uygulamaktır. Bu noktayı asla unutmamalıyız. Konuşmamın nedeni, sizi Buda'nın yoluyla zazen çalışmaya cesaretlendirmektir. Bu nedenle, Buda doğasına sahip olsanız da, eğer zazen yapma ya da yapmama düşüncesinin altındaysanız, o zaman ne Buda doğasını ne de zazeni anlarsınız. Tıpkı Buda'nın yaptığı gibi zazen uygularsanız, yolumuzun ne olduğunu anlayacaksınız. Bizler fazla konuşmayız, fakat eylemlerimiz aracılığıyla, amaçlı olarak ya da belli bir amaca sahip olmayarak birbirimizle iletişim kurarız. Daima, sözcüklerle ya da sözcüklere başvurmadan iletişime geçebilecek kadar uyanık olmalıyız. Eğer bu nokta yitirilirse, Budacılığın en önemli noktası yitirilmiş olur.

Nereye gidersek gidelim, bu yaşam yolunu yitirmemeliyiz. Bu, "Buda olmak" ya da "patron olmak", olarak adlandırılır. Nereye giderseniz gidin, kendi çevrenizin ustası olmalısınız. Bu, yolunuzu kaybetmemeniz anlamına gelir. Bu nedenle bu, Buda olarak adlandırılır; çünkü daima bu yolla varolursanız siz de bir Budasınız. Buda olmaya çalışmadan Budasınız. Bizler, aydınlanmaya bu şekilde ulaşırız. Aydınlanmaya ulaşmak, daima Buda ile birlikte olmaktır. Aynı şeyi peşpeşe tekrar ederek, bu tür bir anlayış kazanırız. Fakat, eğer bu noktayı kaçırırsanız, ulaştığınız noktadan gurur duyarsanız ya da ülkücü çabalarınız nedeniyle cesaretiniz kırılırsa, çalışmanız sizi kalın bir duvarla çevreleyecektir. Kendimizi, kendi kurduğumuz bir duvarla çevrelememeliyiz. Bu nedenle, zazen vakti geldiğinde, yalnızca kalkın, gidin ustanızla birlikte oturun, onunla konuşun ve onu dinleyin. Ardından yeniden evinize gidin. Bu işlemlerin tümü bizim çalışmamızdır. Bu yolda, herhangi bir ulaşma düşüncesine sahip olmaksızın daima Budasınız. Bu, gerçek zazen uygulamasıdır. O zaman, Buda'nın ilk sözcüklerinin gerçek anlamını anlayabilirsiniz: "Pekçok varlıkta ve her birimizin içinde Buda doğasını görün."

SON SÖZ

ZEN ZİHNİ *"Yağmur durmadan önce bir kuşun sesini duyabiliriz. Yoğun kar altında bile kar tanelerini ve yeni büyüyen bitkileri görebiliriz."*

Burada, Amerika'da, Zen Budacıları Japonya'da tanımladığımız şekilde tanımlayamayız. Amerikalı öğrenciler rahip değildir ve tümüyle rahip sınıfının dışında da değildirler. Bunu şu şekilde anlıyorum: Rahip olmamanız kolaydır, fakat rahip sınıfından olmayan birisi olmanız daha zordur. Sizlerin özel insanlar olduğunuzu ve ne rahip sınıfından olanların, ne de rahip sınıfından olmayanların uyguladığı çalışmalardan daha farklı, özel bir çalışma istediğinizi düşünüyorum. Uygun yaşam yolunu keşfetmek için kendinize özgü bir yol üzerinde yürüyorsunuz. Sanırım bizim Zen topluluğumuz da budur.

Fakat aynı zamanda, parçalara bölünmemiş özgün yolumuzun, Dogen'in çalışmasının ne olduğunu bilmeliyiz. Dogen-zenji, bazı insanların aydınlanmaya ulaşabileceğini, bazılarının ulaşamayacağını söylemiştir. Bu, çok ilgilendiğim bir noktadır. Hepimiz aynı temel çalışmayı uygulasak da, bazıları aydınlanmaya ulaşabilir, bazıları ulaşamaz. Hiç bir aydınlanma deneyimi yaşamamış olsak da, eğer doğru çalışma anlayışıyla ve tavırıyla oturursak, o zaman bu, Zen'dir. Temel nokta, ciddi bir şekilde çalışmaktır. En önemli tutum, büyük zihni anlamak ve ona inanmaktır.

"Büyük zihin", "küçük zihin", "Buda zihni" ya da "Zen zihni", diyoruz. Bildiğiniz gibi bu sözcüklerin bazı anlamları, fakat sözcüklerle anlayamayacağımız ve anlamaya çalışmamamız ge-

rek anlamları vardır. Aydınlanma deneyimi üzerine konuşuyoruz, fakat bu, iyi ya da kötü, zaman ya da mekan, geçmiş ya da gelecek kavramlarıyla yaşayabileceğimiz bir deneyim değildir. Bu, bütün bu ayrımların ya da duyguların ötesindeki bir bilinçlilik ya da deneyimdir. Bu nedenle, "aydınlanma deneyimi nedir?", diye sormamalıyız. Bu tür sorular, zen deneyiminin ne olduğunu bilmediğiniz anlamına gelir. Aydınlanma, sıradan düşünce biçiminizle aranamaz. Bu tür bir düşünce yoluyla ilişki içinde olmadığınızda, Zen deneyiminin ne olduğunu anlama şansını yakalarsınız.

Güven duymamız gereken büyük zihin, nesnel olarak deneyimlenebilecek birşey değildir. O, daima sizinle birlikte, daima sizin yanınızda olan birşeydir. Gözleriniz kendi yanınızda olduğu için, onları göremezsiniz, gözleriniz kendilerini göremezler. Gözler yalnızca kendi dışındakilerini görürler. Eğer kendinizi gösterirseniz, bu *ben*, sizin gerçek beniniz değildir. Kendinizi, üzerinde düşünülecek nesnel birşey olarak tasarlayamazsınız. Daima sizinle olan zihin, yalnızca sizin zihniniz değildir. O, evrensel zihindir, daima aynıdır ve diğerlerinin zihninden farklı birşey değildir. Bu, Zen zihnidir. Büyük büyük zihindir. Gördüğünüz herşey bu zihindir. Gerçek zihniniz daima, gördüğünüz herşeyle birliktedir. Kendi zihninizi bilmeseniz de, o daima oradadır; birşeyi gördüğünüz anda oradadır. Bu, çok ilginçtir. Zihniniz, daima gözlemlediğiniz şeylerle birliktedir. Yani sizin de anladığınız gibi, aynı zamanda bu zihin herşeydir.

Gerçek zihin, izleyen zihindir. "Bu benim ben'im, küçük ya da sınırlı zihnim ve bu da benim büyük zihnim", diyemezsiniz. Bu, sizi sınırlar, gerçek zihninizi kısıtlar, zihninizi nesnelleştirir. Bodhidharma, "balığı görmek için suyu izlemelisiniz", demiştir. Suya baktığınızda, gerçek bir balık görürsünüz. Buda doğanızı görmeden önce, zihninizi izlersiniz. Suyu gördüğünüzde, gerçek zihin vardır. Gerçek zihin, suyu izlemektir. "Zazenim kötü", dediğinizde, burada gerçek zihninize sahip olursunuz, ancak buda-

laca bir şekilde onu farkedemezsiniz. Amacınızın peşinde koşarken onu gözardı edersiniz. Zihninizle izlediğiniz "ben", çok önemlidir. Bu, büyük ben değildir; daima faal olan, yüzen, kanatlarla engin gökyüzünde uçan "ben"dir. Kanatlarla, düşünceyi ve eylemi kastediyorum. Engin gökyüzü yuvadır, benim yuvamdır. Ne kuş, ne de gökyüzü vardır. Balık yüzerken, su ve balık, balıktır. Balıktan başka birşey yoktur. Anlıyor musunuz? Kendinizi tıpkı bir kobay gibi kesip biçerek Buda doğasını bulamazsınız. Gerçeklik, düşünen ya da hisseden zihninizle kavranamaz. An be an soluğunuzu izlemeniz, duruşunuzu izlemeniz, gerçek doğadır. Bu noktanın ötesinde hiçbir sır yoktur.

Biz Budacılar, yalnızca madde, yalnızca zihin, zihnin ürünleri ya da varlığımızın bir yansıması olan zihin şeklinde düşünmeyiz. Her zaman, zihnin ve bedenin, zihnin ve maddenin bir olduğu hakkında konuşuyoruz. Fakat eğer dikkatsizce dinlerseniz, size sanki bazı varoluş niteliklerinden "madde" ya da "ruhtan" bahsediyormuşuz gibi gelir. Bu, belki onun bir uyarlaması olabilir. Fakat gerçekte biz daima yanımızda olan, gerçek zihin olan zihini işaret ediyoruz. Aydınlanma deneyimi, daima bizimle olan ve göremediğimiz bu zihni düşünmek, anlamak ve farketmektir. Anlıyor musunuz? Tıpkı gökyüzünde parlak bir yıldızı görüyormuşsunuz gibi aydınlanmaya ulaşmaya çalışırsanız, bu çok güzel olacaktır ve "işte bu aydınlanma" diye düşüneceksiniz, ama bu aydınlanma değildir. Bu anlayış tümüyle, kabul edilmiş olan inançlara aykırıdır. Bunu bilmeseniz de, bu anlayışta yalnızca madde düşüncesine sahip olursunuz. Aydınlanma deneyimlerinizin düzinelercesi böyledir: Sanki iyi uygulama yardımıyla o parlak yıldızı bulmuşsunuz gibidir, yani maddidir. Bu, *ben* ya da madde düşüncesidir. Aydınlanmayı aramanın yolu bu değildir.

Zen okulu, çalışmada yansıdığı ve farkedildiği şekliyle, bizim gerçek zihnimize, gerçek doğamıza dayanır. Zen, ne belli bir öğretiye, ne de çalışma yerine geçecek bir öğretiye bağlıdır. Gerçek doğamızı ifade etmek için zazen uygularız, aydınlanma-

ya ulaşmak için değil. Bodhidharma'nın Budacılığı çalışma olmaktır, aydınlanma olmaktır. İlk başlarda bu, bir tür inanç gibi görünebilir, fakat daha sonradan öğrencinin hissettiği, ya da zaten sahip olduğu birşey olur. Fiziksel çalışmanın ve kuralların anlaşılması kolay değildir; belki de özellikle Amerikalılar için kolay değildir. Eylem özgürlüğü ya da fiziksel özgürlük üzerinde yoğunlaşmış bir özgürlük düşüncesine sahipsiniz. Bu düşünceniz, sizin ruhsal olarak acı çekmenize ve özgürlüğü yitirmenize neden oluyor. Düşüncelerinizi sınırlamak istediğinizi düşünüyorsunuz, düşüncelerinizin bazılarının gereksiz, acı verici ya da akıl karıştırıcı olduğunu düşünüyorsunuz. Fakat fiziksel faaliyetlerinizi sınırlamak istediğinizi düşünmezsiniz. Hyakujo, bu nedenle kurallar belirlemiş ve Çin'de Zen yaşamının yolunu kurmuştur. Hyakujo, gerçek zihnin özgürlüğünü ifade etmek ve iletmek istiyordu. Zen zihni, Hyakujo'nun kurallarına dayanan Zen yaşam yolumuzu iletmiştir.

Düşünceme göre, bizler Amerika'daki bir grup ve Zen öğrencileri olarak, bir yaşam yoluna ihtiyaç duyuyoruz ve tıpkı Hjakujo'nun Çin'de tapınak yaşamımızın yolunu kurması gibi, bizim de Amerikan tarzı bir Zen yaşamı kurmamız gerekiyor. Şaka olsun diye söylemiyorum, son derece ciddiyim. Fakat fazla ciddi olmak istemiyorum. Eğer fazla ciddi olursak yolumuzu kaybederiz. Adım adım, sabırla kendi yolumuzu bulmalı, kendimizle ve başkalarıyla birlikte nasıl yaşayacağımızı öğrenmeliyiz. Bu şekilde, kendi ahlak kurallarımızı buluruz. Eğer gayretle çalışır, zazenin üzerinde yoğunlaşır ve yaşamımızı iyi bir biçimde oturacak şekilde düzenlersek, yaptığımız şeyin farkına varırız. Fakat kurallar konusunda ve kuralları hazırlama konusunda dikkatli olmalıyız. Eğer çok katı olurlarsa, başarısızlığa uğrarsınız ,fazla gevşek olurlarsa işe yaramazlar. Yolumuz yetkeye, herkesin uyacağı bir yetkeye sahip olacak kadar sıkı olmalı. Ama kuralları gözlemlemek mümkün olmalı. Zen gelenekleri bu şekilde, adım adım kararlaştırarak, çalışmamız sırasında bizim tarafı-

mızdan yaratılmıştır. Hiçbirşeyi zorlayamayız. Fakat kurallar bir kez kararlaştırıldı mı, değişinceye dek onlara uymalıyız. Bu, iyi da kötü, uygun ya da uygun değil meselesi değildir. Yalnızca soru sormadan, bu kuralları uygulamalısınız. Zihnimiz bu yolla özgür olur. Kendi kurallarımıza, ayrım yapmadan uymalıyız. Bu yolla, saf Zen zihnini anlarsınız. Kendi yaşam yolunuzun olması demek, insanları, insan olarak daha ruhsal ve daha uygun bir yaşam yoluna sahip olmaya cesaretlendirmek demektir. Birgün Amerika'da, kendinize has bir çalışmanızın olacağına inanıyorum.

Saf zihni incelemenin tek yolu, uygulamadır. Doğamız, kendini ifade edecek bazı araçlar, bazı ifade yolları arar. İçimizden gelen bu gereksinimlere, kurallarımız aracılığıyla karşılık veririz. Bu yolla, doğru ve derin bir uygulama anlayışı kazanırız. Çalışmamızda, daha fazla deneyim yaşamalıyız.En azından bazı aydınlanma deneyimleri yaşamalıyız. Daima sizinle birlikte olan büyük zihne inanç duymalısınız. Olguları, büyük zihnin bir ifadesi olarak değerlendirmelisiniz. Bu, inançtan öte birşeydir; red edemeyeceğiniz kesin gerçektir. Çalışma güç olsa da kolay olsa da, anlamak kolay olsa da zor olsa da, yalnızca onu uygulayabilirsiniz. Rahip olmak ya da rahip sınıfından olmamak amaç değildir. Amaç, kendinizi birşey yapan bir insan olarak bulmaktır, çalışma yardımıyla gerçek varlığımızı yeniden kazanmak, daima herşeyle, Buda ile bir olan sizi yeniden kazanmaktır. Tam şu an! Bunun olanaksız olduğunu söyleyebilirsiniz. Fakat mümkündür! O, bu andır! Onu bu an yapabilmeniz, her an yapabileceğiniz anlamına gelir. Eğer bu güvene sahip olursanız, bu sizin aydınlanma deneyiminiz olur. Eğer büyük zihninize karşı bu güçlü güveni duyarsanız, aydınlanmaya ulaşmamış olsanız da, daha şimdiden gerçek anlamda bir Budacısınız.

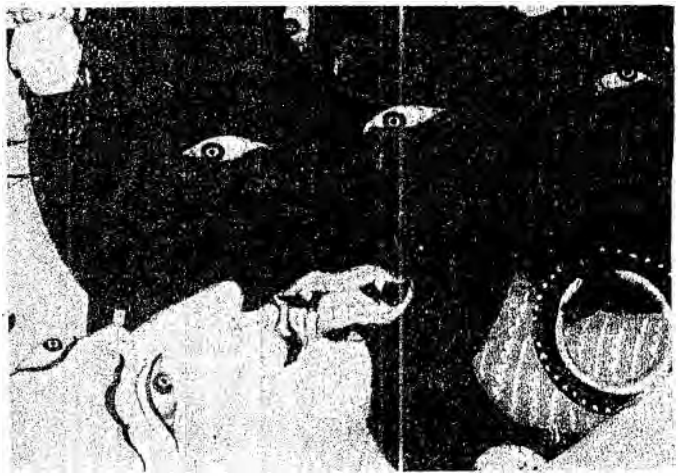
Dogen-zenji, bu nedenle "Bu zihin daima bizimle birlikte olduğu için zazen uygulayan herkesin aydınlanmaya ulaşmasını beklemeyin", demiştir. Dogen, eğer büyük zihnin sizin dışınız-

da, çalışmanızın dışında olduğunu düşünüyorsanız ,o zaman bunun bir hata olduğunu söylemek istemişti. Büyük zihin, daima bizimle birliktedir. Bu nedenle, birşeyi anlamadığınızı düşündüğümde, aynı şeyi defalarca tekrar ediyorum. Zen, yalnızca bacaklarını birbiri üzerinde çaprazlayabilen ya da büyük ruhsal yetenekleri olan insanlar için değildir. Herkes Buda doğasına sahiptir. Her birimiz, kendi gerçek doğamızı farketmenin yolunu bulmalıyız. Uygulamanın amacı, herkesin sahip olduğu Buda doğasını doğrudan deneyimlemektir. Yaptığınız şey ne olursa olsun, Buda doğasının doğrudan deneyimlenmesi olmalıdır. Buda doğası, Buda doğasının bilincinde olmak demektir. Çabanız tüm varlıkları kurtaracak kadar genişlemelidir. Eğer yeterince iyi değilse, size vuracağım! O zaman ne demek istediğimi anlayacaksınız. Eğer beni şu an anlamıyorsanız, bir gün anlayacaksınız. Birgün, birisi anlayacak.

Amerikalıların, özellikle genç Amerikalıların, insanlar için gerçek yaşam yolunu bulacak büyük bir şansa sahip olduklarını hissediyorum. Şu an, maddi şeylerden oldukça özgürsünüz ve son derece saf bir zihinle, başlangıç zihniyle Zen çalışmaya başladınız. Buda'nın öğretisini, tam olarak onun anlatmaya çalıştığı şekliyle anlayabilirsiniz. Fakat ne Amerika'ya, ne Budacılığa, hatta çalışmanıza bile takılıp kalmamalısınız. Başlangıç zihnine, birşeyi sahiplenmekten özgür, herşeyi akan değişimi içinde bilen bir zihne sahip olmalıyız. Hiçbirşey, şu anki rengi ve biçimi dışında varolmaz. Birşey diğerine doğru akar ve kavranamaz. Yağmur durmadan önce bir kuşun sesini işitiriz. Yoğun kar yağışının altında bile kar tanelerini ve yeni büyüyen bitkileri görebiliriz. Doğu'da halen ravent görüyorum. Japonya'da ilkbaharda salatalık yiyoruz.

AYDINLANMA ŞEHVETİ

Budizm ve Seks

JOHN STEVENS

DHARMA YAYINLARI